Especial 100 pàgines

QUI MANA AL MÓN DEL TEATRE

EL TEMPS

ETMANARI D'INFORMACIÓ GENERAL

7 DESEMBRE 1998 • NÚM. 755 • 20 FF / 450 PTES. / 2,67 EUROS

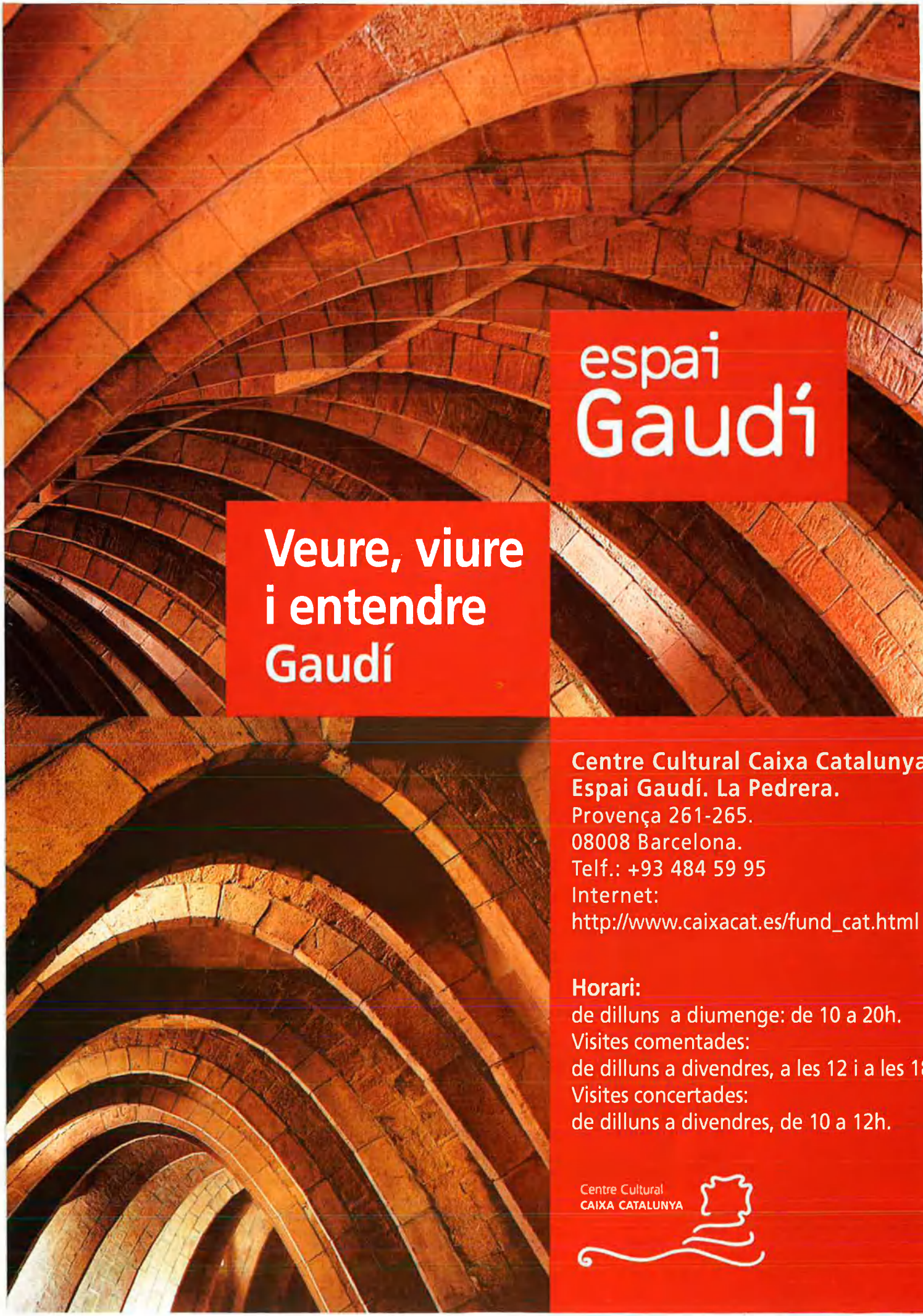
9 771130 806008 00755

L'islam entre nosaltres

Totes les pistes d'esquí

I el fascicle 11 de 'Camí de l'euro'

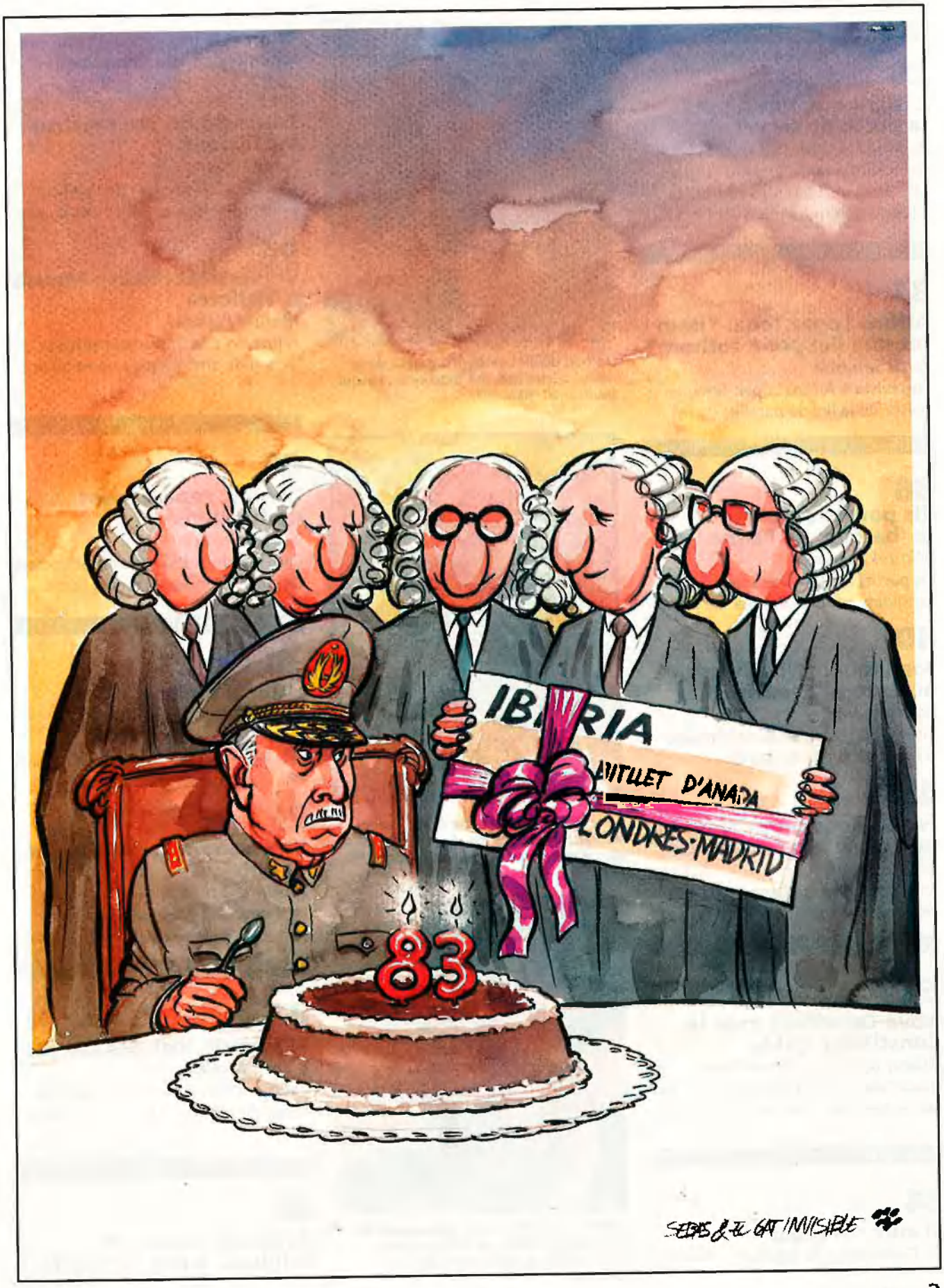
espai Gaudí

Veure, viure i entendre Gaudí

Centre Cultural Caixa Catalunya
Espai Gaudí. La Pedrera.
Provença 261-265.
08008 Barcelona.
Telf.: +93 484 59 95
Internet:
http://www.caixacat.es/fund_cat.html

Horari:
de dilluns a diumenge: de 10 a 20h.
Visites comentades:
de dilluns a divendres, a les 12 i a les 18
Visites concertades:
de dilluns a divendres, de 10 a 12h.

Centre Cultural
CAIXA CATALUNYA

IBERIA
BITLLET D'ANADA
LONDRES-MADRID
83
SEBAS & EL GAT INVISIBLE

PORTADA

20
L'islam que torna per la porta de servei
A. M. / J. S. / M. D. / E. T. C.
Coincidint amb l'exposició "L'islam i Catalunya", EL TEMPS repassa la situació dels musulmans als PPCC.

ENTREVISTA

34
Alfons López Tena: "Hem fet una llei per a tothom"
Jordi Sebastià
Entrevista a Alfons López Tena, impulsor de la llei de parelles de fet.

PAÍS

38
Els partits preparen la 'batalla' de Palma
Miquel Payeras
Els partits mallorquins trien els seus candidats per a la 'batalla' de Palma.

40
Joan Ribó: "Nosaltres no acceptem 'opes' hostils"
Francesc Viadel
Entrevista a Joan Ribó, coordinador d'Esquerra Unida-els Verds.

46
Ferran Requejo: "Cal fer algun canvi a la Constitució"
Enric Rimbau
Entrevista a Ferran Requejo, politòleg i professor de la Pompeu Fabra.

MÓN

50
Nova Caledònia mou la Constitució gal·la
Albert Balançà / Martí Crespo
Nova Caledònia ha decidit deixar de ser un territori d'ultramar de França.

SOCIETAT

54
El surf vol pista
O. Cortacans / R. Melià / T. Mestre

ARXIU / DOMÈNEC UMBERT

Un nou públic comença a gaudir de la neu al costat dels qui practiquen l'esquí tradicional (pàg. 54).

ARXIU

La religió musulmana ha estat present als Països Catalans des de fa molts segles d'una manera o una altra (pàg. 20).

VICENT A. JIMÉNEZ

Alfons López Tena és el responsable de la sectorial jurídica de Convergència Democràtica de Catalunya (pàg. 34).

Comença la temporada d'esquí amb la consolidació de l'*snowboard*.

60
Educació no vol mestres valencians
Ester Pinter
Més de 3.000 mestres de valencià, exiliats al Principat i a les Illes Balears.

62
Universitat Mickey Mouse a Mallorca
Miquel Payeras
Anuncien una universitat privada relacionada amb negocis immobiliaris.

CIÈNCIA

66
Cervell: repartiment de funcions
Xavier Duran
Casos de disfunció cerebral permeten de conèixer millor el cervell humà.

CULTURA

70
Llums i ombres sobre el teatre català
Celes Piedrabuena
El teló de l'escena teatral barcelonina s'ha aixecat amb més força que mai.

76
València no acaba d'alçar el teló
Rosanna Melià
Professionals i empresaris del teatre s'han unit per canviar la seua situació.

LLIBRES

82
El Marroc, vist des d'aquí
Bienve Moya
L'autor reflexiona sobre els autors catalans que s'han inspirat en el Magrib.

GALERIA

89
Supermercats d'art: originals a preu d'oferta

Bea Cabezas
El supermercat d'art American Prints arriba a Barcelona i València.

OPINIO

11
La partitura dels tenors
Salvador Cot

13
Estapé respon
Fabià Estapé / Toni Cañís

13
Fusions i fusions
Albert Closas

15
Un MuVI, un museu...
Vicent Josep Escartí

16
El cocodril del Teneré
Martí Domínguez

17
Per què es privatitza
Joaquim Vergés

18
Poesia pública
Ramon Barnils

Amors que maten
J. J. Pérez Benlloch

El dia D
Pau Viciano

19
Un alcalde inquietant
Llibert Ferri

La Säpo vol interrogar Apo
Xavier Vinader

87
Homenatge a Joan Guinjoan
Isabel-Clara Simó

98
Aeroport provincial
Joan Francesc Mira

EDITORIAL

Pujol, Pasqual i el dèficit

Finalment, els líders polítics catalans han decidit afrontar de cara el complicat problema del desequilibri fiscal entre Catalunya i l'estat espanyol. Ha calgut un llarg procés per arribar fins aquí. Potser massa llarg. Molts altres polítics abans de Jordi Pujol i de Pasqual Maragall han plantejat obertament la qüestió –sobretot Ramon Trias Fargas, i més recentment els dirigents d'Esquerra Republicana–, però fins ara la qüestió del finançament autonòmic mai no havia estat la principal reivindicació política dels grans partits polítics catalans.

Ara sí, però han hagut de passar vint-i-tres anys des de la mort de Franco, i vint-i-un des del restabliment de la Generalitat. S'ha hagut d'arribar a una situació quasi d'ofec en els comptes de l'administració autonòmica i també, per culpa del retard en la creació de les infrastructures necessàries, en el desenvolupament del país. I ha calgut també que els partits polítics hagueren d'afrontar unes eleccions decisives per encarar el segle XXI.

"La reacció del govern de Madrid davant del canvi d'escenari no ha estat gaire àgil: quatre declaracions de consum intern espanyol que confirmen que no han entès res."

Jordi Pujol i Pasqual Maragall posen el mateix problema damunt la taula i per això han de fer esforços per diferenciar els seus discursos, però inevitablement parlen del mateix. Fins i tot han volgut fer públiques les seues propostes, amb pocs dies de diferència, en dos escenaris no gaire allunyats: Pujol davant del Cercle d'Economia i Maragall a la seu de la Caixa de Pensions. No davant del Parlament de Catalunya, no en actes convocats pels seus partits respectius. Una de les lectures sobre l'elecció d'aquests escenaris pot ser que el tema del dèficit fiscal preocupa ja la classe dirigent de la societat catalana, els hereus de la burgesia industrial, que pateixen les conseqüències de la situació; a un nivell molt diferent dels sectors populars, però també la pateixen.

L'accent en la qüestió fiscal no és exclusiva dels partits polítics de Catalunya. Les forces nacionalistes de les Illes Balears denuncien des de fa anys que les inversions directes de l'estat a l'arxipèlag són un escàndol, que no resisteix ni la més mínima comparació amb el tracte que reben altres autonomies. Una realitat que els polítics del Partit Popular, que governen a les Balears, i també al País Valencià, no poden amagar tan descaradament com els seus col·legues de Madrid. El mateix president Eduardo Zaplana ha incorporat lemes "autonomistes" al seu vocabulari propagandístic, i demana el tractament de comunitat històrica per al País Valencià o que es coneguen les dades de la balança fiscal amb l'estat espanyol.

Fins ara, la reacció del govern de Madrid davant d'aquest canvi d'escenari no ha estat gaire àgil: quatre declaracions de consum intern espanyol que no fan sinó confirmar que no han entès res o que no ho volen entendre. Comparar les peticions catalanes amb les peticions alemanyes a la Unió Europea és una broma indigna, perquè es basa en la desinformació de la població sobre aquestes qüestions (Catalunya aporta a Espanya, proporcionalment, molt més que Alemanya a Europa). I no té nom dir que Catalunya no vol ser solidària, malgrat el bilió de pessetes de desequilibri que acumula any rere any.

L'únic avantatge que tenen aquests arguments és que són fàcils de rebatre. El que és difícil de veritat és lluitar contra l'espanyolisme. ■

EL TEMPS

DIRECCIÓ, ADMINISTRACIÓ, PUBLICITAT I VENDES: Av. del Baró de Càrcer, 40, 13. 46001-València. Telèfon: 96 352 48 69. Fax: 96 352 09 83.
REDACCIÓ DE BARCELONA: Rambla de Catalunya, 121, 1-2, esc. A. 08008-Barcelona. Telèfon: 93 238 42 62. Fax: 93 238 42 63.
REDACCIÓ DE MALLORCA: Costa de la Pols, 6, 1-7. 07003-Palma de Mallorca. Telèfon i Fax: 971 72 07 63.
ADREÇA INTERNET: http://www.eltemps.com
CORREU ELECTRÒNIC: temps@bcn.servicom.es
SUBSCRIPCIONS: 902 131 025.

EDITA: Edicions del País Valencià, SA.
EDITOR: Eliseu Climent.

DIRECTOR: Jordi Fortuny.
REDACCIÓ DE VALÈNCIA: Francesc Viadel (*Cap de redacció*), Miquel Calvet, Laia Climent (*Coordinació Cultura i Llibres*), Mario Reyes i Xelo Tortosa (*Secretària de redacció*).
REDACCIÓ DE BARCELONA: Toni Canís (*Cap de redacció*), Joan Morales (*Cap de producció*), Oriol Cortacans (*Coordinació Món*), Alex Milian, Enric Rimbau i Gemma Morales (*Secretària de redacció*).
REDACCIÓ DE PALMA: Miquel Payeras.
PRODUCCIÓ: Josep Agustí (*Correcció lingüística*), Lina Casanovas (*Maquetació*), David Fernández (*Portada i grafics*), Rosanna Puchades (*Gràfics*).
RÚBRIQUES: Ramon Barnils, Martí Domínguez, Fabià Estapé, Jaume Fàbrega, Pere Gimferrer, Joan F. Mira, J. J. Pérez Benlloch, Joan de Sagarra, Isabel-Clara Simó, Pau Viciano, Xavier Vinader.
COL·LABORADORS: A. Alfaro, V. Arqué, J. Balló, Ll. Bonada, A. Bosch, F. de P. Burguera, F. Calafat, B. Cabezas (*La Galeria*), R. de la Calle, A. Castel, E. T. Climent, P. Codonyan (*Perpinyà*), A. Cort, X. Duran (*Ciència*), Ll. Ferri, J. Finestres, C. Gàmez, A. Gil, S.Giménez, J. Iborra, V. Jiménez, J. M. López Llaví, V. Lozano, P. Martí, R. Melià, T. Mestres, X. Montanyà, A. Muns, J. M. Oleaque, M. Ollé, A. Papiol, M. Porta Perales, A. Reig, J. Roura, E. Sanjuan, J. Sebastià, M. Serra, J. Ll. Sirera, Ll. Soler, M. Soler, F. Torrent, M. Vicent.
COL·LABORADORS GRÀFICS: P. Carmona, J. Celià, R. Cugat, R. Gil, X. Gómez, V. A. Jiménez, S. Llosà, M. Margenat, G. Matamala, J. Play, S. Sàez, D. Vijuescas, M. Vila.
FOTO PORTADA: Jordi Play.

ARXIU: Jesús Prats (*Fotografia*), Rosa Serrano (*Documentació*).
PUBLICITAT I PROMOCIÓ: Salva Martínez, València. Tel.: 96 352 48 69. Anava Publicitat, València. Tel.: 96 397 30 94. Anava Publicitat, Barcelona. Tel.: 93 238 42 62.
SUBSCRIPCIONS: Quica Sena.
ADMINISTRACIÓ: Pilar Martí, Assumpció Palau.

TRACTAMENT ELECTRÒNIC D'IMATGES I FOTOMECÀNICA: Jemagraf, SL.
IMPRESSIÓ: Rivadeneyra, SA.
DIPÒSIT LEGAL: V-853-1984.

Cap part d'aquesta publicació pot ser reproduïda per cap mitjà, ja siga mecànic, fotoquímic, electròptic, magnètic, de fotocòpia, o qualsevol altre, sense permís de l'editor.

ALS NOSTRES LECTORS

Des d'EL TEMPS felicitem amb afecte l'escriptor barceloní Pere Gimferrer, novament guardonat, aquesta vegada amb el prestigiós premi "de les Lletres Espanyoles" atorgat pel Ministeri d'Educació i Cultura el passat 25 de novembre. Els qui fem aquesta revista ens sentim honorats de comptar en les nostres pàgines amb la col·laboració habitual de Pere Gimferrer, que ha assolit la més alta qualitat en gèneres ben diferents, com l'assaig, la narrativa o la poesia.

Però la satisfacció és doble, perquè a partir d'aquesta setmana (pàg. 87) EL TEMPS té una nova col·laboradora: la vital escriptora Isabel-Clara Simó, alcoiana de naixement i barcelonina d'adopció, a qui els lectors podran llegir quinzenalment en les nostres pàgines.

Jordi Fortuny
Director

El bisbe i la Franja

Uns quants feligresos de l'arquebisbat de Saragossa i de parròquies que pertanyen a la Franja, hem adreçat un document a l'arquebisbe, monsenyor Elías Yanes. Es tracta d'una demanda canònica perquè en els actes de culte de les poblacions catalanoparlants de l'arquebisbat de Saragossa, que són trenta, s'usa exclusivament el castellà en tots els actes religiosos, llevat d'alguna excepció molt concreta (una vegada l'any, per exemple a Maella), tot i que pràcticament tothom és catalanoparlant.

Considerem que aquesta imposició jeràrquica contradiu la normativa, prou clara, del Concili Vaticà II pel que fa a l'ús de les llengües vernacles en la litúrgia i en la predicació i va també contra la tradició de l'església de parlar en la llengua del poble.

Si l'arquebisbat de Saragossa no modifiqués aviat aquesta gravíssima anomalia pastoral, hauríem d'iniciar el corresponent procés canònic (...) Aquest procés en darrera instància arribaria a la congregació vaticana que fos responsable d'aquesta matèria, per la qual denunciem monsenyor Elías Yanes.

Carles Sancho Meix (la Vall del Tormo, Matarranya) i quinze signatures més

Inspecció o Inquisició?

Davant la proposició no de llei aprovada a les Corts Valencianes el passat 21 d'octubre, per la qual s'insta "amb la major urgència" a la Inspecció Escolar "a verificar si alguns professors de batxillerat estan vulnerant deliberadament la legislació en matèria d'ensenyament de la llengua i cultura valencianes", el claustre de professors i professores i el consell escolar del IES José Segrelles d'Albaida, en sessions ordinàries del 29 d'octubre, lamentem:

1. Que en ple procés de generalització de l'ESO i, per tant, quan la Inspecció Educativa ha de centrar el seu treball a coordinar i donar respostes als greus problemes que es manifesten amb la generalització del 3r curs de l'ESO, les Corts Valencianes demanen que aquesta Inspecció realitze una croada, o ràtzia, a la recerca de no se sap qui (o sí se sap: alguns professors de batxillerat). És a dir, que el cos de la Inspecció esdevinga el cos de la Inquisició.

(...) Hem d'evitar que la irresponsabilitat política ens allunye del món acadèmic i científic i ens sumesca en la incultura més profunda. Pensem que no es cap delicte fer ús dels diferents noms que al llarg de la història ha rebut el poble valencià (...).

Institut d'Educació Secundària José Segrelles d'Albaida

Les cartes al director han de ser com més breus millor, màxim quinze ratlles mecanografiades, i han d'anar signades i amb el número de DNI. EL TEMPS agraeix tota la correspondència adreçada a aquesta secció, però, per motius d'espai, no en garanteix la publicació.

Avís als lectors. Alguns exemplars de la revista de la setmana passada (núm. 754) van sortir amb l'ordre de les pàgines alterat, a partir de la pàg. 51. Poden canviar els exemplars defectuosos al seu quiosc habitual o adreçant-se al telèfon 902 13 10 25.

Tothom cap
a l'Estació de França !
EXPRÉS cap al futur
l'exposició del tren
28 d'octubre '98 – 31 de gener '99
150 ANYS DE FERROCARRIL A ESPANYA
902 10 12 12
TEL·ENTRADA
CAIXA CATALUNYA

Oferta del mes*

Durant el mes de desembre, EL TEMPS regala als nous subscriptors la col·lecció de vídeos del programa 'Mediterrània', de TV3.

*oferta vàlida fins al 3 de gener del 1999

Subscripcions per telèfon:

902 13 10 25

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Primer cognom _____ Segon cognom _____ Nom _____

Adreça _____ Població _____ Districte postal _____

Telèfon particular _____ Telèfon feina _____

DNI _____

Se subscriu al setmanari EL TEMPS per un període d'un any, prorrogable si no hi ha ordre en contra, i un import de 18.762 pessetes / 112,1 euros (Estat espanyol, Andorra i Catalunya Nord)

Resta d'Europa: 32.500 pessetes / 194,26 euros
Amèrica: 41.500 pessetes / 248,05 euros

El pagament de la subscripció el faré de la següent manera:

Targeta de crèdit Visa ☐ Mastercard ☐ _____ ☐

Núm. ☐☐☐☐ ☐☐☐☐ ☐☐☐☐ ☐☐☐☐

Titular _____

Data de caducitat _____

☐ Xec bancari adjunt a nom d'Edicions del País Valencià

☐ Gir postal núm. _____

☐ Domiciliació bancària (omplir dades de sota)

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Distingits senyors: Caixa/banc _____ Agència _____

Adreça _____ Població _____ Districte postal _____

Nom i adreça del titular del compte _____

Els pregue que fins a nova ordre els rebuts que presentarà Edicions del País Valencià, SA, per l'import de la SUBSCRIPCIÓ ANUAL a pagar en 1 rebut anual ☐ 2 rebuts semestrals ☐ 4 rebuts trimestrals ☐ siguen pagats a càrrec:

c/c ☐ Llibreta ☐ Núm. ☐☐☐☐ ☐☐☐☐ ☐☐ ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐ ____ de _____ de 199 _

EL TEMPS Avinguda del Baró de Càrcer, 40, 13a. Tel. 96 352 48 69 · CIF A-46186821 · 46001 VALÈNCIA

Pujol vol avançar en la sobirania fiscal

Pujol i Maragall fan públiques les seves propostes de finançament per a la Generalitat de Catalunya, una qüestió que centrarà el debat polític en les pròximes eleccions catalanes.

RICARD CUGAT

Jordi Pujol va exposar els detalls de la seva proposta davant d'un auditori format per la plana major del món econòmic i empresarial català.

TONI CANÍS

El president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, ha concretat finalment la seva proposta de nou sistema de finançament per a Catalunya, que hauria de substituir l'actual a partir del 2002. Una proposta llargament esperada des que fa més d'un any va expressar la necessitat d'anar fent camí cap a un sistema similar al concert basc. Pujol va exposar els seus punts de vista davant un auditori de mig miler de persones convocades pel Cercle d'Economia, un dels fòrums econòmics i empresarials més prestigiosos del país, cosa que ha estat interpretada com el tret de sortida de la pre-campanya de les pròximes eleccions catalanes. Però si una cosa va voler deixar clara és que la seva proposta cap perfectament en l'actual Constitució, i que de cap manera entrebancarà l'estabilitat del govern Aznar.

La fórmula consisteix a guanyar cotes de sobirania fiscal per a Catalunya, amb l'objectiu de poder rebaixar el dèficit fiscal amb l'estat, que actualment arriba a 1,2 bilions i que, segons Pujol, posa en perill la competitivitat, l'estat del benestar i fins i tot el fet diferencial català. CiU vol negociar amb la resta de partits, però especialment amb populars i socialistes, que la Generalitat pugui recaptar tots els impostos que es paguen a Catalunya i decidir si els puja o els baixa.

L'objectiu final seria rebaixar el dèficit fiscal entre Catalunya i Espanya en uns 400.000 milions de pessetes i augmentar en la mateixa quantia el pressupost de la Generalitat. No es tractaria, segons Pujol, d'atemptar contra la solidaritat interterritorial, sinó precisament de posar-la en un nivell més eficient i més just per a totes les parts.

La resposta tant del govern central com del PSOE ha estat irada. El portaveu Josep Piqué i els ministres d'Economia, Rodrigo Rato, i de Treball, Javier Arenas, han qualificat la proposta d'insolidària i basada en un fals debat, el dels saldos fiscals entre comunitats. El ministre d'Administracions Públiques, Mariano Rajoy, fins i tot ha arribat a afirmar que les xifres en què es basa la proposta del president català no són certes i que els impostos no els paga Catalunya, sinó cadascun dels ciutadans d'acord amb el seu nivell de renda, com a la resta de l'estat.

Des del PSOE, el candidat Josep Borrell i el president de la Junta d'Andalusia, Manuel Chaves, també han desqualificat el model de finançament proposat per Pujol. Una resposta que s'allunya, en canvi, de la que ha donat el candidat socialista a la presidència de la Generalitat, Pasqual Maragall. Maragall ha criticat més la forma que no el fons de les paraules de Pujol, ja que, segons ell, ho ha plantejat com si es tractés d'una petició d'augment de sou, o una reducció d'hores de treball. Però també ha atacat Rodrigo Rato per no haver volgut entrar en el debat de fons de la qüestió. Sigui com sigui, Maragall ha decidit presentar la seva pròpia proposta de finançament basada en un model federal just una setmana després, dia per dia, que Pujol. Decididament, la pre-campanya està en marxa i en els pròxims mesos aquest serà un dels temes més polèmics que centraran el debat.

LA SETMANA POLÍTICA

El seminari UNESCO sobre l'aplicació del dret a l'autodeterminació es tancà la setmana passada amb un balanç molt positiu. Entre altres mesures els participants acordaren recomanar a l'ONU que creï en el seu si un mecanisme que assessori en la resolució de les reclamacions d'autodeterminació, i que es creï un forum de pobles dins l'ONU, amb funció consultiva. També es decidí de plantejar la qüestió de l'autodeterminació a la Comissió de Drets Humans de l'ONU, i crear un grup de treball d'experts que es reuneixi anualment just abans que la Comissió tracti el tema de l'autodeterminació. Totes les recomanacions i conclusions del seminari s'editaran en un llibre que s'entregarà al secretari general de l'ONU, el director general de la UNESCO i les presidències de la Comissió de Drets Humans de l'ONU i del Grup de Treball sobre Poblacions Indígenes.

L'altre fòrum sobre l'autodeterminació que es va fer a Barcelona fa dues setmanes, les XVIII Jornades Internacionals CIEMEN 1998-III Assemblea General de la CONSEU, també es va cloure molt satisfactòriament segons els organitzadors. En un text final manifesten que l'autodeterminació no sols té cabuda "en la perspectiva de la construcció europea sinó que els pobles que la reivindiquen es posen al capdavant del progrés en la valoració i l'exercici dels drets humans individuals i col·lectius".

El PP inicia una campanya contra el PSM just després del congrés

El secretari general del PP balear, Carlos Ripoll, "saludà" la nova direcció del PSM, sorgida del congrés celebrat el 21 i 22 de novembre, amb un duríssim atac al nou secretari general del PSM, Mateu Morro, al qual acusà d'"amiguisme" en la seva actuació com a batlle de Santa Maria, al mateix temps que desqualificava la política cultura de Damià Pons en el Consell de Mallorca. La resposta del PSM va ser: "Ens ataquen perquè saben que els prenem vots", a més de contraatacar acusant el PP de destructor de la cultura de Mallorca, entre d'altres coses.

ARXIU / JOAN CELIÀ

Mateu Morro, secretari general del PSM.

El PSM creu que els atacs intenten desviar l'atenció dels problemes interns del PP, sorgits arran la creació del comitè electoral, que Matas vol controlar.

Manifestació a Perpinyà pel català

Una important manifestació tindrà lloc a Perpinyà el 5 de desembre per exigir a l'estat francès la modificació de l'article 2 de la Constitució francesa i la ratificació de la Convenció europea de les llengües minoritàries. La protesta forma part d'una gran mobilització que en dies posteriors es farà a les ciutats de Quimper, Tarbes, Baiona, Montpeller, Marsella, Montauban, Perigueux, etc.

Fa poc, el primer ministre Lionel Jospin va mostrar-se favorable a la ratificació de la Convenció europea de les llengües minoritàries, però l'informe que va demanar recomana signar la convenció sense tocar l'article 2 de la Constitució, segons el qual "la llengua de la República és el francès". **Aleix Renyé**

Zaplana es troba amb Duran i LLeida

El president de la Generalitat Valenciana, Eduardo Zaplana, i el d'UDC, Josep A. Duran i Lleida, es van trobar la setmana passada a València per parlar del finançament de l'estat, que segons Duran "no és bo ni per als catalans ni per als valencians".

ARXIU / EFE

Zaplana i Duran i Lleida van coincidir a dir que cal canviar el finançament autonòmic.

El cas Pinochet posa de relleu la necessitat de crear el TPI

El cas Pinochet ha fet que moltes veus el prenguessin com un cas que posa de relleu la necessitat de crear un Tribunal Penal Internacional (TPI). Una d'aquestes veus és la de l'advocat xilè Eduardo Contreras, que assegura que la sentència dels Lords contra Pinochet "és una aportació molt trascendent per al desenvolupament del dret penal internacional", i afegeix: "a manca d'un TPI, és el conjunt dels pobles qui assumeix la missió d'evitar la impunitat dels dictadors i genocides". Contreras, que porta la querella contra Pinochet a Xile, assegura que aquesta ha avançat molt i és independent de la causa que duu el jutge espanyol Baltasar Garzón. "Sé que hi ha més garanties que una condemna contra l'ex-general es dicti a Espanya que no pas a Xile. De fet, el més important és que hi hagi una condemna, sigui on sigui."

Zaplana no aclareix la requalificació de Benicàssim

El president de la Generalitat Valenciana, Eduardo Zaplana, no va donar explicacions sobre la requalificació d'uns terrenys del conseller Joaquim Farnós a Benicàssim. Segons l'oposició, el conseller d'Economia i Hisenda, José Luis Olivas, envià un fax als regidors municipals de l'oposició perquè acceptaren un canvi en el Pla General d'Ordenació Urbana que beneficiava uns terrenys del conseller Farnós. Zaplana va qualificar la suposada intervenció del Consell en aquest greu assumpte d'"imaginacions" de l'oposició.

La Mesa per l'Ensenyament no accepta la fiscalització docent

RAFA GIL

D'esquerra a dreta, P. Mayor, A. Taberner, M. Fombuena, G. Marcos, V. Esteve, R. Morte, V. Gomis i G. Lluch.

L'aprovació el passat 21 d'octubre a les Corts Valencianes –amb els vots del PP, Unió Valenciana i Iniciativa de Progreso– d'una proposició no de llei que pretén que els inspectors d'ensenyament vigilen els professors que fan servir a les seues classes termes com País Valencià o que defensen la unitat de la llengua ha provocat la protesta unànime de sindicats, partits polítics i associacions culturals. La Mesa per l'Ensenyament (Escola Valenciana, Federació d'Associacions per la Llengua, UGT, CCOO, STE-PV, Coordinadora per la Normalització Lingüística Enric Valor) i els partits EU-EV, PSPV-PSOE, NE i el BNV han fet públic un manifest conjunt per la llibertat d'expressió en el qual es denuncia aquesta decisió que "ignora, deliberadament, la sentència del Tribunal Constitucional que, a instàncies de la Universitat de València, protegeix la denominació de "català", a l'àmbit acadèmic, que és l'àmbit per excel·lència del professorat". A més, el representant d'Escola Valenciana denuncià que "l'administració busca en les comarques persones que facen de comissaris politicolingüístics". Glòria Marcos, portaveu d'EU a les Corts, va qualificar la mesura d'"inconstitucional".

ANÀLISI

La partitura dels tenors

Salvador Cot

Al marge de tot l'espectacle públic amb què ens han castigat Joaquín Almunia i Josep Borrell, i del que encara ens queda per sofrir, com a mínim fins el pròxim congrés del PSOE, aquesta crisi del Partit Socialista pràcticament només ha deixat clara una dada nova: els qui manen de veritat al partit són José Bono, Manuel Chaves i Juan Carlos Rodríguez Ibarra. Tots tres s'han reunit amb els dos líders socialistes i els han convençut d'arribar a acords que, en gran part, són verbals i que garanteixen ells mateixos, fins i tot quant a l'aplicació. Bono, Chaves i Ibarra seran, per exemple, amb qui haurà de parlar Josep Borrell quan vulgui incloure els seus partidaris en les llistes electorals. Ibarra, fins i tot, no es va estar d'amenaçar Borrell i Almunia amb un congrés extraordinari en què tots dos perdrien el càrrec.

Només una mica de memòria. Abans dels Jocs Olímpics (per posar una data) ningú no sabia els noms dels presidents de les comunitats autònomes de Castella-la Manxa o Extremadura, i Manuel Chaves era conegut com un ministre més de Felipe González, sense cap relleu especial. Això no té res d'estrany, de la mateixa manera que molt poca gent sap qui presideix Múrcia o la Rioja fora d'aquests territoris. Però en pocs anys, aquests tres personatges han guanyat un enorme relleu públic, gràcies, únicament, al seu enfrontament constant al nacionalisme basc i, molt especialment, al català. S'han convertit en els líders del nacionalisme espanyol sobre la base d'un populisme tronat, però molt eficaç. Ho saben, i per això han pitjat l'accelerador amb l'anomenada "Declaració de Mèrida" i l'actuació conjunta en la campanya basca que els ha valgut el sobrenom dels "tres tenors".

Però la seva ha estat una feina d'anys, que ha acabat posant el partit a les seves mans l'endemà de saber-se els resultats de les primàries, just en el moment en què s'inicien la descomposició de l'aparell del PSOE i la pèrdua de l'autoritat fèrria que fins aquell moment hi havien mantingut Felipe González i els seus antics ministres.

Ja sabem que, de moment, aquest poder és incomplet i que no té traducció orgànica. Però és el referent que puja, just quan el crèdit d'Almunia i de Borrell declina. I si Borrell perd les pròximes eleccions no solament serà invalidat dins el partit, sinó que els resultats arrossegaran, amb ell, tota l'actual executiva, que ja començarà a ser una relíquia d'un passat llunyà. Aquest serà el seu moment.

No sé pas si Maragall dorm tranquil.

LA SETMANA ECONOMIA

Televisió de Catalunya celebra l'arribada de la moneda única europea l'1 de gener amb l'emissió d'un capítol diari del *Camí de l'Euro* durant tot el mes de desembre. El programa que dirigeix el periodista Miquel Ramon s'emetrà de dilluns a divendres a TV3 just després del *Telenotícies Migdia*. Des del setembre EL TEMPS publica setmanalment els fascicles de *Camí de l'Euro*, que recullen els continguts d'aquest programa televisiu.

Josep Gonzalez serà reelegit com a president de la patronal de les petites i mitjanes empreses catalanes Pimec-Sefes en les eleccions que s'han de celebrar el 2 de desembre, ja que és l'únic candidat que s'hi ha presentat. Aquesta patronal, fruit de la fusió de les organitzacions empresarials Pimec i Sefes, ha inaugurat recentment la seva nova seu social a Barcelona.

El consell d'administració de la societat Parc Temàtic de Benidorm, SA, ha nomenat l'antic director general de la Ciutat de les Arts i les Ciències, Miguel Navarro, nou director general de Terra Mítica. D'altra banda, els grups parlamentaris del PSPV-PSOE i Esquerra Unida han denunciat que la construcció del parc temàtic a Benidorm és "un pou sense fons" després que el Consell aprovara la setmana passada una injecció de 8.000 milions de pessetes per finançar-lo.

Èxit relatiu del ferri Barcelona-Gènova

ARXIU

El Fantàstic és el ferri que cobreix la línia Barcelona-Gènova.

Des que va ser inaugurada al setembre, la línia de ferri que uneix Barcelona i Gènova tres cops per setmana ha transportat uns deu mil passatgers, segons la companyia naviliera italiana Grandi Navi Veloci, que fa el servei. Amb tot, un 80% correspon a italians i només el 20% eren ciutadans de l'estat espanyol. La naviliera considera aquest trànsit positiu, però encara insuficient, i per això, juntament amb la regió de la Ligúria volen promoure l'interès del turisme català per la costa italiana.

El que sí consideren un èxit absolut és el tràfic comercial, amb una mitjana de 500 camions setmanals, que podria arribar als 700 aquest mes. Això els ha fet plantejar-se la possibilitat d'augmentar el servei l'any vinent a un vaixell diari.

Demanen a Sagunt la gratuïtat de l'A-7

DAVID VIJUESCAS

Imatge de la protesta.

Unes dos mil persones es van manifestar la setmana passada pels carrers de Sagunt (Camp de Morvedre) per exigir a les administracions públiques la gratuïtat del tram local de l'A-7 (vegeu El TEMPS núm. 754). La protesta va ser convocada per la Coordinadora per l'Alliberament de l'A-7 i per diversos partits polítics. Els manifestans, encapçalats per l'alcalde de Sagunt, Silvestre Borrás, del Partit Popular, van tallar durant més de mitja hora la carretera N-340 al seu pas per la localitat valenciana. L'alcalde recordà que les demandes per fer gratuït el tram, i per tant per evitar el continu trànsit de cotxes i de mercaderies per Sagunt, "les hem realitzades durant anys. Ara estem més a prop del principi de la fi perquè el Ministeri i Aumar s'han pres seriosament les negociacions". D'altra banda, les obres de la variant oest de Sagunt són, segons l'alcalde, una solució alternativa al problema.

EL RUMOR

La cimera franco-espanyola celebrada fa poc a La Rochelle ha servit perquè els governs dels dos estats s'hagin compromès novament a enllestir la connexió ferroviària del TGV entre Figueres i Perpinyà per al 2004, com ja estava previst. El que ha passat més desapercebut, almenys al sud del Pirineu, és que també ha quedat clar que el govern francès no té com a prioritat la construcció d'una línia d'alta velociat entre Nimes i Perpinyà. Els tècnics francesos calculen que fent passar els TGV per les vies convencionals en aquest tram, el trajecte entre Barcelona i París només s'allargaria vint minuts. I el govern francès creu que l'estalvi de temps no compensa la forta inversió necessària. Així, a la pràctica, a La Rochelle el que s'ha acordat és acostar Barcelona amb Perpinyà. Ni a Madrid ni a París potser no hi han caigut, perquè si no segurament s'ho haurien repensat.

BARÒMETRE

Servei Català de Col·locació

Total persones inscrites*	Inscrits que demanden col·locació
491.333	253.561

Total ofertes d'empreses rebudes*	Ofertes de la darrera setmana
296.378	4.576

Cobertura última setmana	94,8%
Inscrits SCC ocupats	26,2%
Inscrits SCC aturats	73,7%
Inscrits SCC homes	37,5%
Inscrits SCC dones	62,4%

*Des de 08.05.95

ESTAPÉ RESPON

—Maragall diu que Pujol frivolitza el problema del finançament. Què en pensa?

—Diria que el president de la Generalitat no ha perfilat completament el seu pensament. Tal vegada, per diferenciar-lo de les tesis d'Antoni Castells, el notable economista català.

—Qui creu que convenceria abans Rodrigo Rato, Pujol o Maragall?

—Qui tingui 17 escons segurs al Parlament de Madrid, i sempre que cap dels dos grans partits estatals tingui majoria absoluta.

—En aquest tema, Borrell i Maragall no van pel mateix camí. Hi ha bicefàlia també en els socialistes catalans?

—No. El que hi ha és un tarannà diferent. I amb tot el respecte que em mereix la formació intel·lectual i tècnica de Josep Borrell i Fontelles, li diria que al Principat, i sobretot a Barcelona, semblen més possibles les formulacions del nét d'en Joan Maragall.

—Els problemes dins del PSOE entre Almunia i Borrell s'han acabat?

—Home, en una època que un conegut psiquiatre de Madrid, Enrique Rojas, ha definit com la de les ruptures conjugals, no m'atreveixo a dir si estem davant d'un pedaç fràgil o d'una solució definitiva.

—A un mes de l'entrada en vigor de l'euro, com veu l'economia europea?

—Jo la veig exactament amb la mateixa lupa que la contemplen els nombrosos euroescèptics que ara per ara romanen en silenci.

—El Banc Central Europeu no tindrà massa poder respecte als governs?

—Tinc una certa confiança en la incidència que sobre la gestió del Banc Central Europeu tinguin els tretze governs socialdemòcrates dins de l'Europa dels quinze. Aquí, una vegada més som *"la reserva espiritual de Occidente"*.

El sindicat democratacristià fa quinze anys

La Unió de Treballadors Democratacristians de Catalunya (UTDC) ha celebrat el seu quinzè aniversari amb un acte en què va participar, entre d'altres, el líder d'Unió, Josep Antoni Duran i Lleida. La Unió de Treballadors representa els interessos de 3.600 afiliats provinents de gairebé una vintena d'organitzacions sindicals.

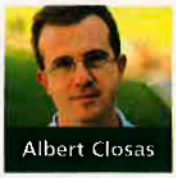
ARXIU

Pere Andrés, president de la UTDC.

ANÀLISI

fusions i fusions

Albert Closas

La setmana passada haurà estat una de les més denses de la història econòmica recent en anuncis de fusions empresarials i, encara més, en rumors de fusions. En qüestió de quatre dies, de dilluns a dijous, es van saber les intencions de fusionar el Deutsche Bank amb el Bankers Trust, que crearia un dels bancs més grans del món; l'acord entre Netscape, Sun Microsystems i Americà Online, que formaria el gran gegant d'Internet; i les converses entre les petrolieres Exxon i Mobil per liderar el mercat mundial del petroli.

Vivim, doncs, un moment semblant al de mitjan anys vuitanta, amb la diferència que les fusions són encara més espectaculars i més transnacionals, ja que als vuitanta van tenir un caràcter bàsicament anglo-saxó i ara, en canvi, han agafat força protagonisme les relacions germano-nord-americanes. Recordem el procés que ja està en marxa entre Chrysler i Daimler Benz.

A l'hora de saber si aquests processos de fusió són bons o dolents per a la societat, els experts en el tema recorden que, bàsicament, hi ha dos tipus de fusions: d'una banda, les que es fan per trobar "complementarietats" entre el que ofereix cada protagonista del procés i, per tant, per poder oferir més serveis als clients. Es diu, per exemple, que el Deutsche Bank podrà accedir a la banca d'inversions americana gràcies a la fusió-absorció del Bankers Trust i que, a la inversa, els americans podran tenir més accés a la banca comercial europea.

El segon tipus de fusió ofereix més dubtes sobre l'eficiència del sistema econòmic i de la societat en el seu conjunt. Es tracta d'aquella que, amb un tipus de servei calcat entre les parts que es fusionen, busca, sobretot, més grandària. A partir d'aquí, sense que mai s'accepti públicament, el nou monstre fusionat buscarà abans que res eliminar els seus competidors i poder dominar el mercat fins al punt d'imposar els preus que millor li convingui. Aquí arriben els perills del monopoli, i l'exemple més clar podria ser el de les petrolieres. Recordin que el 1911 la totpoderosa Standard Oil va ser obligada a esmicolar-se en set parts per a assegurar-ne la competència. Dues d'aquelles set parts eren l'Exxon i la Mobil...

Tot plegat, són motius per a la reflexió en un procés que cada cop ens toca més a la vora. Aquesta setmana passada mateix els cercles financers del país han tornat a anar plens de rumors sobre fusions en el mapa bancari espanyol. Tot just quan encara no s'han apagat els rumors de fusió en el mapa de les caixes catalanes. Amb l'arribada, d'aquí a un mes, de l'euro, el panorama promet engrescar-se força més...

LA SETMANA
CULTURA I SOCIETAT

Blai Bonet i Bartomeu Rosselló-Pòrcel han estat objecte del seminari que sobre la seva obra ha organitzat l'Obra Social i Cultural de la Caixa de Balears, Sa Nostra, i la Universitat de les Illes Balears, amb el patrocini del Consell de Mallorca. Durant tres dies, onze experts dissertaren sobre diversos aspectes de l'obra dels dos poetes illencs. Entre d'altres, hi participaren els filòlegs de la UIB Joan Mas i Pere Rosselló; els escriptors Sebastià Alzamora, Margalida Pons i Biel Mesquida; l'editor Àlex Susanna i el biògraf de Rosselló-Pòrcel, Robert Mosquero. Obrí el seminari el president de la Comissió de Cultura del Consell, i també professor de literatura, Damià Pons.

El ple del Congrés dels Diputats tramitarà en breu la cooficialitat de la denominació en valencià de les províncies de Castelló, València i Alacant, a proposta de Nova Esquerra. La iniciativa ha rebut el suport de la majoria de partits parlamentaris.

La botiga Habitat del nou centre comercial El Triangle de la plaça de Catalunya de Barcelona serà retolada en català d'aquí a un mes o un mes i mig, segons la Plataforma per la Llengua, que s'ha reunit recentment amb la gerent de la botiga per demanar-li que es corregís l'absència del català a l'establiment.

La sida baixà un 25% a les Illes i a Catalunya i un 13% a València

ARXIU / EFE

L'extensió de la sida recula al nostre país.

Els casos de sida registrats el 1997 van baixar novament respecte a l'any anterior, especialment a Catalunya i a les Illes Balears, on es va reduir en un 26,7% i un 25%, respectivament. Al País Valencià, el nombre de casos es reduí també en un 13%, segons fonts de la Conselleria de Sanitat. Aquest departament també ha fet públic que el nombre de casos declarats al País Valencià des que va començar l'epidèmia és de 3.760, mentre que al Principat puja a 12.193.

Tot coincidint amb el Dia Mundial de la Sida, que se celebra l'1 de desembre, el Programa Conjunt de les Nacions Unides (ONUSIDA) ha iniciat una campanya amb el lema "La força per canviar. Amb els joves, en campanya contra la sida".

La campanya va dirigida als joves perquè una tercera part dels 30 milions de persones infectades en el món tenen entre 10 i 24 anys, i també a Catalunya la major part dels nous casos són de joves al voltant dels 20 anys. Aprofitant el Dia Mundial de la Sida, Actua, l'Associació de Persones que Vivim amb VIH/SIDA, recorda que Catalunya és el país amb la taxa d'infecció per VIH més elevada dels països occidentals i que les persones seropositives continuen discriminades en molts àmbits de la seva vida.

ARXIU

Aquesta edició del Saló Nàutic intenta atreure l'atenció del públic més jove.

Fins al diumenge 6 de desembre, el Saló Nàutic de Barcelona exposa al públic més d'un miler d'embarcacions de tota mena. La majoria fora de l'aigua, al recinte de Montjuïc i a diversos carrers de la ciutat, però també a l'aigua, al moll esportiu del Port Vell de Barcelona.

Coincidint amb els actes del Saló, Edicions del País Valencià, SA, ha presentat el projecte *La història de la marina* al president del comitè organitzador del Saló, Enric Puig. *La història de la marina* (nom provisional) és una ambiciosa obra en fascicles que es publicarà l'any que ve, en el marc del quinzè aniversari d'EL TEMPS.

Un consum sostenible per a tot el món

L'Informe sobre el Desenvolupament Humà del 1998 destaca, un cop més, que cal que el consum mundial sigui sostenible. En el cas dels països rics, cal que es canviïn les pautes de consum i en el cas dels països pobres cal que tinguin accés al consum, però sense cometre els errors dels països rics. L'Informe, elaborat per experts del Programa de l'ONU per al Desenvolupament, ha estat traduït per primera vegada al català gràcies a la Càtedra UNESCO en tecnologia, desenvolupament sostenible, desequilibris i canvi global de la Universitat Politècnica de Catalunya.

La societat civil d'Alacant homenatja el 'Tirant lo Blanc'

JOAQUIM DE HARO

El cronista oficial d'Alacant, Enric Cerdan Tato, va encetar la lectura pública del 'Tirant lo Blanc', enmig d'un nombrós públic.

El Casal Jaume I d'Alacant va organitzar el passat divendres 20 de novembre una lectura pública del *Tirant lo Blanc*, amb motiu de la commemoració de la data de publicació d'aquesta insigne novel·la de cavalleries a la ciutat de València, ara fa 508 anys. A la cèntrica plaça del Mercat, i al llarg de dotze hores, ecologistes, mestres d'escola, polítics, escriptors, periodistes i músics van llegir, en torns de deu minuts, diversos capítols d'una de les obres cabdals de la literatura catalana.

Entre les nombroses i destacades personalitats de la societat civil alacantina que van participar en la lectura d'aquest llibre de Joanot Martorell, s'hi trobaven Enric Cerdan Tato, cronista oficial de la ciutat i premi d'Honor de les Lletres Valencianes; José Antonio Pina, candidat del PSPV-PSOE a l'alcaldia; Bernabé Sanchis, director de la Banda Municipal de Música; Maria Àngels Martínez, diputada autonòmica d'Esquerra Unida del País Valencià; Manuel Santana, degà de la Facultat de Dret de la Universitat d'Alacant; Jordi Davó, coordinador del Bloc Nacionalista Valencià; Vicent Gosàlbez, soci número 1 del Casal Jaume I, i el poeta Lluís Alpera.

Un nou llibre revisa l'obra del músic Tete Montoliu

El proppassat divendres, dia 27 de novembre, es va presentar al Palau de la Música de la ciutat de Barcelona el llibre *Tete, quasi autobiografia* del crític musical Miquel Juarado.

L'obra sobre el traspassat Tete Montoliu recull la discografia completa comentada per ell mateix. L'acte de presentació va comptar amb la presència del cantautor Joan Manuel Serrat.

ANÀLISI

Un MuVI, un museu 'il·lustrat'?

València comptarà, a partir del maig de 1999, amb un nou museu, el Museu Valencià de la Il·lustració, que va nàixer com a Museu de la Il·lustració Valenciana i que ha deixat definitivament el "provincianisme" per un "europeisme" segurament no del tot ben assimilat. El MuVI, doncs, depenent de la Diputació de València, serà un dels primers museus "temàtics" del país i, per l'avançada concepció dels seus continguts, s'espera que serà model de futures iniciatives. He de dir que és un projecte que, en principi, m'agrada. M'agrada aquesta flaire de postmodernitat i neobarroquisme que sura al MuVI: tot recorda les cabòries d'arquitectes il·lustrats del XVIII, utòpiques i tot, i segurament sols ens faltaria veure-hi instal·lat un gran obelisc dut d'Egipte. Però, com que ens trobem al segle XX –o al XXI–, la cosa tirarà per les noves tecnologies, per les webs, els CD-Rom, Internet... El projecte vol veure la Il·lustració d'Europa i d'Amèrica des de València. Amb l'excusa de Maians. Potser, hauria estat més lògica alguna altra opció. O no. En qualsevol cas fa la impressió que allò valencià resta relegat. En opinió dels pares de la criatura, Olavide, Jefferson, Voltaire o Diderot degueren de ser fonamentals per als valencians del XVIII i, fins i tot, per al nostre temps. Però no veig enlloc el notari Ros, Gabriel Ferrandis, els col·loquiers, les acadèmies literàries; no veig Ortí i Major ni la Universitat de Cervera; tampoc Josep Finestres ni Bastero. Ni Orellana ni Galiana, o un projecte com el *Diario de Valencia*. Dels esmentats, ja sé que alguns només podrien ser entesos com a "il·lustrats" superficialment. Sé, també, que homes com Maians o Cavanilles sí que han estat considerats i, en part, són nucli de l'empresa. Tanmateix, sí que volia dir que els altres –els que potser no seran al museu– varen tenir un pes més important a la nostra cultura que Locke, posem per cas.

El MuVI comptarà, també, amb un Centre d'Estudis sobre el Segle de les Llums i amb la Biblioteca i Centre de Documentació del segle XVIII, un apartat de la qual serà la "Biblioteca de la Tolerància", iniciada fa poc amb un exemplar de la primera edició del *Nathan der Weise*, de Lessing. Dos mil milions diuen que costarà posar en marxa tot açò. Dic jo que un centre com aquest podrà comprar, també, un exemplar de *Nosaltres els valencians*. Potser serà més barat que el de Lessing i també tota una mostra de tolerància. En fi, són idees soltes, sense més. El que cal és veure què se'n fa del nou museu i demanar que la nostra Il·lustració tinga un paper destacat, perquè si no ens la mirem nosaltres, qui ens la rescatarà?

HISTÒRIES NATURALS

El cocodril del Teneré

Martí Domínguez

Un dels millors llibres publicats sobre pensament biològic, durant aquesta segona meitat de segle, és *La lògica del vivent*, de François Jacob. Entre les moltes idees que divulga, n'hi ha una que em resulta especialment captivadora: aquella que afirma que la naturalesa no fa res de perfecte. Per a Jacob la natura actua més aviat com un ferroveller (o com un rellotger cec, que diria Richard Dawkins), posant peces d'ací i d'allà fins aconseguir alguna cosa semblant al que necessitava. La cultura judeocristiana ha divulgat una visió errònia de la naturalesa, excessivament harmònica i idíl·lica, a vessar de toves exclamacions i al·leluies. Aquesta forma d'interpretar la natura fou especialment acceptada durant el segle passat, amb autors com Bernardin de Saint-Pierre. que trobava tan ben concebudes totes les creacions naturals que, fins i tot, veia els melons especialment dissenyats per a ser tallats en seccions i ser consumits pels membres d'una família benpensant parisenca.

Però la natura avança com pot, d'una manera més desballestada que solemne. No és l'obra d'un acurat i conscienciós enginyer, sinó d'un entremaliat drapaire. En l'últim número de *Science* (382: 1.298) es publica un preciós descobriment que il·lustra molt bé el pensament de Jacob. L'any 1997 un equip de paleontòlegs, encapçalat per Paul Sereno, professor de la Universitat de Chicago, realitzà una fascinant expedició al desert del Teneré, en busca de restes fòssils del cretàcic. Al cinquè dia de treball, sota dificilíssimes condicions climàtiques, es va esdevenir l'extraordinari descobriment: allí, al bell mig del desert, a l'aire lliure, jeia una falange d'una nova espècie de dinosaure. Era l'extrem d'un polze, de trenta-tres centímetres. A poc a poc aquell dinosaure va anar apareixent a la superfície: feia onze metres de llarg, presentava les potes davanteres especialment curtes i dotades d'uns prodigiosos polzes en forma de ganxo, però el més sorprenent va arribar en el moment de desenterrar el crani i observar que s'assemblava moltíssim al d'un cocodril. La confusió de l'equip fou immediata: aquell crani allargat i estret, amb aquelles dents totes iguals (homodont), amb la presència de paladar secundari... Allò era un cap de cocodril però amb un cos de dinosaure!

Aquesta és la bellesa de la natura, que sovint segueix camins inversemblants. Paul Sereno i el seu equip han batejat aquesta nova espècie amb el nom de *Suchomimus tenerensis*, que literalment significa "el cocodril mímic del Teneré". L'explicació que han donat és que possiblement es tractava d'un dinosaure adaptat a la captura de peixos de grans dimensions (com el celacant *Mawsonia*, que podia assolir llargàries de fins a cinc metres). Els ganxos de les potes ajudaven el dinosaure a capturar aquells grans peixos, i la boca allargada i serrada, com la d'un cocodril, a no deixar-los escapar. Es una nova i bonica història que mostra com la naturalesa va superant, a poc a poc, i com pot, els entrebancs de l'existència, i que em recorda aquella frase de Goethe, escrita poc després de descobrir les extraordinàries formes dels peixos de Nàpols: "La natura és l'únic llibre que no té un sol full sense un gran contingut."

CAMÍ DE L'EURO

Si us falta algun fascicle o les cobertes, podeu demanar-los al telèfon

902 13 10 25

JOAQUIM VERGES*

Per què es privatitza

Amb la política de privatitzacions de l'actual govern es dóna una contradicció ben xocant. Les declaracions polítiques sobre el perquè és bo privatitzar empreses públiques no és que no es corresponguin exactament amb els fets sinó que senzillament no tenen res a veure amb la major part d'operacions de privatització que realment es fan. D'una banda el govern diu que cal privatitzar per tal de sanejar l'economia, donant –i volent donar– a entendre amb això que es vol privatitzar per tal d'eliminar les despeses de l'estat destinades a cobrir les pèrdues de certes empreses públiques. Però per altra banda gairebé totes les operacions de privatització que han anat fent-se durant els darrers dos anys han afectat o afecten exclusivament empreses com ara Telefónica, Argentaria, Tabacalera, Repsol o Endesa, les quals no solament no es recorda que hagin presentat mai pèrdues sinó que ocupen els primers llocs entre les empreses –privades o públiques– amb majors beneficis d'Espanya.

No fa gaire el ministre d'Indústria, Josep Piqué, manifestava en una conferència de premsa que l'objectiu de "la privatització del sector públic empresarial és abordar frontalment un problema històric que era un llast per a l'estat". Una tal declaració suggereix automàticament al receptor del missatge que es refereix, per exemple, a Renfe o a les mines de carbó; però en la mateixa conferència de premsa l'única privatització de què parlava el ministre era la de l'elèctrica Endesa, una de les empreses espanyoles amb majors beneficis.

Certament, s'han fet operacions de privatització d'empreses públiques "deficitàries" o que presentaven problemes financers, venent-les a empreses o grups privats. Però el fet és que les operacions d'aquests tipus (les dues últimes: la de La Lactaria Española (l'antiga llet Ram), fa tres anys; i les drassanes Barrera, fa unes setmanes) no es poden comparar –en magnitud econòmica– a la privatització de veritables gegants multinacionals com són Repsol, Telefónica o Endesa. A tall d'il·lustració, els beneficis anuals de Repsol són unes 450 vegades l'import de les pèrdues que presentava la Ram quan es va privatitzar.

Quan l'estat ven a inversors privats les accions d'empreses com Repsol o Endesa –dos dels pocs grups empresarials potents amb què compta l'economia espanyola– està clar que obté uns ingressos importants, però també està clar que aquestes privatitzacions no contribueixen de cap manera a millorar la competitivitat de l'economia. Ni tampoc a reduir les despeses de l'estat, sinó en tot cas al contrari: es reduiran els ingressos per dividends que fins ara rebia l'estat d'aquestes empreses.

"Es privatitza fonamentalment per recaptar diners amb què reduir dèficit i endeutament públics i així presentar bones notes davant la UE."

En definitiva, en aquest tema de les privatitzacions es dóna una mena de mistificació política, o, si es vol, de tergiversació flagrant de la realitat davant l'opinió pública. I, a més, dintre d'aquesta cerimònia de la confusió oficiada des del govern, no deixa de ser sorprenent l'escassa traça o interès demostrats per l'oposició pel que fa a combatre tal tergiversació, desfer el malentès, o, simplement, per aclarir la qüestió davant els ciutadans. Es privatitza fonamentalment per recaptar diners (amb què reduir dèficit i endeutament públics, i, així, presentar bones notes econòmiques davant la Unió Europea), aquesta és la simple realitat que convé tenir present. Sobretot quan aquesta història no s'ha acabat, perquè les noves privatitzacions en marxa (Retevisión, Red Eléctrica Española, Iberia i Trasmediterránea, entre d'altres) afecten també empreses públiques que ben segur seran atractives per als inversors privats perquè no sols dominen activitats estratègiques, sinó que presenten substanciosos beneficis.

*Catedràtic d'Economia Financera de la UAB

AMUNT...

Ramon Barnils

Poesia pública

Així que vam agafar els trepants i ens en vam anar al recital de poesia de Biel Mezquida, un de la dotzeneta escassa d'escriptors d'ara que de segur seran a les antologies de mitjan segle vinent.

—Si n'arriba a saber, en Biel, d'actuar –amb tot el respecte vaig escoltar l'opinió del meu professor de Literatura, Lluís Izquierdo. Que el mateix curs també ho va ser del degà Casasús, trenta i tants fulls de curriculum i tot així especialista en Pla –un cop mort Pla: és prudent, el degà–; i de la superiora mundial de les monges teresianes. Un professor de molt de mèrit doncs.

L'amic, íntim, sap actuar i rodejar-se de l'ambient més propici a les seves finalitats: després de sentir el presentador de l'acte pronunciant a la perfecció "antoloyia" i "cassa" i propinant-nos doctrina que no desdiria de les pàgines del diari *El País*, qualsevol cosa que digués en Biel havia de sonar-nos per força a pura poesia, mil·limètricament escandida, i dita amb perfecció de *diseur*.

La il·luminació era fatal, els decorats de color d'ala de mosca per què no la hi havien encarregat a Joan Miró? pel procediment habitual els hauria costat una bicoca i la gran part de la nombrosa assistència de quota. Amb aquests atots, el triomf de Biel era cantat.

I així va ser. De totes maneres, la propera vegada a casa: llegida; o molt millor, a cau d'orella.

I AVALL

J. J. Pérez Benlloch

Amors que maten

Ignore per quina regla de tres la Generalitat Valenciana ha dedicat ací i ara un homenatge *post mortem* a Fernando Abril Martorell, qui va ser vice-president i gran manifasser en cinc governs consecutius d'Adolfo Suárez. Els organitzadors han al·legat, entre altres motius, la valenciania del personatge, el seu amor per aquesta terra. Així devia ser i, al capdavall, ningú no està legitimat per mesurar o posar en dubte aquest afecte. Tanmateix, els fets coneguts delaten que l'eminent polític, després d'un llarg exili voluntari i una vegada armat de sòlids poders, irrompé en el cap i casal amb la moral i l'ímpetu d'un conquistador mongol. Féu i desfeu al seu gust, passant-se per l'entrecuix tot allò que li vingué de gust. Potser –i tot s'ha de dir– perquè els seus col·legues indígenes d'UCD estaven immobilitzats per la por o la mediocritat. La bona qüestió és que si els espanyols li deuen la seua contribució als Pactes de la Moncloa i a la Constitució, el País Valencià solament va ser un damnificat de la seua arbitrarietat o ambició. En bona mesura, li devem el conflicte lingüístic que encara ens escarneix, i encara sort que no manifassejara més l'Estatut d'Autonomia, en el qual no creia. I això, segons sembla, no minva el seu amor per la terreta.

I dit això, crec també que Abril Martorell hauria esmenat els seus errors, si haguera prolongat la seua fulgurant carrera política. Quan ens va conèixer millor i potser va sentir les seues arrels, ja no pintava res. El seu amor una mica més i ens mata, i les seues capacitats quedaren frustrades. Va ser un personatge singular, això sí.

FENT MEMÒRIA

Pau Viciano

El dia D

En maig de l'any 1945, quan encara fumejaven les ruïnes del búnquer d'Adolf Hitler, la majoria dels francesos (57%) reconeixia que el país que més havia contribuït a la derrota del nazisme havia estat l'URSS, i només una minoria (20%) atribuïa el mèrit als Estats Units. Cinquanta anys després, al juny de 1994, la situació pràcticament s'havia capgirat: els nord-americans (49%) superaven ara els soviètics (25%) en la memòria dels ciutadans. Aquest canvi d'opinió no responia a la difusió d'investigacions històriques contràries a aquella primera impressió viscuda, però entre 1945 i 1994 havien passat moltes coses. D'entrada, quaranta anys de guerra freda, amb una erosió constant de la imatge de l'antic aliat, l'espectacle del desmantellament del bloc oriental i, finalment, l'ensorrada de la mateixa pàtria del socialisme. La imatge de l'Exèrcit Roig quedava més lligada al fracàs de la guerra d'Afganistan i a la corrupció que no a l'heroisme de Stalingrad. A tot això s'afegia el poder dels mitjans de comunicació: al juny de 1994 es commemorava, amb tot l'enrenou mediàtic, el cinquanta aniversari del desembarcament de Normandia. Ara, quan el cinema, de l'hàbil mà de Spielberg, ha retornat el dia D a la memòria pública, el perill de la distorsió del passat es fa encara major. I el cas és que, per a bé o per a mal, la bandera que onejava aquell maig de l'any 1945 sobre el Berlín vençut no era la de barres i estrelles, sinó la de l'estel solitari sobre la falç i el martell.

MÓN

Llibert Ferri

Un alcalde inquietant

En les pròximes eleccions presidencials russes, anticipades o no, és segur que el general Lèbed haurà de competir amb l'alcalde de Moscou Iuri Lujkov en el territori del nacionalisme populista i de la demagògia imperial. Lujkov és un personatge de trajectòria tan brillant com camaleònica. Ha fet de Moscou un gran aparador capitalista però no s'està de qualificar les privatitzacions de l'era Ieltsin com "la catàstrofe socioeconòmica més gran viscuda mai per un país industrialitzat en temps de pau". Una sentència aplaudida per Soljenitsin però que en cap moment ha pogut dissipar les sospites de frau que planen sobre les privatitzacions dels comerços de Moscou dirigides des de l'alcaldia.

Lujkov havia arribat a ser el representant polític dels interessos del magnat Vladimir Gussinski, amo de la cadena de televisió NTV i del Mostbank, que a punt ha estat de travessar el llindar de la bancarrota durant l'últim daltabaix financer. Potser per això Lujkov s'ha estimat més allunyar-se definitivament de les males companyies oligàrquiques i tornar a les velles pràctiques d'*appàrattxik*, a la recerca dels vots que necessita per arribar al Kremlin.

Per començar l'alcalde ha fundat un moviment anomenat Pàtria i ha proposat als comunistes una aliança de centre-esquerra. Abans Lujkov ha hagut d'esborrar els temps, no gaire llunyans, de les últimes presidencials de l'estiu de 1996, quan va posar tots els mitjans al servei de Ieltsin i contra Ziugànov "per barrar el pas al comunisme". Tot seguit Lujkov ha evocat la necessitat de recuperar escenaris geoideològics tot dient que Moscou hauria d'incorporar la Iugoslàvia de Milosevic a la unió de Rússia amb Bielorússia. Així, ha dit l'alcalde, qualsevol atac de l'OTAN contra Belgrad es consideraria una acció contra nosaltres.

La proposta, l'ha feta Lujkov durant la visita a Rússia del vice-primer ministre i líder feixista serbi Vojislav Seselj, un home homologat amb gent com Jirinovski, Saddam Hussein, Le Pen i, és clar, el president bielorús Aleksandr Lukaixenko, una de les més sòrdides versions del nacionalcomunisme. Tot un senyal que l'alcalde de Moscou està temptat de capturar els vots dels neguits imperials i les nostàlgies soviètiques amb projectes nacionalistes ben poc homologables amb el centre-esquerra europeu que li agradaria representar. Formulacions que semblaven desterrades i que ara sintonitzen amb el gir cap a l'estatalisme promogut pel govern de Primakov i que està provocant la ruptura amb el Fons Monetari Internacional. Sembla que Rússia ha començat a marcar distàncies amb Occident i Lujkov està disposat a treure'n profit.

CONFIDENCIAL

Xavier Vinader

La Säpo vol interrogar Apo

La detenció a Itàlia d'Abdullah Ocalan, el màxim dirigent del clandestí Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK) ha disparat les alarmes a Estocolm. "Apo", pseudònim utilitzat per Ocalan entre els seus –i que significa "Oncle"– va arribar, el passat 12 de novembre, a l'aeroport de Roma procedent de Moscou amb un passaport falsificat i de seguida va ser detingut. Poc després, les autoritats turques començaven a reclamar la seva extradició, pero el govern italià, de moment, ha decidit no accedir a aquesta petició i mantenir el líder de la guerrilla kurda en las seves garjoles mentre busca una sortida diplomàtica a la situació. A Suècia, Apo és un vell conegut i el seu nom consta en els dossiers de la Säpo, la policia secreta, que li va al darrere per interrogar-lo des de 1986, any de l'assassinat del primer ministre Olof Palme, un fet mai aclarit fins ara.

El PKK, la formació política encapçalada per Abdullah Ocalan, va ser prohibida per les autoritats d'Estocolm –abans fins i tot que a Alemanya o França, on també ha d'actuar clandestinament– per "activitats terroristes" després de l'assassinat, en territori suec, de dos dissidents kurds en el període 1984-85 i posteriorment es va convertir en la principal sospitosa d'estar darrere de l'atemptat mortal contra el primer ministre Olof Palme, la nit del 28 de febrer de 1986. La que, en aquell moment, es va anomenar "pista kurda" no va acabar mai en res, però com que els policies suecs, a pesar del temps trascorregut, tampoc no han pogut aclarir aquell fet que va traumatitzar l'idíl·lic país, ara, aprofitant la detenció d'Ocalan a Roma volen reclamar la possibilitat d'interrogar-lo a fons.

El cap de la policia criminal, Lars Nylen ha reconegut que no tenen elements nous que vinculin el PKK amb l'assassinat de Palme, però "ara que el tenim a la nostra disposició és el moment de fer una colla de preguntes a Ocalan". El fiscal en cap, Jan Danielsson, encarregat del sumari Palme, és la persona que ha de decidir transmetre la petició d'interrogatori a Roma, però encara no ha fet saber la seva decisió sobre el cas.

L'anomenada "pista kurda" té l'origen en la negativa d'Olof Palme, el 1984, d'acollir Abdullah Ocalan com a refugiat a Suècia, el que va fer que a aquest no li quedés més remei que buscar refugi al Líban i a Síria, on ha residint fins l'octubre d'aquest any. Segons la hipòtesi de Hans Holmer, cap de policia encarregat de les investigacions l'estiu de 1986, l'atemptat contra el dirigent socialdemòcrata era la venjança del líder del PKK, però els vint kurds sospitosos detinguts inicialment per la Säpo van ser alliberats sense càrrecs i mai no es va poder provar res definitiu. Però la Säpo no para amb Apo.

JORDI PLAY

L'islam torna per la porta de servei

Als Països Catalans hi ha 50.000 residents "estrangers", originaris de països musulmans. La xifra real, amb "il·legals" inclosos, no se sap. El que se sap és que, tot i les dificultats per accedir a un lloc de treball, l'emigració continua.

L'emigració dels pobles nord-africans a la Península Ibèrica, que ara sembla tan contemporània, és tan vella com les pedres: cartaginesos, cristians –els primers màrtirs, Sant Fèlix i Sant Cugat, vingueren del sud els segles III i IV– i musulmans. Però aquelles migracions difereixen molt de l'actual, en què els magribins abandonen les terres d'origen fugint d'una situació econòmica difícil i d'uns règims polítics sovint poc democràtics. La nova onada immigratòria comença els anys 60. Entre 1960 i 1977 tant als Països Catalans com a Espanya el nombre de residents estrangers (de tot arreu) es duplica. A Catalunya passen de 15.692 a 38.439. Al mateix temps, augmenta cada vegada més el percentatge d'estrangers provinents del tercer món i es redueix el de procedents de l'anomenat primer món. Tot i així, als Països Catalans, el nombre d'estrangers del primer món hi predomina fins el 1991, quan s'escau la regularització de molts nord-africans per l'entrada en vigor de l'anomenada Llei d'Estrangeria. Les xifres creixen, llavors, espectacularment i, a Catalunya, passen de 66.000 a 106.000 els estrangers reconeguts.

En l'actualitat la xifra d'immigrants regularitzats ("residents estrangers") provinents de països de majoria musulmana supera les 45.000 persones als Països Catalans, amb més de 37.000 al Principat, més de 6.000 al País Valencià i uns 3.000 a les Illes Balears. Però aquestes xifres disten d'englobar tota la comunitat musulmana, que inclou musulmans que ja han aconseguit la nacionalitat, amb els fills i la família, els catalans d'ori-

Cronologia de l'islam a Catalunya

• **Any 707:** Primeres incursions musulmanes contra les Balears. Sembla que, per evitar-les, els habitants de les Illes van obtenir l'ajut de Carlemany.

• **Any 711:** Entrada de tropes àrabs i berbers a la península, amb un total de 9.000 genets i 18.000 infants.

• **713-720:** En un període de temps relativament curt, els musulmans avancen, conquereixen tota la península i continuen fins a Narbona, al nord de Perpinyà, el 720. Al País Valencià, hi entren per Oriola, provinents de Granada i dirigits per Abd-el-Aziz. La conquesta de Catalunya es fa des de Saragossa, sota el comandament de Musà ibn Nusayr. Entre els anys 714 i 716 cauen, successivament, Lleida, Tarragona i Barcelona.

• **732:** Els musulmans arriben a Peitieu, on Carles Martell els atura i els fa retrocedir fins al Pirineu.

• **801:** Els francs, dirigits per Lluís el Pietós (fill de Carlemany) arriben a Barcelona. Aquí comença la preponderància cristiana a l'anomenada Frontera Superior Islàmica. Lluís el Pietós prova d'eixamplar el territori, però fracassa a Tortosa i a Osca, entre els anys 804 i 811.

• **802:** L'emir de Còrdova, Al-Hakam I, deixa el govern de Balad Balansiya (*País de València*) al seu oncle, ja conegut com Abd Al·lah al-Balansí (el

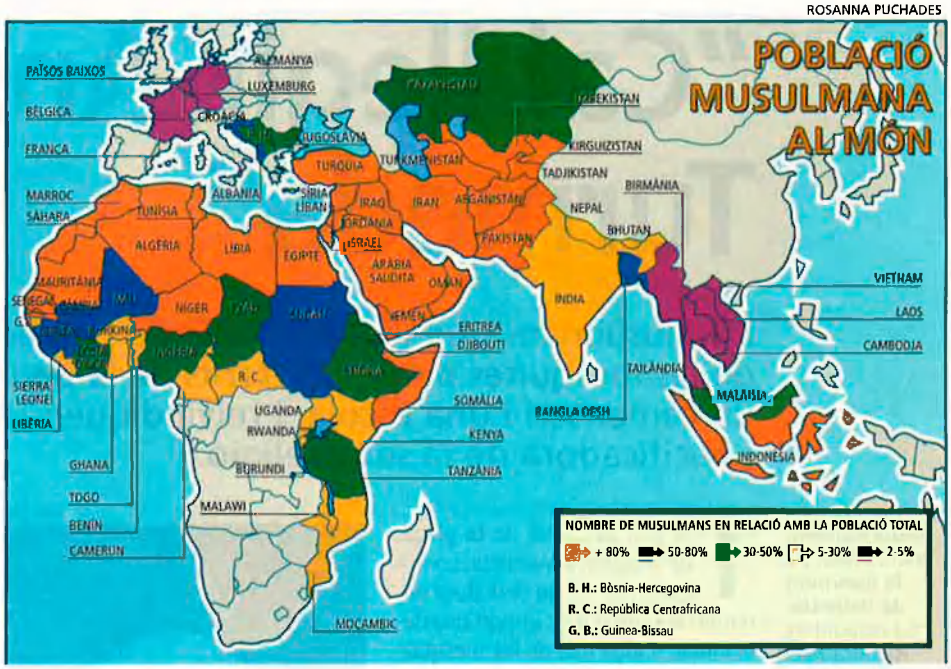
gen que s'han convertit a l'islam i, no cal ni dir-ho, un important contingent d'immigrants que no tenen els papers en regla.

El nombre de treballadors no regularitzats és difícil de calcular: a les Balears n'hi ha uns 3.000 de "reconeguts", però CC OO diu que n'hi podria haver uns 15.000: cinc vegades més. Una proporció igual als Països Catalans donaria més de 200.000 treballadors procedents de països musulmans, dels quals més de 150.000 serien "il·legals". Però n'hi ha que són més prudents. El més moderat, Mohàmed Derdabi, president d'ATIME-Catalunya (Associació de Treballadors Immigrants Marroquins d'Espanya), assenyala que foren un 5%. El mínim, doncs, seria de 5.000 "il·legals" només a Catalunya.

Tant Derdabi com el president de l'Associació cultural Ibn Battuta de Barcelona, Mohàmed Chair, assenyalen que la política actual de legalitzar els immigrants per contingents anuals afavoreix l'aparició de màfies que cobren perquè els immigrants tinguin el permís de treball que l'administració exigeix, tot i que després no acabin treballant mai. Derdabi assegura que hi ha assessories que arriben a cobrar mig milió de pessetes per una oferta de treball. Mohàmed Chair assegura que ni quan les intencions de l'empresari i del treballador són bones no és gaire fàcil d'obtenir el permís de residència. I explica el cas del seu germà, que és al Marroc: "Va rebre una oferta de treball d'un empresari català el març del 98, però els contingents no surten fins el juny i ara, en ple mes de novembre, l'administració espanyola encara no li ha facilitat el visat per venir. Quin empresari esperarà deu mesos que vingui un immigrant a ocupar un lloc de feina?" Chair hi veu una contradicció, en aquestes lleis: "Si un europeu va amb el visat caducat, comet una falta administrativa; però, si hi vaig jo, seré il·legal".

Aquests últims temps s'ha constatat, sense que les xifres ho destaquin encara, que creix el nombre de dones i menors que vénen sols dels països musulmans. El cas, fet públic la tardor de l'any passat, de menors immigrants que dormien al ras prop de Barcelona és ben eloqüent, pel que fa als infants. I no sembla que la situació hagi de canviar. Imed Laiti, historiador i especialista en països àrabs, n'està convençut: "La immigració continuarà creixent perquè la situació no millora en els països d'origen, perquè la demografia d'aquí és baixa i perquè les comunitats que s'estableixen aquí es van organitzant. A l'estat espanyol, els immigrants només són un 1%, a Alemanya ja són un 10%.

ROSANNA PUCHADES

RESIDENTS ESTRANGERS ALS PP CC

	PRINCIPAT	PAÍS VALENCIÀ	ILLES
Algèria	707	1.036	170
Egipte	201	46	28
Líbia	10	1	5
Marroc	29.429	4.313	1.641
Tunísia	125	36	4
Gàmbia	4.001	18	11
Senegal	917	439	127
Iran	280	133	124
Pakistan	1.450	108	–

Àlex Milian

valencià), que el conservarà fins el 823. Segons uns quants autors, fou el fundador de la Russafa de València. El nom que ara ha pres el barri seria, llavors, una residència principesca fora muralles, a imitació de les que hi havia a Damasc i Còrdova. El 815 Al Hakam I envia Abd Al·lah al-Balansí contra Barcelona en una de les primeres ràtzies. Aquestes incursions, que tenien lloc a l'estiu, es van repetir sovint durant els segles IX i X.

• **902:** Les Balears són incorporades a l'Al-Àndalus amb el nom d'Illes Orientals.

• **978:** Al-Mansur capitaneja una ràtzia contra el pla de Barcelona, la primera d'una llarga sèrie que continuarà el 982, contra Girona, el 984, contra el pla de Barcelona, el 985 de bell nou contra Barcelona i el 999 contra el Pallars i el pla de Bages, en la qual destruirà Manresa. El seu fill, Abd-al-Màlik, continua les ràtzies: el 1003 arrasa les fortaleses de Meià, Montmagastre i Castellolí i el 1006 ataca la Ribagorça.

• **1008:** La mort d'Abd-al-Màlik és el començament de la decadència dels Omeies.

"Cal llegir Anselm Turmeda"

Els musulmans que viuen a València han aconseguit alçar una de les mesquites més importants de la península. Ara reclamen un cementeri i una escola, i reivindiquen la funció integradora i pacificadora de la seua religió.

Abdul Raheem Tawil, imam de la mesquita de València: "La comunitat islàmica més important de València és constituïda per persones provinents de l'Orient Mitjà."

Tot just al costat de la plaça de Xúquer, a València, coneguda per ser un dels llocs de reunió nocturna més importants de la ciutat, s'alça una de les mesquites més importants de l'estat espanyol. De fora estant, la mesquita, coronada per un minaret i adornada amb uns llums de neó, podria semblar un decorat, però l'afluència constant de fidels revela que el recinte té vida pròpia, i molta.

Inaugurada el 1993, la construcció d'aquesta mesquita era una vella reivindicació dels col·lectius islàmics establers a València, que el 1980 havien obtingut de l'ajuntament la donació dels terrenys. La construcció va ser subvencionada per capitals procedents dels mateixos fidels però també, i sobretot, per donacions que provenien d'institucions privades i públiques de l'Aràbia Saudita i de Kuwait.

Aquesta mesquita, que segons els seus responsables és la més activa de l'estat, és el referent més important per als mulsulmans de la ciutat però n'hi ha dues més, habi-

RAFA GIL

litades en plantes baixes, en els barris de Russafa i el Cabanyal. Totes tres prediquen el cult sunnita, practicat majoritàriament en els països àrabs i els del Magrib (l'altre culte islàmic majoritari, el xiïta, és practicat a l'Iran). Abdul Raheem Tawil, un sirià nascut a Lepo –la ciutat més antiga del món, segons les seues paraules– és actualment l'imam de la mesquita i la màxima autoritat religiosa islàmica en la ciutat. Contra tots els tòpics, l'imam, a més de tenir la llicenciatura en teologia i haver fet cursos d'escriptura artística en àrab, és també llicenciat en químiques i en periodisme, treball que era, fins que va venir a València, la seua ocupació habitual. Abdul Raheem encara s'expresa en àrab, ajudat per un traductor. Seguint els seus càlculs es pot dir que a València hi ha uns 5.000 musulmans, dels quals 1.000 són practicants. Habitualment passen per la mesquita, especialment el divendres, dia de l'oració més important, unes 600 persones. Qui són?

"En principi –comenta Abdul Raheem Tawil–, la comunitat islàmica més important de València és constituïda per persones provinents de l'Orient Mitjà (Síria, Palestina i Jordània). Són persones integrades que solen ocupar bons llocs de treball i que criden poc l'atenció. També hi ha molts algerians, i d'altres que vénen de països africans o asiàtics, però també tenim molts valencians." Les valencianes que s'han casat amb algun musulmà i han decidit seguir

• **1031:** És enderrocat l'últim califa omeia, Hisam I, i, aprofitant les lluites dinàstiques i les rivalitats entre els àrabs, berbers i eslaus –clients o familiars d'al-Mansur–, apareixen caps territorials que erigeixen estats autònoms, els regnes de taifes. Entre el 1009 i el 1031, a l'actual territori dels Països Catalans sorgeixen les taifes de Lleida, Tortosa, València, Alpont i Dénia. Aquesta última, governada per Mugahid al-Muwaffaq, conquerí les Balears el 1015. El 1038 s'expandirà fins a Llorca i bona part del regne de Múrcia.

• **1039:** La taifa de Lleida s'annexiona Saragossa, però a la mort del valí lleidatà, Sulayman ibn Muhammad ibn Hud, divideix el seu regne entre els fills. Un d'ells, Abu Gafar Ahmad al-Muqtadir, que havia heretat Saragossa, despossseeix els altres de Lleida, Calataiud, Tudela i Osca.

• **1061:** Al-Muqtadir s'annexiona també Tortosa i, posteriorment, el 1076, Dénia. Abd Allah al-Murtadà, valí de les Balears, que pertanyien encara a Dénia, aprofita per fundar la taifa de Mallorca.

• **1082:** En morir, Al-Muqtadir divideix novament el seu territori: Lleida, Tortosa i Dénia passen a ser de Mundir al-Hagid Imad al-Dawlà.

• **1087:** El Cid és enviat pel rei musulmà de Saragossa a València per evitar que el de Lleida es fes amb la ciutat. A partir de 1088, el Cid fa de protector del rei de la taifa de València, Al-Qàdir, i d'altres taifes properes, a canvi d'uns forts tributs.

el seu credo són la majoria del component autòcton de l'islamisme, però també hi ha un grup de valencians, minoritari però significatiu, que s'ha convertit a l'islamisme sense haver tingut abans cap vinculació.

En aquest temple es poden realitzar matrimonis amb total validesa administrativa i el local és un centre de cultura islàmica que programa moltes activitats obertes, exposicions o cursos d'àrab per intentar integrar-se en el veïnat. "La comunitat islàmica de València –diu l'imam– és la més activa i la més unida d'Espanya i volem que la societat ens conega tal com som per trencar tòpics."

Però al marge del lloc on oficiar els seus rituals religiosos, la comunitat islàmica té alguns problemes sense resoldre. Els musulmans continuen demanant a l'Ajuntament de València un espai per instal·lar-hi un cementeri propi i un altre per poder fundar una escola per als seus fills. Mentrestant, des de la mesquita s'impulsen tota classe d'iniciatives per ajudar els fidels a seguir, tan còmodament com siga possible, els preceptes de l'islam. Així, durant tot el mes de Ramadà, la mateixa mesquita, de manera gratuïta, organitza i reparteix l'únic menjar preceptiu, que només es pot prendre després de la posta de sol, per a tot aquell que vulga segir les oracions diàries. "Es aleshores –manifesta Patricio, un algerià que viu fa setze anys a València– quan ve més gent. Alguns vénen només perquè el dinar és gratuït, però la majoria perquè de veritat sent la religió i s'alegra de poder celebrar el Ramadà a València".

RAFA GIL

Home orant cap a la Meca en la Mesquita de València. A aquesta ciutat hi ha uns mil musulmans practicants.

Retornar a Russafa. Patricio vivia en el barri de Russafa fins que la seua casa va caure, víctima del mal estat de la construcció. Russafa, un antic raval àrab, s'ha convertit en la zona amb més presència islàmica de València. A més de tenir la seua petita mesquita, en el barri s'hi troben algunes carnisseries *halat*, on els fidels poden comprar carn d'animals que han estat morts seguint els rituals islàmics. L'any passat va ser el lloc triat per a una manifestació racista convocada per una facció de la Falange Espanola. La crida a una "València blanca" no va tenir gaire èxit en uns carrers on els immigrants musulmans s'han integrat a la perfecció. El veïnat contestà amb el silenci a la convocatòria, que va ser autoritzada pel delegat del govern.

Les mesquites, a més de lloc d'oració, tenen també una funció de punt de reunió i ajuda per als musulmans, especialment els immigrants nouvinguts, que intercanvien informació sobre permisos de treball i condicions de residència. Segons Abdul Raheem Tawil, la religió podria tenir una funció social important si tinguera més ajudes: "Sabem que hi ha gent que té mala imatge dels musulmans perquè ens associa a l'immigrant il·legal que ve de països islàmics i que ací trafica o roba. Però l'islam condemna totalment aquests comportaments; si poguérem arribar a tots els musulmans que ací no practiquen i desconeixen les seues lleis, sens dubte els ajudaríem a millorar la seua actitud cívica: l'islam té respostes per a tot."

Ja són les vuit, l'hora de les oracions. En acomiadar-nos, Alladin, que ha traduït la conversa amb l'imam, s'interessa per la revista. "Aleshores està redactada en català? En català escrivia Anselm Turmeda, els valencians hauríeu de llegir-lo més." És la memòria del frare mallorquí del s. XIV que va decidir deixar el credo cristià i abraçar la fe de Mahoma. Una connexió feble però real entre aquell islam i el d'ara, que encén els llums de neó enmig de la metròpoli valenciana.

Jordi Sebastià

• **1090:** Els almoràvits, dinastia musulmana d'origen berber que havien entrat a la península el 1086 amb l'objectiu de reunificar el territori andalusí, conquereixen Dénia i Xàtiva.

• **1099:** Els almoràvits guanyen la taifa de Tortosa, encapçalats per Avifilel.

• **1114:** El comte de Barcelona, Ramon Berenguer III, venç els almoràvits a la vila de Martorell.

• **1120:** La taifa de Lleida, reduïda a la Vall del Segre, cau perquè Avifilel i Ramon Berenguer III pacten.

• **1114:** Surt de Salou un estol de vaixells catalans, pisans i provençals sota comandament de Ramon Berenguer III. Eivissa cau després d'un mes de setge i la Ciutat de Mallorca és saquejada el gener de 1115, després d'assetjar-la durant sis mesos. Els cristians, però, es retiren perquè no poden repoblar-la.

• **1126:** Els musulmans vencen la Batalla de Corbins. Aquesta batalla obre una pau de dues dècades entre cristians i almoràvits a la frontera Superior.

• **1137:** Casament de Ramon Berenguer IV i Peronella, filla del rei Ramir II d'Aragó, que dóna pas a la Corona d'Aragó, com a organització política comuna a les dues entitats que s'uneixen.

• **1147:** La capital almoràvit, Marràqueix, cau en mans dels almohades. Això precipita la desfeta de tot el seu imperi. En canvi, els almoràvits continuaren a les Balears fins el 1203.

Dos models oposats d'integració a l'escola

Hi ha centres públics en els quals la concentració d'alumnes d'origen magribí és considerable. Per això dues poblacions del Principat (Vic i Manlleu) han optat per distribuir els alumnes immigrants entre tots els centres.

A l'institut d'ensenyament secundari (IES) Miquel Tarradell de Barcelona hi ha un 38% d'alumnes fills d'estrangers no comunitaris, dels quals la meitat són magribins, veïns del barri. L'opinió majoritària del seu professorat és que el nivell escolar –una de les principals preocupacions dels pares que s'hi han escudat per canviar els fills d'escola– no és pas diferent de la d'alguns altres instituts. El director del centre, Josep Ignasi Almirall, afirma: "En els tres anys que fa que funciona, no em consta cap cas de pares que hagin tret el fill de l'institut perquè hi havia massa magribins o paquistanesos. D'una altra banda, l'institut no s'ha convertit en un ghetto. Ara bé, quan hi ha alguna discussió és inevitable que aparegui el sentit de comunitat cultural entre els alumnes."

Mary Grace és el nom de pila d'una noia d'ullassos negres, filla d'un marroquí i d'una filipina. La noia, de tretze anys, ha nascut a Barcelona i va començar a estudiar a l'escola infantil i primària Milà i Fontanals, que comparteix edifici amb l'institut, quan tenia quatre anys. Diu que li agradaria d'anar a la universitat a fer veterinària i que es troba molt a plaer a l'institut, perquè la majoria dels alumnes són del barri i es coneixen entre ells. Situat en ple Raval, el IES Miquel Tarradell, també anomenat l'ONU, és un bon exemple de centre amb concentració d'alumnes magribins i de nacionalitats vàries.

Nous alumnes, velles aules. La construcció, que data del 1931, encara conserva un aire noucentista que li donen les fonts en forma de cap de lleó –ara sense aigua– incrustades en plafons de rajoles; les columnes neoclàssiques que suporten arcades i voltes; els esgrafiats exteriors... La qualitat de les instal·lacions és alta, però no hi faria gens de mal alguna refoma. El temps no perdona. Amb tot, la normalitat més absoluta sembla present a tot l'institut.

Els professors reconeixen, malgrat això, que s'han d'encarar amb un conjunt de dificultats afegides a la tasca, sempre difícil, d'educar, pels hàbits i costums culturals dels alumnes. Així, diuen que han de lluitar de valent per aconseguir que els estudiants magribins es canviïn de roba davant els companys del mateix sexe, a l'hora de fer gimnàstica. El pudor els ho impedeix. O comenten que complicat que resulta fer un taller de cuina i evitar el porc, prohibit per als musulmans; o que s'aguantin drets a la tarda els alumnes mulsulmans durant el ramadà (a aquelles hores, en fa moltes que no mengen res).

Cal dir que el centre és considerat d'atenció educativa preferent. Això vol dir ajuts especials del Departament d'Ensenyament, com ara tenir una plantilla de professorat ampliada respecte a la d'un centre corrent amb el mateix nombre d'alumnes.

Uns quants metres més amunt, just davant el MACBA, hi ha una de les escoles més velles del barri. És el col·legi Àngels-Vedruna de les monges vedrunes, que data del 1875. El centre és concertat i, per tant, rep ajuts de l'administració.

• **1148:** Amb l'ajut naval dels genovesos, les tropes de Ramon Berenguer IV desembarquen als Alfacs (on ara hi ha Sant Carles) mentre que els templers ho fan a Camp-redó, Ebre amunt. Sembla que fou el 31 de desembre del 1148 el dia que Ramon Berenguer IV entrà a Tortosa, després d'assetjar la ciutat durant sis mesos.

• **1149:** El 24 d'octubre, els comtes d'Urgell i de Barcelona entren a Lleida després d'un setge de set mesos. El 25 d'octubre capitulen Fraga i Mequinensa.

• **1162:** Comença el regnat d'Alfons I el Cast, fill de Ramon Berenguer IV i Peronella, i que reuneix els títols de comte de Barcelona i Rei d'Aragó.

• **1181:** Comencen les campanyes almohades contra la taifa balear dels Banu Ganiya, que es repetiran el 1202 i el 1203.

• **1203:** Acaba el període almoràvit a les Balears, amb la presa de Mallorca per part de l'emir Abd Allah ibn Ishaq ibn Ganiya. Eivissa i Menorca havien caigut anteriorment.

• **1229:** El 5 de setembre, una flota capitenajada per Jaume I i composta per més de 150 vaixells salpa dels ports de Salou, Cambrils i Tarragona per atacar les Balears. Jaume I desembarcà a Santa Ponça sis dies després. El 12 de setembre derrota les tropes del valí al coll de sa Batalla i després a Porto Pi. Ciutat de Mallorca caigué l'últim dia del 1229. La resta de l'illa s'acabà de conquistar el juny de 1232.

• **1231:** Jaume I es reuneix amb Blasco d'Alagó i el mestre de l'orde de l'Hospital a Alcanyís

Els estudiants han de pagar sis mil pessetes mensuals, però això no sembla un obstacle perquè aquest curs el 26% dels alumnes siguin d'origen no comunitari, sobretot magribins. Aquest mateix centre s'encarrega d'orientar els pares perquè puguin demanar ajuts i beques als serveis socials del barri. Segons la directora del centre, Carme Molist, en l'ideari del centre figura en lloc destacat el respecte a totes les religions i cultures. "Així, a les classes de religió, que són obligatòries, procurem d'ensenyar cultura religiosa, amb una visió que vagi més enllà de la religió catòlica".

Però el col·legi Àngels-Vedruna és una excepció dintre les escoles concertades, especialment les religioses, pel que fa a la presència d'alumnes no autòctons. Les dades són prou eloqüents. A tall d'exemple, durant el curs 96-97, al Principat hi havia 5.874 alumnes del continent africà matriculats d'infantil i primària als centres públics. A la privada n'hi havia 369, val a dir, un 6,2% del total. Les quotes mensuals en són una de les causes, però n'hi ha de més sibil·lines, com ara els exàmens d'entrada, o senzillament la de dir que no hi ha plaça, segons que denuncien alguns sindicats i organitzacions del món educatiu. Segons els denunciants, les privades actuen així per un seguit de raons, com ara la por que els alumnes autòctons deixin l'escola, si s'omplen de mainada de color de pell diferent.

La via vigatana. Mohàmmed és de Nador, al nord del Marroc. Ja fa sis anys que és a Vic i les coses no li van malament del tot; per això ha fet venir la família. Cinc fills –tres nens i dues nenes– i la dona. El funcionari de l'Oficina Gestora d'Ensenyament d'Osona s'escarrassa a explicar-li que els seus fills seran ben col·locats a les escoles de la ciutat. Els sis nouvinguts no havien sortit mai del Marroc. Per això els fills hauran de fer un curset urgent i accelerat d'adaptació lingüística. Després aniran a les escoles que els corresponguin. També tindran l'assistència de Naym, una marroquina contractada per l'Ajuntament de Vic, que els ajudarà en les dificultats inicials. A més, Naym intentarà de convèncer els pares que, encara que l'escola on aniran els fills no sigui la que tenen més a prop, és la millor per a ells.

Si situem aquesta mateixa escena uns anys enrere, no hi ha cap dubte sobre les escoles a què haurien anat a parar els descendents de Mohàmmed: al grups escolars Jaume Balmes o Sant Miquel (antigues *escuelas nacionales*, que solien acollir les últimes fornades de població). Però va arribar un moment, a principi de la dècada actual, que la concentració d'alumnes d'origen magribí en aquests centres va ser massa gran. Els percentatges vorejaven el 50%, quan el total de població immigrada de Vic és del 5%.

A partir d'aquesta situació es va arribar a un acord entre centres educatius i administracions per tal de fusionar aquestes escoles amb dues més, l'Andersen i la Guillem de Mont-rodon, per poder-se repartir els alumnes immigrants. Les escoles privades concertades també s'hi van veure implicades, amb una reserva de places per a infants immigrats. Amb aquesta mesura s'ha aconseguit de disminuir la concentració de magribins de Sant Miquel i de Balmes.

Els promotors de la distribució

FRANCESC PARÉS

Una aula de l'Institut de Secundària Miquel Tarradell de Barcelona. El 38% dels alumnes són fills d'estrangers no comunitaris.

per planificar la conquesta dels territoris al sud de la Sénia, però els aragonesos s'avançaren i Blasco d'Alagó entra a Morella a començaments de 1232. Jaume I pren la iniciativa i conquesta el castell d'Ares del Maestrat.

• **1233:** Jaume I conquereix Borriana i aïlla així les ciutats del nord del nou regne de València.

• **1235:** Jaume I arriba al puig de Santa Maria, però els seus intents per aconseguir la successió al tron de Navarra endarrereixen la conquesta de València.

• **1238:** Després d'un setge de sis mesos, Jaume I entra a València i segueix cap al sud: el 1242 caigué Alzira, el 1244, Xàtiva i el territori de Dénia, el 1245. El tractat d'Almirra, signat el 1244 amb els castellans, limitava el pas de Jaume I a l'altura de la Vila Joiosa però encara s'endinsà més al sud i arribà a ocupar terres de l'actual Múrcia, que després passarien als castellans, segons el tractat d'Elx del 1305.

Influx econòmic

Introdueixen el conreu del cereal de secà i de la tècnica del guaret; importen i aclimaten noves hortalisses i fruiters, la indústria farinera i avançades tècniques per moldre olives. A més perfeccionen els sistemes d'irrigació romans, amb la introducció de la sénia i les rodes hidràuliques. També són els àrabs els qui importen l'arròs i la xufla. Als àrabs es deuen també nous sistemes d'encunyació de moneda.

L'islam als Països Catalans

FRANCESC PARES

Nens al pati del IES Miquel Tarradell de Barcelona. Als centres d'ensenyament públic del Principat hi ha més de 5.000 alumnes d'origen africà, mentre que als privats no arriben a 400.

varen al·legar motius eminentment pedagògics, com ara, poder atendre millor les necessitats educatives especials dels alumnes immigrants. Però també és cert que començava a haver-hi pares autòctons que treien els fills de Sant Miquel i de Balmes; i que el fet preocupava la societat vigatana en general i la comunitat escolar en particular. Aquests esmentats col·legis perillaven de convertir-se en ghettos. Ara la composició de les aules del Balmes i del Sant Miquel és igual a la d'Andersen i de Montrodon, i molt semblant a la majoria de col·legis de la ciutat.

Josep Roquer, del Programa d'Educació Compensatòria d'Osona, diu que la mesura es va prendre per reequilibrar la situació, "tot respectant la llibertat dels pares, a fi i efecte que deixessin d'haver-hi 'dues' escoles. Almenys pel que fa a les escoles públiques i concertades. Les privades sense concertar ja és un altre cas, perquè hi ha un sector de la població –immigrada o no– que ni tan sols es planteja de portar-hi els fills, perquè són molt cares".

Però la dispersió també va suscitar tensions entre la població, i, fins i tot, hi va haver pares dels col·legis on arribaven els immigrants per primer cop que varen portar els fills a centres de fora la ciutat. Ara ningú no sembla discutir els avantatges de la distribució. Sense anar més lluny, el president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, tot reclamant una modificació de la llei d'estrangeria per a integrar els immigrants a la societat catalana, va esmentar com a positiva l'experiència vigatana –que també ha seguit Manlleu, el segon municipi d'Osona–. El president va reconèixer públicament que hi ha pares autòctons que treuen els fills de les escoles on hi ha concentració d'immigrants.

Però el Departament d'Ensenyament no sembla partidari de generalitzar la dispersió. El conseller Xavier Hernàndez va dir fa poc a Vic, en ple Consell Escolar de Catalunya, que el model vigatà és un model a seguir, però no l'única recepta, perquè cal tenir en compte les condicions pròpies de cada lloc.

L'àrea de Girona es revolta. A la demarcació de Girona, el lloc amb més estrangers de tot el país, la presència d'alumnes estrangers no comunitaris ha crescut molt aquests darrers cursos: el nombre d'originaris del continent africà s'ha duplicat aquests quatre anys. El col·lectiu magribí és un dels més importants. Això ha fet que l'escola pública de l'àrea gironina tingui el doble d'immigrants que no la mitjana del Principat. En vist d'aquest creixement –i potser esperonades per l'experiència vigatana–, algunes organitzacions del món educatiu i sindicats d'aquesta demarcació van elaborar, a final del curs passat, un document que varen presentar a la Taula d'Immigració Territorial. L'escrit va rebre el suport dels partits PSC, IC-Els verds i ERC. El document, presentat com a propi de la Taula al Departament d'Ensenyament, demanava respostes urgents a la problemàtica plantejada.

Un del principals maldecaps que preocupa la comunitat escolar gironina és el fenomen de ghetto, que ja és una realitat creixent en algunes escoles. En l'apartat de matriculació, el document exposa el criteri que cal evitar la concentració d'alumnes immigrats –tot respectant els drets de les famílies– en unes poques escoles, perquè la concentració produeix efectes negatius en la qualitat de l'ensenyament. Alhora proposa de valorar les necessitats educatives especials que presenten aquests alumnes, no tant pel fet de ser immigrants sinó pel seu nivell d'aprenentatge i de situació socioeconòmica deprimida.

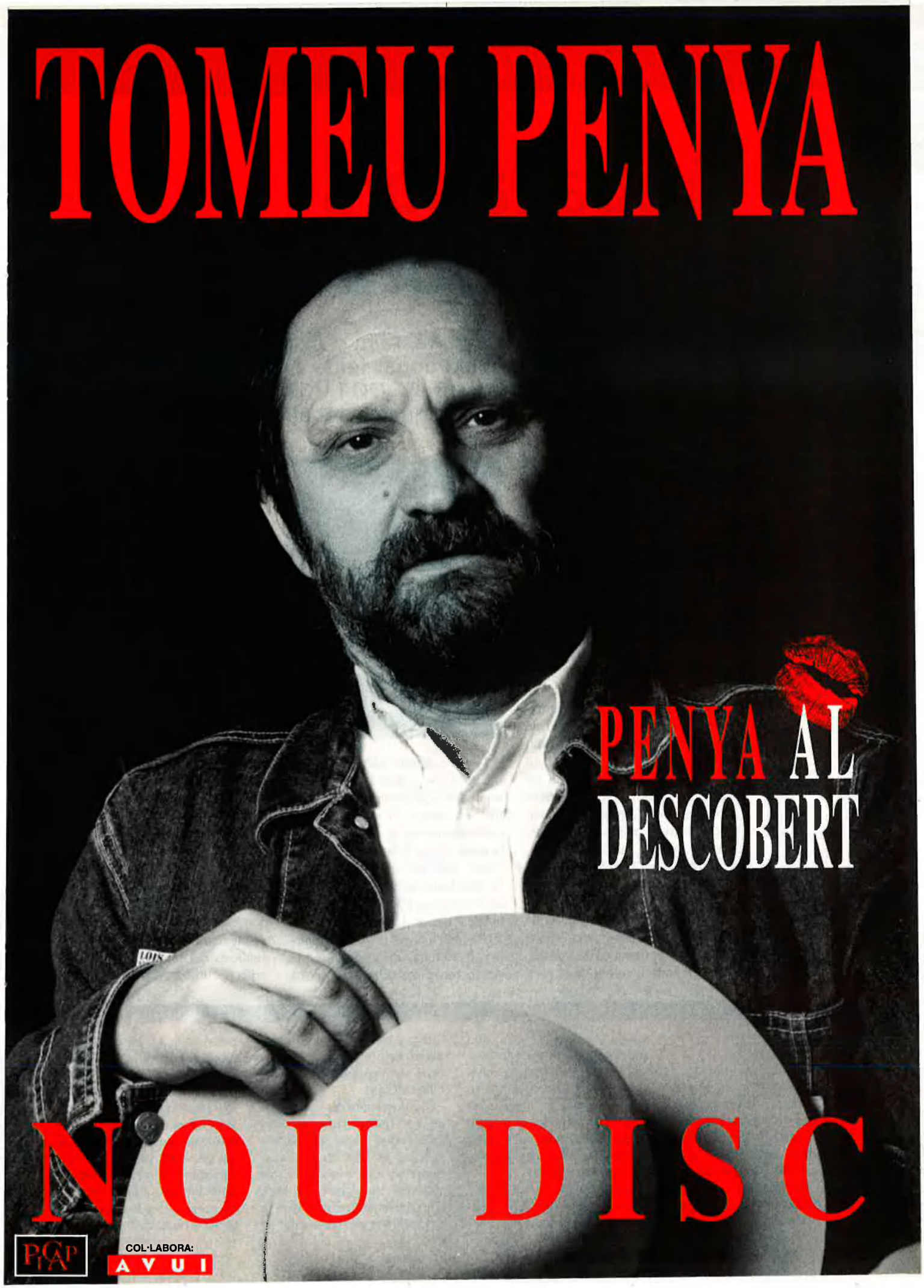
Rosa Canadell, del sindicat USTEC-STE, que ha participat en l'elaboració del document, diu que cal tenir en compte els aspectes relatius a l'acolliment i seguiment i els d'índole cultural. "És molt important que el professorat tingui una formació intercultural, a fi i efecte de poder entendre millor les necessitats dels alumnes vinguts de fora".

Miquel Darnés

Grups de població

Àrabs: eren minoria ètnica a l'Andalus, però van ser el grup dominant fins l'any 1031, any que caigué la dinastia omeia.
Berbers: grup majoritari entre els conqueridors. Es van establir a les muntanyes, mentre que els àrabs ho feien a les valls. A partir del segle XI es van fer els amos de l'Andalus.
Muladís: musulmans fills de pare àrab o berber i mare cristiana.
Musàlimes: conversos a l'islam per convicció o per conveniència. A l'Andalus van ser la majoria de la població.
Saqàlibes: esclaus comprats a la resta d'Europa i destinats a garantir la seguretat dels governants.
Jueus: Van rebre els musulmans com a alliberadors de les persecucions dels visigots cristianitzats. Van adoptar la llengua i cultura dels conqueridors, però no la religió. En els jueus, aquest fet és característic a tota la Mediterrània.
Mossàrabs: Cristians arabitzats que no adoptaven la religió musulmana. Tot i això, sovint s'allistaven en els exèrcits musulmans per combatre els cristians del nord. No és clar que els bisbats foren abolits en les zones conquerides per l'islam. Curiosament, el bisbat de Dénia, per exemple, es degué mantenir durant quatre segles, ja que el segle XI el rei de la taifa de Dénia cedeix la jurisdicció espiritual dels cristians de Dénia, les Balears i Oriola al bisbe de Barcelona.

TOMEU PENYA

PENYA AL DESCOBERT

NOU DISC

PICAP

COL·LABORA:
AVUI

Treballadors de temporada

Les temporades de collir fruita, raïm o olives, com la que ara ha començat a Verdú, solen donar feina a molts immigrants. Els sindicats Unió de Pagesos, CC OO i UGT hi col·laboren per regular les contractacions d'aquests treballadors.

JORDI PLAY

Baba és senegalès, i al seu país l'esperen la dona i un nen de dos anys i mig. Diu que cada final de mes els envia diners.

La Lola, que fa de cuinera i d'encarregada dels temporers, diu que no, que els musulmans no són difícils, que es tracta simplement de no donar-los porc per menjar i llestos. I que són molt més difícils els temporers espanyols, sobretot després d'haver cobrat la primera paga. I aixeca una mà, amb el polze i el dit petit estirats, volent dir que beuen. I acaba dient que amb els musulmans això no passa, perquè no beuen.

Baba i Hassan són dos dels 1.032 temporers que enguany han participat en la campanya que Unió de Pagesos coordina a Catalunya amb els sindicats CCOO i UGT i l'ajut del Ministeri i la Conselleria de Treball. La quarta part d'aquests temporers, uns 400 aproximadament, procedeixen de països musulmans. Baba i Hassan són del Senegal, però n'hi ha de Gàmbia, del Marroc, d'Algèria o de Nigèria, etc.

La feina de temporers al camp s'allarga, d'una manera intermitent, uns nou mesos. Així, sense sortir de les comarques de Ponent, comença amb la collita de la pera pel juny, continua amb la de la poma per l'agost, amb la verema pel setembre i, pel novembre, ja es cullen les olives. Si això s'allarga, molts temporers es queden per fer la poda, cap el febrer.

Tot i així, no són gaires els que ho fan. Lluís Torrent, coordinador de la campanya de temporers d'Unió de Pagesos (UP), calcula que el 1998, hi deu haver hagut una quarta part del total, uns tres-cents, que deuen haver treballat tres mesos seguits: "Tots els qui vénen per un fet conjuntural, se'n van; qui no té res més, es queda". Pel que fa als musulmans, diu que, pel fet de venir de països càlids, ara quan fa fred, o quan comença el ramadà, deixen la feina.

Torrent s'encarrega de distribuir la feina que ofereixen els pagesos –vehiculats a través d'UP– entre els temporers que hi ha a les borses de treball que ofereixen els sindicats CC OO, UGT i Unión de Campesinos de Zamora. Per evitar la picaresca –o l'explotació dels uns pels altres– es fixa un salari: 644 pessetes/hora. UP s'encarrega –d'acord amb ajuntaments i amb ajudes institucionals– de garantir-los menjar i allotjament, a més d'arreglar-los els papers perquè puguin treballar legalment. Aquesta organització va començar el 1992 d'una manera molt diferent: aquest any molts pagesos castellans es van trobar sense feina a conseqüència de les males collites i van demanar la solidaritat dels sindicats del camp. UP va fer una crida per utilitzar-los de temporers.

La religió

L'alcorà és el llibre sagrat dels musulmans, que creuen bàsicament que "no hi ha cap més Déu sinó Al·là, i Mahoma és el seu Profeta". Els principals dogmes de l'islam són que Déu és etern, transcendent, omnipotent, creador i únic. Rebutgen absolutament tot allò que confongui la unicitat de Déu, com ara el dogma cristià de la Trinitat. Les cinc obligacions fonamentals de la religió són la fe (*sahada*), l'oració, l'almoina, el dejuni del ramadà i el pelegrinatge a la Meca. Algunes sectes, com la kharigita, hi afegeixen la guerra santa o *jihad*.

També creuen en els àngels, en els profetes de l'antic testament i en Jesús, tot i que pensen que els cristians i els jueus n'han deformat les seva funcions de transmissor de la voluntat divina.

Els musulmans es divideixen en dos grans grups: sunnites i xiïtes –que només són majoria a l'Iran–. Tot i que els xiïtes aparegueren per qüestions successòries, prengueren el caire d'un moviment religiós, que té com a diferència bàsica el fet de defensar que la direcció espiritual d'una comunitat correspon exclusivament als descendents d'Alí ibn Abi Talib. Només els seus imams poden interpretar la llei, i creuen que l'alcorà va ser manipulat per suprimir passatges sobre Alí. Com que van ser perseguits, els xiïtes valoren el sofriment com a mitjà de salvació, creença que la resta de musulmans no comparteixen.

Un dels sindicats que més aviat respongué va ser la Unión de Campesinos de Zamora, que encara hi participa. El Ministeri d'Agricultura va prestar suport a la campanya per controlar i millorar la immigració interior. Però, des de llavors, els emigrants africans que aprofiten la campanya són cada vegada més, sobretot perquè UGT, des de la seva oficina d'Alcarràs (Segrià) –un poble on hi ha un bon grup de magribins–, n'hi aporta molts. I també perquè els immigrants de països musulmans valoren molt més un contracte legal i un sou garantit des de bon començament. Torrent ignora quants temporers deuen treballar al camp sense papers, però garanteix que tots els que passen per les seves mans en tenen.

JORDI PLAY

Hassan, a la seva cambra de Verdú. Els vestidors de les piscines fan d'allotjament de vint-i-una persones, nou de les quals són musulmanes.

Dos immigrants. Baba i Hassan asseguren que sempre han treballat amb papers. Ells no són dels temporers que entren a la campanya, perquè viuen a Alcarràs i s'apunten a la UGT per treballar. Viuen tots dos a Terrassa, en un pis compartit amb més companys, i, tot i que els d'Unió de Pagesos els fan els papers, ja saben on van a treballar, perquè ja hi han estat anys passats.

Ara són a Verdú (Urgell), on la setmana passada va començar la campanya de collir olives, i on l'Ajuntament els ha habilitat els vestidors de les piscines de cambres, i una sala gran de menjador, sala d'estar i cuina. Aquí, hi tenen una calefacció de llenya que escalfa tota la sala, però a les cambres no hi ha més calor que la que desprenen ells mateixos sota tres flassades de llana. El calefactor elèctric que la Lola els ha comprat no es pot connectar, salten els ploms. No hi ha prou potència contractada. L'Ajuntament mirarà d'arreglar-ho.

Baba i Hassan són a Verdú, però treballen al trull de Llorenç de Vallbona (Urgell). Cada dia agafen el cotxe de Baba, un 124 amb la calefacció espatllada, i fan els vint minuts de carretera que separen tots dos pobles. Es lleven a les set i tornen a les sis.

"Els temporers miren de fer com més hores millor –explica Lluís Torrent– per guanyar més". La campanya garanteix als temporers llit i menjar per 1.350 pessetes/dia que els són descomptades del sou. De totes les campanyes de temporada, la que Baba i Hassan s'estimen més és la de la fruita: "Per la campanya de l'oliva fa molt de fred i la de la verema és molt cansada, perquè t'has d'ajupir i aixecar contínuament".

Baba, de vit-i-cinc anys, té una dona i un fill de dos anys i mig al Senegal, que no veu des de fa un any i mig. Va arribar a l'estat espanyol per Canàries: "Jo tenia feina al Senegal i vaig anar a Las Palmas per quedar-m'hi un mes. Però me n'hi vaig quedar tres i ja no podia tornar al Senegal, perquè ja havia perdut la feina. Així que vaig agafar un avió, vaig baixar a Saragossa, i d'allà vaig venir directe a Barcelona". Amb la mateixa sinceritat, assegura que estalvia diners per enviar-los a la dona, al Senegal, cada fi de mes i que més endavant hi tornarà. Els pagesos que el coneixen diuen que no gasta un duro i si va al bar, passa amb un te.

Hassan diu que va arribar a l'estat espanyol per Melilla, però no vol dir res més.

Àlex Milian

• **El calendari** musulmà comença amb l'hègira, moment en què Mahoma emigrà de la Meca a Medina, l'any 622. L'any islàmic és lunar, i si bé té dotze mesos, sis són de trenta dies i els altres sis, de vint-i-nou. Això fa que cada trenta-tres anys, l'hègira s'avanci un any respecte al calendari gregorià.

Les festes religioses de l'Islam són cinc: el dia 10 del primer mes o ashora; el dia 12 del tercer mes –en què se celebra el naixement del profeta Mahoma–; la nit del 26 al 27 del novè mes (o mes de ramadà), que és la nit en què es concedeix el perdó; el primer dia del desè mes, amb la festa de trencar el dejurni o aid-el-fetr, amb la qual s'acaba el ramadà; i la festa del corder o aid-el-adha, que se celebra el dia 10 del dotzè mes del calendari musulmà.

On estudiar àrab?

La Universitat de Barcelona ofereix una llicenciatura de filologia semítica amb una secció d'àrab.

La Universitat de València ofereix l'àrab com a assignatura optativa a la Facultat de Filologia, però sense llicenciatura.

La Universitat de les Illes Balears fa cursos de llengües fora de l'ensenyament regulat. Els cursos d'àrab són dels més sol·licitats.

A la Universitat Autònoma de Barcelona, l'Escola Universitària de Traductors i Intèrprets (EUTI) ofereix la possibilitat de cursar àrab durant quatre anys.

A Barcelona, l'Associació Cultural Ibn Battuta també fa cursos d'àrab (93 302 51 46), i a València, és la mesquita que n'ofereix (vegeu pàgines 22 i 23).

Immigrants a la construcció, la decepció del paradís

Molts immigrants musulmans treballen a la construcció en els Països Catalans. A les Illes Balears, el bon moment d'aquest sector fa que hi treballen tant de manera regulada com il·legal.

A Eivissa, treballen uns quatre mil immigrants magribins, en situació legal o il·legal, bàsicament en el sector de la construcció. La xifra a totes les Balears pot arribar a les 15.000 persones.

JOAN A. RIERA

Mohàmmed H., de vint-i-vuit anys, és un immigrant marroquí semi-clandestí que no té tots els papers en regla i tem que no hagi d'abandonar aviat Eivissa, l'illa on fa uns mesos que treballa a la construcció. Fa cinc anys que malda per regularitzar la situació a l'estat espanyol, però els baixos ingressos econòmics que obté i la decepció que sofreix allà on esperava trobar un autèntic paradís el tenen enormement desmotivat. Mohàmmed és un dels quatre mil immigrants magribins (entre legals i il·legals) que treballen a Eivissa. La xifra a totes les Balears pot arribar als 15.000, segons Comissions Obreres, però és una suma molt difícil de precisar, pel misteri dels magribins no regularitzats.

L'advocat Francisco Sancho Jaraiz assisteix els magribins que cerquen feina a la construcció, sector que n'absorbeix la majoria, tant regularitzats com d'altres sense papers. Segons Sancho, els primers tenen la garantia que la policia no els molestarà i són ciutadans de ple dret mentre que els segons han de sobreviure de manera gairebé clandestina, acceptant salaris que són la meitat dels dels seus companys legals i s'exposen, en definitiva, a tot d'abusos dels empresaris.

Però la situació no és gaire millor per als legals: "Teòricament, els seus salaris no haurien de ser més baixos que els d'un ciutadà espanyol, però l'empresari sap que el treballador magrebí acceptarà el que sigui a condició de tenir un contracte laboral que li permeti de mantenir el permís de residència".

Un factor que condemnen tant CC OO com les entitats de defensa dels immigrants és el sistema de contingents. Per aquest mètode oficial de selecció d'immigrants, el govern espanyol, un cop l'any, obre un període de sol·licituds perquè els empresaris ofereixin feina als immigrants que ells mateixos elegeixen. Això fa que, segons els experts, no es valorin les aptituds professionals, sinó la simple amistat personal entre contractants i contractats. "Això garanteix la mà d'obra barata i els magribins fan les pitjors feines, les que ningú més no vol", assegura Sancho.

Hi ha alguns pocs obrers molt especialitzats que són l'excepció: Alí K., expert a fer parets de pedra, pot cobrar 400.000 pessetes per cobrir de pedra una casa unifamiliar. Encara que la jornada laboral és dura –ha de carregar les pedres, tallar-les, posar-hi ciment, col·locar-les a la paret, i així tot el dia– creu que "a les Balears, on hi ha tanta demanda i es paga tan bé l'hora de feina, és molt diferent del Marroc, on hi ha molta misèria, el camp no produeix i no hi ha prou feina".

Joan Lluís Ferrer

Noms propis

• **Anselm Turmeda** (Ciutat de Mallorca, 1352/5 - Tunis, 1423), després d'ingressar a l'orde franciscà, va apostatar del cristianisme i es va fer musulmà, adoptant el nom d'Abdallah al-Taryuman. A més de la *Disputa de l'ase* i les *Cobles de la divisió del Regne de Mallorques*, escrigué en àrab la *Tuhfat*, una refutació de la fe cristiana amb molta difusió als països islàmics.

• **Ramon Llull** (Ciutat de Mallorca, 1232-1315) va escriure en català però també en llatí i àrab. Per aprendre aquest idioma, fins i tot, es comprà un esclau sarraí. Posteriorment viatjà a Tunis i a Bugia per predicar el cristianisme. Això el portà a la presó més d'una vegada.

Alí Bei, en un gravat de l'època.

• **Alí Bei el Aabbasí** és el nom que adoptà Domènec Badia i Leblich (Barcelona, 1766 - Damasc?, 1818) per fer un viatge per terres islàmiques en un moment que la pau obria una porta a l'expansió econòmica. Fou el primer occidental que va entrar a la Meca i va escriure una relació dels seus *Viatges*, que avui es pot trobar traduïda al castellà per Ediciones B.

Estacions d'esquí alpí
Baqueira-Beret, Boí Taüll, Espot Esquí,
Port-Ainé, Port del Comte, Tavascan

Estacions d'esquí nòrdic
Aransa, Banys de Tredós, Bonabé, Lles,
Sant Joan de l'Erm, Tavascan, Tuixent

Catalunya blanca Pirineus

Neu de Lleida

Patronat de Turisme Diputació de Lleida

Ara LLEIDA
www.lleidatur.es

ESQUÍ ALPÍ / ESQUÍ NÒRDIC / TRAVESSA / HELIESQUÍ / SURF / TRINEUS / RAQUETES / ALA DE PENDENT

Islam i Catalunya, una porta al diàleg?

Organitzada per l'Institut Català de la Mediterrània i el Museu d'Història de Catalunya, hi ha oberta des del 22 de novembre l'exposició 'Islam i Catalunya', amb la intenció de repassar els vincles i les diferències entre aquest país i la cultura musulmana.

Ara que tant es parla de pluralitat, d'interculturalitat, de diversitat o de transversalitat, era difícil deixar de banda la relació, històrica i actual, que Catalunya ha mantingut i manté amb l'islam. Un islam expressat en termes religiosos, polítics o culturals. Per aquesta raó, l'Institut Català de la Mediterrània (ICM) i el Museu d'Història de Catalunya (MHC) han organitzat conjuntament l'exposició *L'Islam i Catalunya*, oberta als espais del Palau de Mar de Barcelona fins el dia 21 de febrer del 99. L'exposició, seguint la línia didàctica del MHC, combina la presentació de peces originals amb l'escenificació de moments de la llarga relació d'ambdues cultures. *L'Islam i Catalunya* estudia en aquest recorregut, dividit en sis àmbits segons els moments clau de la cronologia històrica, els vincles entre el món islàmic i Catalunya. Uns vincles la major part del temps enriquidors, però generadors, en ocasions, de conflictes bèl·lics o creadors de mites, símbols i tòpics amb càrrega negativa atribuïts als popularment anomenats "moros".

Arqueta de finals del segle XII o principis del XIII trobada a Tortosa. Els vincles entre el món islàmic i Catalunya vénen de lluny i han estat gairebé sempre enriquidors.

En paral·lel, s'han organitzat una sèrie d'activitats complementàries per aprofundir una mica més en el coneixement del món islàmic i de la petja que va deixar a Catalunya: un cicle de conferències que es faran a partir del gener, unes rutes per ciutats com ara Balaguer, Lleida i Tortosa, o tallers que aportaran matèria addicional al contingut de la mostra.

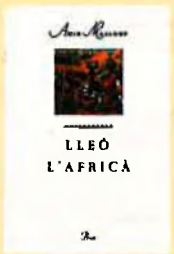
Al-Àndalus, el que podia haver estat i no va ser. L'Islam va arribar tard, però quan ho va fer no es va estar de fer-ho amb tota l'embranzida necessària. Va nàixer quan el cristianisme feia set segles que anava pel món. Els musulmans van marcar el contrapunt en una Mediterrània que s'havia entès com una mar interior unificada per aquesta concepció religiosa cristiana. Amb l'islam, la Mediterrània esdevenia un pont entre cultures, el viaducte ideològic entre l'orient i l'occident; però també, cal no oblidar-ho, un escenari d'enfrontament i conflictes.

Amb tan sols un segle de vida, la doctrina alcoràmica s'havia estès amb eficàcia (i eficiència) del nord de l'Índia a l'estret de Gibraltar, i abraçava així tot de coneixements i de cultures de caire molt divers. L'islam es carregava, per tant, de ciència i cultura en uns nivells inigualables. La medicina, la filosofia, les tècniques agràries (regadiu, conreu de l'arròs, etc.), els nombres..., tot es barrejava en aquell calaix de sastre. L'islam era, per ell mateix i d'entrada, un pont entre cultures de l'orient i de l'extrem orient i, quan va traspassar l'estret de Gibraltar, devers el 711, havia de trobar-se amb una Hispà-

• **Llop ibn Muhammad ibn Llop,** fou senyor de Lleida entre el 890 i el 908. Capitanejà ràtzies contra el Pallars i contra el comte de Barcelona, Guifré I el Pelós, a qui va matar el 897 al Castell d'Ora, en el terme de Navès. Sembla que inicià la fortificació de la suda (castell) de Balaguer i l'aljama (mesquita principal) de Lleida (actual claustre de la Seu Vella).

Per entendre l'islam

• **Amin Maalouf** és un escriptor libanès d'expressió francesa i premi Goncourt de 1993 per *La Roca de Tànios*. La seva trilogia sobre l'Orient pròxim –formada per *Lleó l'Africà*, *Samarcanda* i *Els jardins de la llum*– és un dels millors instruments per entendre la història i la cultura dels països islàmics.

Tots tres títols estan editats en català per Proa.

• **Pere Balanà** ha publicat *L'Islam a Catalunya (segles VIII-XII)*, un documentat estudi de la presència dels musulmans al Principat. Una amplíssima bibliografia i un profund coneixement de la llengua i la cultura àrab permet a Balanà endinsar-se en el món islàmic i presentar textos d'àrabs so-

nia visigòtica inestable i poc preparada per resistir l'empenta islàmica. Al-Àndalus era islam, però també porta i frontera amb el món occidental, amb una societat medieval de caire feudal, rural i cristiana com era l'Imperi Carolingi. Al-Àndalus va derivar cap als regnes de Taifes, alhora que l'Imperi Carolingi, gairebé simètricament, es dissolia en tot de comtats feudals independents que protagonitzaren l'inici d'una conquesta cristiana. Al segle XII, queien les ciutats de Lleida, Fraga, Tortosa o Siurana; punts que delimitaren el territori sobre el que naixia Catalunya.

Amb el pas del temps, la Corona d'Aragó va demostrar la seua capacitat econòmica per tota la Mediterrània, i un dels punts forts de contacte va ser la riba sud de la mar. Però no tot eren flors i violes. El 1610 es promulgava el decret d'expulsió de la societat morisca. Un moment dur que va fer emigrar uns cinc mil homes de les terres de Lleida cap a Algèria i Tunísia, des del port dels Alfacs i Vinaròs. Les friccions es van mantenir; les recances van fer construir al llarg de la costa dels Països Catalans torres de guaita i algunes fortificacions per prevenir les incursions de la flota otomana o de la pirateria berberesca. És també entre els segles XVII i XVIII quan segurament es va crear el mite i la figura del moro-símbol de la negativitat o l'engany, però també de la fascinació. Un símbol que ha arrelat en la cultura popular catalana i que, encara avui, perviu en moltes de les festes més tradicionals.

Durant el XIX i la febre colonial, les costes magribines es veuran com una porta al comerç, a nous mercats. Especialment després del 1898, esdevindran el recanvi de Cuba, Filipines i Puerto Rico.

Amb el segle XX s'ha incrementat la comunicació i, paradoxalment, les desigualtats entre pobles. Catalunya ha esdevingut un motor econòmic i, des de l'altre costat de l'estret, no sols el territori català, sinó molts punts d'Europa, són concebuts com el que un dia va ser per als habitants del Vell Món el "somni americà". *L'Islam i Catalunya* ho presenta com un nou diàleg entre cultures, per la presència dels immigrants en territori català. Un diàleg, això no obstant, que caldria analitzar amb detall. Catalunya no recupera exactament aquell Eldorado de segles passats, mitificat per papers i memòries. Avui no assistim a aquell moment de riquesa cultural, perquè els assentaments o la presència del que popularment anomenem "moros" no forma part d'un diàleg; o almenys d'un diàleg en igualtat de condicions. Seria fins i tot cínic parlar d'intercanvi bilateral en una situació difícil, d'un poble que arriba amb pasteres o amagat entre la càrrega del transport per carretera. Tot i els entrebancs, la presència de la cultura musulmana torna a sentir-se als carrers de les ciutats i pobles catalans. Però aquesta cultura pateix, encara avui, la subalternitat i la marginació en un món que vol qualificar-se, per poder descansar sense remordiments de consciència, d'intercultural i plural. Avui els elements hi són, per a una veritable interculturalitat. Només hi manquen els enginyers capaços de reconstruir els pilars que la van sustentar en el nostre passat.

Eliseu T. Climent

La pila de la discòrdia

L'exposició *L'Islam i Catalunya* no presenta dues peces úniques provinents de terres valencianes: una gerra islàmica del segle X, propietat de l'Ajuntament de València (PP), i una pila, també islàmica, datada del segle XI i propietat de l'Ajuntament de Xàtiva (PP). Queda ben clar que sota un títol tan explícit com el d'aquesta mostra, dos consistoris "populars" del País Valencià havien de fer qualsevol maniobra excepte cedir a la petició d'obres patrimonials valencianes. Tot i així, l'alcalde de la capital de la Costera, Alfonso Rus, no s'ha estat d'especificar: "*Nosotros no somos Cataluña; ellos tienen su cultura y nosotros la nuestra*". Per la seua banda, la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de València va ignorar la sol·licitud del MHC, cursada el 4 de novembre del 1997 per demanar la cessió de la gerra islàmica, i va donar preferència a la petició de la mateixa peça presentada per l'Ajuntament de Tavernes de Valldigna (PP) el 10 de juny del 1998 amb motiu dels actes de celebració del 700è aniversari del Monestir de la Valldigna. El consistori valencià va argumentar que es tractava d'abonar un esdeveniment valencià. **E. T.**

Pot de la catedral de Narnona fet a Conca durant la primera meitat del segle XI. La relació amb els països islàmics, segles després, torna a créixer.

bre les ciutats catalanes en aquell temps.

• **IBn Hazm de Còrdova** va escriure a Xàtiva *El collar de la coloma*, cap a l'any 1022. Aquest "tractat sobre l'amor i els amants" ha estat llegit i rellegit per Antoni Martínez de Xàtiva fins a pair-lo i reescriure'i. El resultat és una singular reunió de poemes i proses –sentiments i reflexions– sobre

les relacions humanes que Edicions del Bullent va editar el 1994 en la col·lecció Torsimany.

• ***L'últim muetzí,*** amb el qual Rafael Escobar va obtenir el premi Andròmina el 1993, conta la història d'un alfaquí (intèrpret de dret canònic musulmà) que, per escapar al decret d'expulsió, es refugia en una cova. Durant el temps que viu allà repassa la història del seu poble, la vida quotidiana dels moriscos i els fets viscuts

per ells durant l'expulsió. *L'últim muetzí* el va editar 3i4.

ALFONS LÓPEZ TENA, NOTARI

Text: JORDI SEBASTIÀ / Fotos: VICENT A. JIMÉNEZ

"Hem fet una llei per tothom"

Alfons López Tena (Sagunt, 1957) presideix la Sectorial Jurídica de Convergència Democràtica de Catalunya i és un dels impulsors de la llei de parelles de fet de Catalunya. En aquesta entrevista parla a fons de les polèmiques i dels efectes d'aquesta esperada llei.

Alfons López Tena va viure amb intensitat aquella època que els periodistes, primer, i els historiadors, després, han batejat com la Batalla de València. Des de la Comissió Juvenil de l'Ateneu de la ciutat intentava pacificar i civilitzar aquella dreta valenciana que s'abocava irremissiblement cap a l'anticatalanisme a falta d'un altre missatge polític, i marginava per sempre persones com Muñoz Peirats o Francesc de Paula Burguera. Fruit de les gestions d'aquell grup inquiet va ser l'arribada a València de Foucault i Derrida per explicar les teories que commovien el panorama intel·lectual europeu. Però si la venerable institució estava oberta als filòsofs francesos no ho era tant a l'hora de dur polítics catalans. Miquel Roca va ser vetat precisament per això, per català. La situació es feia insostenible. Com molts altres, López Tena, que heretava de son pare la passió pel dret i concretava el seu futur aprovant les oposicions a notaries, va decidir partir cap a Catalunya. Segons comenta, el canvi no va ser traumàtic: "Jo ja treballava en el nacionalisme catalanista a València i el més natural era continuar treballant-hi una vegada instal·lat a Catalunya. Per a mi no és un canvi d'àmbit passar de València a Barcelona, és un canvi de ciutat en el mateix país." Ara, després d'haver-se donat d'alta com a militant en Convergència Democràtica de Catalunya fa uns deu anys, presideix la Sectorial jurídica del partit. De visita en València parlem d'una de les lleis impulsades per aquesta sectorial, probablement, la que més expectació ha despertat en àmbits tan diferents com els col·lectius homosexuals o el mateix Vaticà: la llei de parelles de fet.

"El legislador no pot fer un salt en el temps. Quan hi ha una realitat social, quan la demanda continua, aleshores es poden fer les lleis; no abans, perquè altrament fem un salt en el buit destinat al fracàs."

—Quin ha estat el seu paper en la redacció de la llei?

—La redacció correspon al Departament de Justícia. El que sí que hem fet en la sectorial és treballar per fer veure la necessitat de fer una legislació d'aquesta mena per omplir el buit que tenien tant la legislació espanyola aplicable a Catalunya com la catalana. Bon punt es va prendre la decisió política de promoure aquesta legislació, el Departament de Justícia se'n va fer càrrec.

—És cert que en el moment que Convergència decideix fer el pas polític per dur endavant la llei sorgeixen problemes amb el seu soci, Unió?

—No realment. És un qüestió més generacional que no d'ideologia. Molta gent, tant de Convergència com d'Unió, tenia una certa recança a dur-la endavant o considerava que no era un tema prioritari, però en termes generals podríem dir que l'oposició venia de la gent més gran. No ha estat un projecte de Convergència contra Unió, de fet el departament de Justícia està en mans d'Unió i quan va sorgir la polèmica sobre aquest possible enfrontament, Duran i Lleida va defensar clarament la llei.

—Parlem d'uns altres enfrontaments, les tensions a Roma. És cert que el papa va renyar el president Pujol per aquesta llei?

—Jo només sé el que ha sortit en la premsa, no tinc una especial relació amb la cúria catòlica. El que sí que està clar és que en tot el procés de redacció de la llei l'església catòlica ha estat contrària, no gaire bel·ligerant, això també, però sí contrària. La reacció tan marcada del papa en una reunió protocol·lària ens ha sorprès, perquè aquestes legislacions que reconeixen drets a les parelles no casades es van estenent per països europeus i per Nordamèrica i des del punt de vista de l'església, cal tenir en compte que, com que no reconeix el matrimoni no canònic, no hi ha cap diferència entre una parella de fet i una que no s'ha casat per l'església catòlica, ja siga civilment o per alguna altra confessió. Un atac coherent hauria de començar contra el matrimoni no catòlic.

—Quina importància té el fet que per primera vegada s'incloga en una llei l'existència de parelles homosexuals? Es parla de la tranquil·litat que porporciona que una llei parle de fets que ja existeixen, de la normalitat que aporta.

—Això als juristes ens costa d'entendre perquè per a nosaltres una llei és igual que una altra. Ara bé, socialment, el fet que hi haja una llei que esmenta expressament un determinat col·lectiu o una determinada opció –en aquest cas són els homosexuals però podrien ser mil coses més– això dóna una gran legitimitat social. Pensa, per exemple, en la situació de les parelles que se separaven abans de la llei del divorci i les que ho fan ara. Abans estaven molt malament vistes i ara, amb el suport de l'estat, la situació és molt més normal. Diguem-ne que amb la llei es legitimen comportaments.

—I el fet que la llei catalana siga la primera referent a aquest tema que es promulga en un país catòlic? Perquè l'estat francès, que s'hi va llançar en primer lloc, pareix que no acaba d'arrodonir el procés i no aprova la llei.

—Seria una simplificació pensar que estar en contra de la regulació en aquesta matèria és propi de sectors catòlics. Es tracta d'optar per un estat que només pot emparar aquelles opcions assumides socialment com a majoritàries o un estat més plural. El laicisme francès també està en bona part en contra d'una llei de parelles de fet i és precisament per això, perquè opina que no s'ha d'emparar una opció minoritària.

—Hi ha un fet que preveu la llei catalana i que, segons sembla, altres projectes semblants no tenien massa present i és el dret de les persones que no vulguen formar cap parella a continuar funcionant de manera individual tot i que visquen amb una altra persona.

—Es una qüestió bàsica. Nosaltres no volíem legislar per a una comunitat en particular, sinó per a tots els ciutadans. És cert que els grups homosexuals es trobaven més desprotegits, però no és una llei per a ells, és per tothom i també ha de respectar els drets d'aquells que no volen formar una parella. En la legislació aprovada, el qui vulga ser solter pot ser-ho encara que visca amb una altra persona. La llei entra quan es poden produir abusos derivats d'una convivència, quan algú ha deixat un treball per poder mantenir aquesta convivència, per exemple. Però per produir aquests efectes ha d'haver-hi una voluntat mútua inicial de formar una parella de fet, perquè si no, es tractaria d'una parella de fet obligatòria i això és molt perillós.

—La llei té unes mancances derivades del fet que no pot legislar sobre allò que encara depén de l'administrció central, quines són?

—Aquelles que, ara per ara, no controla el Parlament de Catalunya: la seguretat social i els impostos en certa manera, en concret l'IRPF.

—I en quins punts s'equiparen les parelles de fet al matrimoni?

—Això no és ben bé així. El que passa és que de la llei se'n dedueix que si els matrimonis tenen alguns drets no és pel fet d'haver estat casats sinó pel fet de conviure. Excloure les parelles que conviuen pel fet de no estar casades era discriminatori i ja hi havia tribunals, com el suprem i el Constitucional que ho havien dit. Nosaltres no hem fet un matrimoni de segona o un matrimoni per la porta de darrere com s'ha arribat a dir; el que s'ha fet és dir que la convivència és la base d'aquests drets de parella, casada o no.

"La qüestió del matrimoni és molt més complexa. Depèn molt de la consideració social. Pensem que no hi ha cap país del món que haja establert el matrimoni homosexual d'una manera clara."

—Diu que no és un matrimoni per la porta de darrere però hi ha grups homosexuals que continuen dient que el que ells reivindiquen és un matrimoni normal i entenen la llei com una mena de succedani.

—No és així i hi insistesc, no cal entendre la llei com una llei per als homosexuals sinó per a tota la població. Encara que els homosexuals aconseguiren el dret al matrimoni, hi hauria també el problema d'aquells que no es volen casar per la raó que siga, com passa en les parelles heterosexuals. La qüestió del matrimoni és molt més complexa. Hi incideixen qüestions constitucionals i, a més, el fet de poder accedir o no al matrimoni depèn molt de la consideració social. Pensem que no hi ha cap país del món que haja establert el matrimoni homosexual d'una manera clara. Hi ha una certa situació

semblant al matrimoni, però no igual, ja que se n'exclou l'adopció, a Suècia i a Holanda, i res més. Quan la societat entenga amb normalitat que pot haver-hi un matrimoni entre homosexuals, la llei ho considerarà. Ara com ara, jo crec que la societat catalana no és així. I també crec que tindria un efecte més simbòlic que no pràctic i nosaltres hem volgut fer una llei per resoldre els problemes de la gent, no per entrar en qüestions simbòliques, que en tot cas són secundàries.

—Hi ha temps per saber si la gent es va acollint a la llei?

—Encara no perquè va entrar en vigor a finals d'octubre, però quan no existia la llei a tot arreu de Catalunya, més a les ciutats però també a la ruralia, ja s'havien fet declaracions de convivència davant dels notaris i això volia dir que hi havia una necessitat de la legislació. També cal dir que el Col·legi de notaris de Catalunya va facilitar el tema perquè ell mateix ho va promoure ja fa uns vuit anys. Així es pot entrar legalment en els temes socials. El legislador no pot fer un salt en el temps. Quan hi ha una realitat social, quan es fan els contractes davant de notari, quan la demanda es contínua, aleshores es poden fer les lleis; no abans, perquè altrament, es pot fer un salt en el buit destinat al fracàs.

—A Convergència se li retrau que la seua actitud a Madrid no és la mateixa que a Catalunya, que allà no facilita que els projectes de llei semblants als que ha aprovat al Parlament de Catalunya arriben a terme.

—Em fa gràcia que, en una cambra amb 350 diputats, dels quals només un 10% són de Convergència i Unió, siga CiU la culpable de l'endarreriment d'un projecte de llei. On CiU és majoritària, al Parlament de Catalunya, la llei s'ha impulsat; si a Madrid no va endavant és per culpa del bloqueig a què la sotmeten el PP i el PSOE. Nosaltres pensem que s'ha d'arribar a acords i a un consens per tal de crear un suport majoritari. Els projectes, del PP, del PSOE i d'IU no són tan diferents. Ens agradaria tenir un pes suficient per poder ser responsables de l'endarreriment que pateix aquesta llei, però no ho som.

—La llei s'ha convertit en un referent per als col·lectius homosexuals d'arreu de l'estat
—És cert i era inevitable perquè eren els que estaven més desprotegits en matèries com herència o permisos de treball però no volem que siga coneguda com una llei per als homosexuals, en certa mesura alguns grups se la volen apropiar i no és això, hem fet una llei per tothom.

—Vostè va acusar els "partits d'esquerra d'obediència espanyola", segons va dir, i el PP, d'aprofitar el tema de manera partidista i poc real.

—El PSOE podria haver fet alguna llei semblant durant catorze anys i no ho va fer, ni al Parlament espanyol, ni a Navarra, ni al País Valencià, ni a Extremadura... El PSOE se'n recorda quan no pot fer res. Per a ells no era, ni és un assumpte prioritari. A Catalunya ens van retraure que la llei no estava dins del Codi de Família i per això s'hi van oposar quan el fet és que no té cap importància on estiga inclosa o no una llei, el que importa és quin efecte té. Era evident que feien oposició per fer-la, sense cap argument.

—Pel que diu, no pareix que durant aquesta legislatura s'arribe a res concret a Madrid; com ho veu?

—Ja ha començat el tràmit de ponència al Congrés dels Diputats però és veritat que tot ha anat molt lent. La paralització d'un any demostra que el Partit Popular no té voluntat política de dur-lo endavant. En el mateix temps s'ha fet tot el procés a Catalunya, des de la presentació de la llei fins al debat i la seua posterior aprovació. En definitiva el conflicte demostra que no és una qüestió esquerra-dreta, és un qüestió de voler solucionar els problemes reals de la gent o voler aprofitar-los per fer propaganda. El Partit Popular, per exemple, va votar contra la llei en Catalunya però en canvi, a Madrid, ha presentat un projecte que té uns efectes semblants als de la llei definitivament aprovada pel Parlament català. La incoherència demostra que no tenen cap interès real per aquest tema.

Els partits preparen la 'batalla' de Palma

En el mogut ambient polític illenc, els principals partits ja han decidit –aquesta setmana ho ha fet el darrer– els seus candidats a l'Ajuntament de Palma, una ciutat que pot ser determinant per a la configuració d'una majoria absoluta en el Parlament Balear.

ARXIU / JOAN CELIÀ

Façana de l'Ajuntament de Palma, a la plaça de Cort. La lluita per aconseguir la majoria a la institució municipal de Ciutat serà dura i podria determinar la majoria en el Parlament balear.

La peculiar estructura política de les Balears, dividida en circumscripcions electorals insulars, afavoreix molt els vots de les illes menors: Menorca, Eivissa i Formentera. Això és un fet, però també és cert que la gran concentració demogràfica a la capital fa que a Palma s'hi juguin bona part de les opcions de cada partit polític.

Palma no és una circumscripció autonòmica, però el seu potencial és molt alt. Tots els partits consideren la *batalla de Palma* de cada *guerra* electoral com a fonamental. De fet, de cada vegada adquireix més importància, sobretot des de l'èxit conservador a la capital en les passades eleccions autonòmiques i municipals de 1995. En aquestes eleccions la candidatura de Joan Fageda aconseguí la majoria absoluta, i això ajudà molt el PP a obtenir també la majoria absoluta en el Parlament (31 escons) encara que la perdés a l'illa de Mallorca.

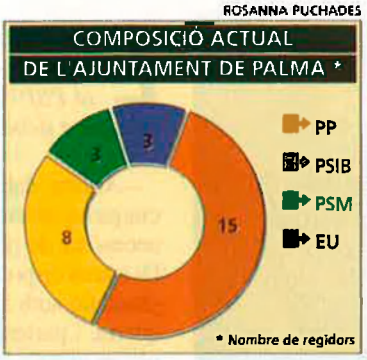
Els analistes electorals dels partits consideren que el fenomen d'*arrossegament* de vot es produeix molt més a Palma que no a municipis més petits. És a dir, que és més fàcil que el votant opti a Palma per triar la papereta del mateix partit tant per a les municipals com per a les autonòmiques, mentre que a municipis molt més petits –on és normal conèixer personalment els candidats– la diversificació del vot és més habitual.

Com que en les eleccions de 1995 el cens electoral de Palma era de 250.317 persones, mentre que el de tot Mallorca era de 476.568 persones (és a dir el 52,5% del vot es concentra a Palma), i com que, d'altra banda, els partits es prenen molt seriosament l'*arrossegament* de vot dels ciutadans, és, doncs, comprensible la cura amb què tots

els partits han elegit els seus caps de llista. Un procés llarg que, excepte en el cas de les primàries socialistes, ha estat una de les preocupacions principals de les direccions de cada partit. En el cas socialista, és clar, en resultà elegit aquell candidat que fou el preferit dels militants.

La situació de sortida mostra un PP amb una majoria absoluta aconseguida pel mínim (15 regidors de 29) i una oposició (PSIB, 8 regidors; EU, 3; i PSM, 3) que sembla mostrar-se disposada, com en l'àmbit autonòmic, a fer un pacte postelectoral de "tots contra el PP" per desallotjar Joan Fageda de la batllia de la capital illenca. Les esperances de l'oposició es basen en la creença que és possible tornar a la situació d'abans de 1991. És a dir, que tota l'esquerra, i en aquest cas també el centre, podria desplaçar de la batllia el partit més votat. De fet, durant els primers dotze anys (les tres primeres eleccions democràtiques) l'esquerra dominà l'ajuntament. El 1979 un pacte entre el PSIB, el PCE i el PSM col·locà el jove Ramon Aguiló com a alcalde. El 1983, enmig de la marea general de vot en favor del PSOE, Aguiló aconseguí la majoria absoluta. Quatre anys més tard, el 1987, Aguiló guanyà per majoria simple però com que no obtingueren representació municipal altres esquerres (ni el PCE ni el PSM) degué de cercar suports en tránsfugues que li provocaren molts problemes. Aquesta inestabilitat, unida a una decadència general del vot socialista a Balears –superior a la de la resta de l'estat– va permetre a Joan Fageda el 1991 d'obtenir la majoria absoluta. La revalidà el 1995, però, com hem vist, per molt poc. Ara, l'esquerra, que opta a incrementar la seva presència (PSOE, EU i PSM), i sumar el centre (UM), aspira a repetir una situació semblant a la de 1979 i desplaçar el partit més votat. Quan parlen d'aquesta possibilitat, els de l'oposició pensen que "és molt probable" que el PP, després de vuit anys de govern, tengui una baixada, de fet en les eleccions de 1995 els conservadors ja van perdre vots respecte les de 1991).

ROSANNA PUCHADES

Per més petita que fos, aquesta davallada els podria situar en els 14 regidors. Suficients per facilitar, hipotèticament, el pas a una majoria alternativa.

Candidats. El PP, encara no ha designat oficialment el seu candidat, però amb tota seguretat serà el mateix que en les darreres convocatòries: l'actual batlle, Joan Fageda. Alguns sectors de l'oposició municipal pensen que serà la darrera vegada que es presenti a Palma, ja que, segons diuen, Fageda té altres aspiracions polítiques lluny de Ciutat. Tot i així, potser el partit li ha demanat que s'hi presenti un cop més per intentar "fermar" al màxim el vot, tant el de Palma com l'importantíssim que pugui *arrossegar* cap el Parlament. L'estratègia popular s'ha posat com a objectiu que Fageda revalidi la majoria absoluta, encara que després de les eleccions generals potser acabarà cedint la vara de comandament municipal a José María Rodríguez, considerat per l'oposició com el vertader batlle de Palma, és a dir, aquell qui no sols és la mà dreta de Fageda, sinó qui governa de debò la ciutat.

ARXIU / JOAN CELIÀ

És clar que per intentar impedirho hi ha l'oposició en bloc. El PSIB ha elegit, en primàries, Antoni Roig com a cap de llista, que d'ençà l'estiu passat porta a terme una frenètica activitat, reunint-se amb grups reduïts de ciutadants, de diversos sectors professionals, per explicar-los la seva alternativa. També des de fa mesos Unió Mallorquina té designat Ferran Trujillo com el candidat que ha d'intentar fer entrar a l'ajuntament els nacionalistes de centre, una empresa difícil atès que fins ara se n'han quedat fora i per això Trujillo es reuneix dos o tres cops cada setmana amb grups socials i visita totes les barriades de Ciutat. La setmana passada, els d'EU anunciaren que l'actual diputada per Mallorca Margalida Thomàs serà la cap de llista, una sorpresa que indica ben bé la importància que EU concedeix a les municipals a Palma, ja que Thomàs és considerada com un valor en alça dins EU. El darrer candidat que ha fet pública la seva aspiració serà Sebastià Serra, pel PSM, que repetirà per tercera vegada i que, si no hi ha hagut canvis de darrera hora, haurà estat proclamat aquest darrer cap de setmana.

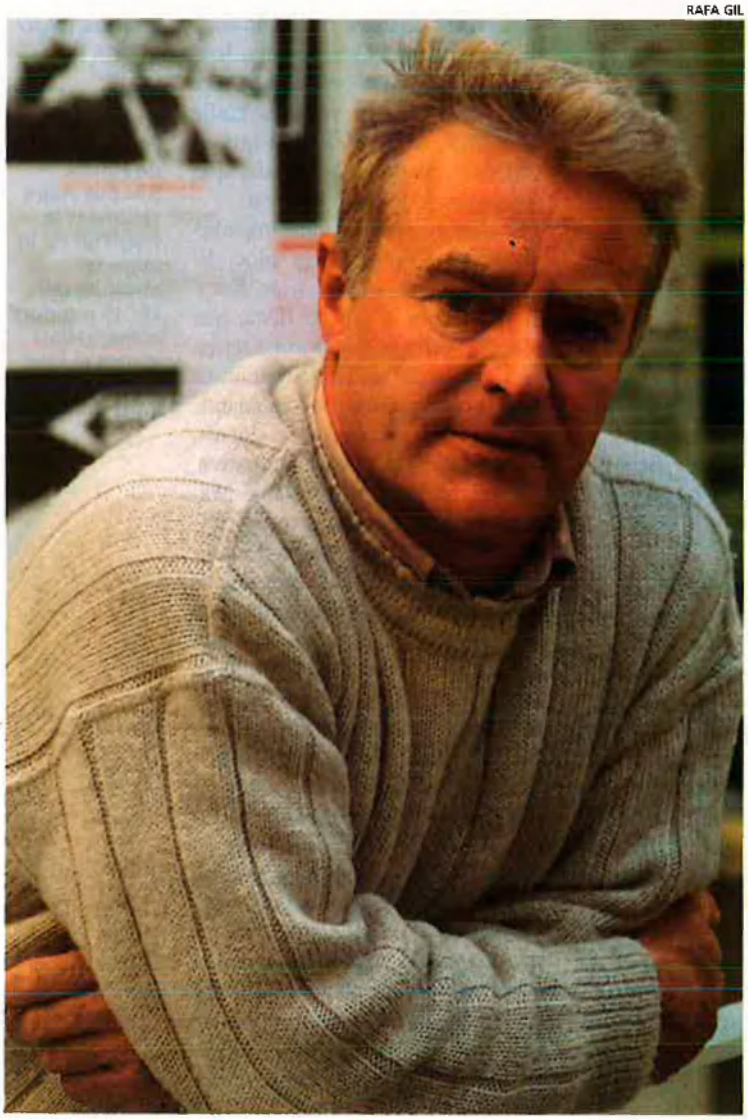
Vista l'equilibrada correlació de forces entre el PP i el bloc opositor, 15 a 14, és fàcil imaginar la duresa de la *batalla de Palma*. El batlle Fageda ha anunciat que té una enquesta que li dóna una còmoda revalidació de la majoria absoluta, però l'oposició no considera aquestes enquestes gens fiables i manté l'esperança que els resultats de PSIB, EU, PSM i, potser, UM, permetin la formació d'un govern de coalició de centre-esquerra. Tot i això, aquesta possibilitat, és clar, podria quedar supeditada a les estratègies més generals de pacte en l'àmbit autonòmic que projecten els diferents partits.

Miquel Payeras

Representació gràfica de l'actual distribució d'escons a l'Ajuntament de Palma. S'hi pot veure fàcilment la fragilitat de la majoria absoluta del PP: 15 regidors conservadors contra el bloc opositor, que en té 14.

A l'esquerra, l'actual batlle de Palma, Joan Fageda (PP). S'enfronta a la segona reelecció, sens dubte la més difícil de la seva vida com a alcalde de Palma.

RAFA GIL

"Nosaltres no acceptem opes hostils"

Joan Ribó (la Seu d'Urgell, 1947), coordinador d'Esquerra Unida-Els Verds i membre del PCPV, serà quasi amb tota seguretat el candidat d'aquesta formació a la Generalitat Valenciana.

En els darrers mesos Esquerra Unida ha protagonitzat un debat sobre el seu acostament al PSPV-PSOE. En quins aspectes es concreta aquest debat? Quin és l'estat actual de la qüestió?

—Aquest debat es potencià fonamentalment en la cinquena assemblea d'EU on triomfà amplament la necessitat de plantejar la unitat d'acció de l'esquerra. Hi estem disposats, i volem assolir acords de tipus programàtic amb altres forces que es reconeixen de l'esquerra, i parlem també del partit socialista. Però tampoc és allò de "junts podem", allò de la "unió de l'esquerra"... ni la invocació a frases altisonants darrere de les quals es pretén que anem penjats del braç del PSOE. Insistim a mantenir un projecte polític autònom i d'esquerres, però sense deixar de ser pragmàtics i de saber que nosaltres sols no hi podrem arribar.

—A gran trets podríem dir que aquestes teories eren les que manegaven precoçment la gent de Nova Esquerra i per les quals es va produir un trencament entre ells i vosaltres... era inevitable la ruptura?

—Crec que el trencament d'EU estava programat des del partit socialista, de la mateixa manera que han programat de forma sistemàtica i des de la transició destruir tot allò que estava a la seua esquerra. Aquest ha estat un tret històric del partit socialista que nosaltres rebutgem perquè pensem que són comportaments poc democràtics. Es la frase menys dura que puc dir. Aleshores el plantejament de NE era en definitiva un intent de generar problemes a EU i de fer –com deia Joaquín Almunia fa uns dies– un pont per a passar al PSOE. Els ex-companys de NE en aquests moments negocien una coalició que finalment serà una senzilla absorció d'aquesta formació per part del partit socialista. Aquesta no és la nostra idea, ens hi oposem radicalment. Pensem que el model de la socialdemocràcia en què diu reconèixer-se el partit socialista no és el nostre. Volem ser la síntesi d'un model alternatiu entre el roig, el verd i el violeta i que no representa en absolut el PSOE. Podem treballar amb ells, però som una altra cosa. Estenem la mà per col·laborar amb ells en qüestions concretes, però ens rebel·lem contra qualsevol absorció, contra les *opes* hostils.

—Aquestes setmanes han eixit a la llum pública els contactes, justament, dels Verds amb el PSPV-PSOE. Els ecologistes han amenaçat d'abandonar EU si no se'ls donen a canvi algunes contrapartides polítiques. Quina és l'oferta que els heu fet en aquest, diríem, context de crisi?

—Bé, s'ha de dir que no hi ha crisi. El contracte de coalició té una data limitada que s'acaba al maig del 99. No està escrit enlloc que haja de continuar. Ara, dit açò, hem de dir que nosaltres sí que volem mantenir la coalició, fins i tot millorar-la. Ens reconeixem en les estratègies i en les línies polítiques de tot el que siga una defensa del medi, que és el que defensen els Verds. Volem arribar a acords, però això és cosa de dos, de negociar des de posicions realistes i de no voler demanar més del que és possible. Si fem la mitjana de les tres convocatòries electorals en què els Verds han anat per una banda i EU per un altra es veu clara-

ment que de cada 100 vots d'EU, els Verds n'han obtingut 8.

Els hem ofert, en cas d'obtenir uns percentatges del 5% al 8% dels vots, garantir-los dues persones amb dedicació completa al País Valencià; del 8% al 12%, tres persones i més del 12% garantir-ne quatre. A les Corts, que puguen escollir en les llistes entre el quart lloc d'Alacant, o el cinquè de València o el segon de Castelló. Haig de destacar que el cinquè de València i el segon de Castelló van eixir en les eleccions del 95. Per tant, i ells ho han reconegut, és un oferta clarament millor que la que se'ls va fer en les darreres eleccions. Volem treballar amb ells, però no podem garantir-ho. Nosaltres sabem que s'han entrevistat amb el partit socialista. amb el Bloc Nacionalista, amb Nova Esquerra... estan en el seu dret.

—Persisteixen, doncs, els esculls...

—Sí, principalment perquè demanen un lloc entre els tres primers a València i d'altra banda un nivell de participació en la coalició del 25%. És clar, una cosa és voler una coalició, i una altra cedir en aspectes que estan per damunt del pes real dels Verds.

—Es indubtable que el pes específic del PCPV dins d'EU és d'una gran importància. Fins a quin punt aquesta influència pot impedir el creixement electoral i social de la seua coalició?

—Jo crec que no. El nostre votant no és anticomunista, diríem que és moltes més coses que comunista... Hi ha d'altra banda un votant comunista tradicional i cal recordar que en les eleccions autonòmiques el PCPV sempre va obtenir sis diputats, una xifra gens desdenyable. Però hi ha també gent nacionalista, ecologistes, feministes, republicans... Per tant és bo mantenir al si d'EU la convergència de posicions. La gent que som comunistes tenim un partit en el qual desenvolupem una sèrie de tasques i després en els temes institucionals i socials convergim en EU. El nostre pes no és determinant. Pensa que dels deu diputats que van eixir d'EU al 95, només dos érem del partit comunista.

—Per cert, que vostè fa poc ha abandonat la secretaria general del PCPV per dedicar-se més a EU com a coordinador general...

—Efectivament. Ara el secretari general és el company Alfred Botella. Però vull insistir a dir que el PCPV no és un llast per a EU. Fins i tot dóna una base sòlida a EU, unes arrels històriques.

RAFA GIL

Joan Ribó ha abandonat fa poc temps el seu càrrec de secretari general del PCPV a fi de dedicar-se més intensament a les seues tasques com a coordinador general d'Esquerra Unida-els Verds. Molt probablement a partir del mes de gener serà elegit com a candidat a la Generalitat per l'assemblea de la coalició.

"Volem ser la síntesi d'un model alternatiu entre el roig, el verd i el violeta i que no representa en absolut el PSOE. Podem treballar amb ells, però som una altra cosa. (...) Ens rebel·lem contra l'absorció."

—EU ha estat molt sovint qualificada d'esquerra honesta, com el partit incorruptible. Darrerament, però, un dels vostres regidors, Manuel Roura (PASOC), de l'Ajuntament de Calp, ha estat acusat de tenir interessos urbanístics al Saladar del parc del penyal d'Ifac. El vostre partit, fins i tot, va crear una comissió d'investigació. A quines conclusions ha arribat?

—El cas de Manuel Roura no és d'especulació urbanística. Analitzarem els problemes ambientals que hi havia al Saladar. D'una banda, Roura, que era regidor de medi ambient, s'oposava al catàleg de zones humides i a la zona de protecció que aquest donava al Saladar. En EU havíem defensat aquest catàleg, el Saladar, i d'altres zones que el conseller de medi ambient no havia inclòs, com ara la marjal de Massamagrell, l'Albufera de Peníscola, etc. El problema de Roura, doncs, estava en el seu incompliment programàtic. En això som molt rigorosos. Li vam dir que havia de rectificar i s'ha de dir que Roura ha rectificat i ha deixat el càrrec de tinent d'alcalde. Li hem demanat, no obstant això, que ha de deixar també la regidoria de Medi Ambient però no l'ajuntament. Crec que Roura finalment ho acceptarà, tot i que hi haurà una solució positiva.

—Alguns analistes preveuen que l'escissió de NE i la probable fuga de "vots útils" cap al PSPV malmetran els resultats d'EU a les pròximes eleccions. Quina és la vostra anàlisi?

—Sempre que hi ha una escissió hi ha una pèrdua de pes electoral. Crec, però, que aquesta circumstància –que era molt seriosa fa un any– s'ha pal·liat. Estem en una situació de transició, de millora de les expectatives electorals. Jo crec que ens ajudarà el fet que la gent tindrà clar dins de molt poc que NE és el PSOE vestit d'un altra manera.

—En aquesta legislatura hi hagut tot un seguit d'escàndols relacionats amb el PP valencià. Probablement un dels que més ha preocupat l'opinió pública ha estat el contagi massiu de l'hepatitis C, un afer ple d'ombres. Quina és la vostra versió del fets?

—La sanitat valenciana ha tingut una baixa capacitat de resposta per resoldre el problema. Només per la manca de prevenció que hi ha hagut ja cal dir-li al conseller Joaquim Farnós que se'n vaga a casa, als seus

L'escissió de Nova Esquerra i la fuga de vots útils cap al PSPV-PSOE podrien malmetre els resultats d'Esquerra Unida a les pròximes eleccions. La coalició també afronta a hores d'ara la possibilitat que els Verds l'abandonen. Amb tot, Joan Ribó creu que la formació que lidera es troba en un moment de transició i que s'ha iniciat un camí de recuperació de les expectatives electorals.

negocis privats en la sanitat. També la implantació del model de sanitat privada i els de plans de xoc per reduir les llistes d'espera han estat factors que han influït. Hi ha una relació, encara que no mecànica, entre l'hepatitis C i el transvasament de malalts de la sanitat pública a la privada.

—Les mesures de privatització del PP tenen marxa enrere amb una Generalitat governada per l'esquerra?

—Sí. Cal dir, però, que el PP no és l'únic partit que ha dut a terme una política privatitzadora. El PSOE també va aplicar-ne, tot i que d'una manera més tova. El PP ho fa de forma descarada i en aspectes tan importants com l'ensenyament. L'estratègia és adreçar tots els xiquets de l'escola pública cap a la privada i això es veu als pressupostos. En posaré un exemple: els dos darrers cursos d'EGB desapareixen l'any 1999 perquè passen a l'ESO. Amb tot les subvencions a l'ensenyament privat en EGB en comptes de desaparèixer creixen un 4%. Estan afavorint l'ensenyament privat i dins d'aquest, al catòlic. El pes de l'Opus en el sector és molt significatiu.

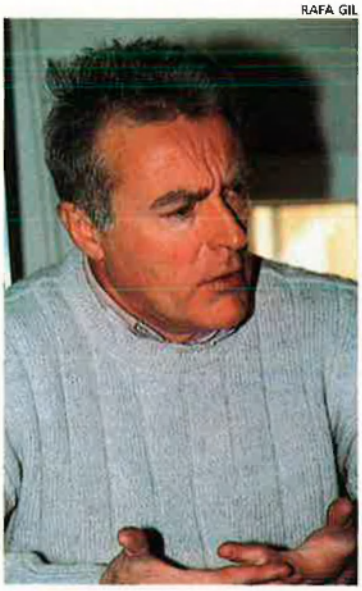
—Un altre dels temes que més ha inquietat la societat valenciana ha estat el conflicte de la factoria Ford. Finalment els sindicats i la multinacional han arribat a un acord. És aquest el final definitiu de la crisi?

—Ford plantejà un xantatge intolerable amenaçant-los que si no es rendien traslladarien la producció a altres plantes europees on els costos, paradoxalment, són molt més alts. El conflicte ha posat damunt la taula una qüestió: les empreses multinacionals han de tenir també un tractament internacional des del punt de vista dels convenis. Els sindicats s'han d'articular a nivell europeu.

—El País Valencià i la seua capital viuen de fa un temps una mena de febre urbanística. Polítics i economistes s'han llançat a donar explicacions més o menys plausibles del fenomen. Quina és l'explicació d'EU?

—Si no hi ha una necessitat objectiva de mercat, perquè hi ha 50 o 60 mil pisos buits a la ciutat de València, si no hi ha una immigració o un creixement significatiu de la població, la construcció desmesurada només pot obeir a l'especulació. En aquest país hi

RAFA GIL

"En Esquerra Unida som bel·ligerants en la qüestió de la denominació de la llengua perquè d'ací se'n deriven problemes molt greus. Volem canviar l'Estatut d'Autonomia valencià perquè deixe clara la unitat de la llengua."

ha molts diners negres que no volen quedar-se fora de joc davant de l'entrada a la moneda única europea. Necessiten invertir-se ràpidament o en la construcció o en les grans transformacions agràries.

—Dins d'aquest context s'inserei-xen els greus problemes de la Vega Baixa estretament vinculats al cas del dimitit conseller Cartagena. A quines conclusions heu arribat sobre aquesta qüestió?

—L'escàndol de la Vega Baixa ha acabat de començar. Cartagena va haver de dimitir per defensar-se millor en un cas que en principi era d'uns diners opacs fiscalment. Uns que van entrar al compte del senyor Cartagena coincidint amb canvis significatius del Pla General d'Ordenació Urbana d'Oriola. A aquesta ciutat i a la comarca hi ha problemes molt greus d'urbanisme que fins i tot han generat la creació d'una associació de damnificats a nivell europeu. S'han generat recursos poc clars al voltant del tema urbanístic. Recursos que han anat a parar a les butxaques d'alguna persona molt significada i d'un partit molt significat. Tot acabarà eixint a la llum.

—El darrer any hem estat també espectadors d'un procés de pacte lingüístic que de moment ha fet fallida. En tot el procés heu optat per fer un paper d'una extraordinària duresa. Quines circumstàncies haurien de concórrer per tal que canviàreu la vostra posició?

—Estem convençuts que la nostra és una posició raonable: que la universitat siga l'encarregada de dictaminar les qüestions lingüístiques. El 1993 vam demanar a Joan Romero que atorgara –a través d'una llei– les competències en matèria de llengua a l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana. Romero, o no va voler, o no va poder. En el procés de pacte lingüístic s'ha anat cedint terreny al secessionisme. Per això diem no, a l'Acadèmia Valenciana. Sense garanties de defensa de la unitat de la llengua catalana EU no hi entrarà.

—Vostè ha comentat que potser caldria canviar l'Estatut d'Autonomia valencià en temes com l'himne, la bandera, la denominació...

—En EU som bel·ligerants en la qüestió de la denominació de la llengua perquè d'ací se'n deriven problemes molt greus. Volem arribar a canviar l'Estatut valencià perquè quede clara la unitat de la llengua.

Francesc Viadel

Ara els nostres rius desemboquen al Palau Robert.

Els rius de Catalunya són molt més rics del que t'imagines. Són tot un món per descobrir. Amb el seu misteri. Amb la seva pròpia fauna. Amb la seva mitologia. Amb el seu passat. I també, amb molt de futur. I és que ara, a Catalunya, els rius tenen i ens donen vida. Redescobrim i conservem la seva màgia. Perquè els nostres rius són un patrimoni de tots. Ara, a Catalunya, els rius són vius. Viu-los al Palau Robert a partir del 6 d'octubre a l' Exposició **Les veus del riu.**

Generalitat de Catalunya

Ara és demà

Amb el patrocini de: Agbar AIGUES DE BARCELONA

El futur de la Constitució, a debat

La Constitució Espanyola de 1978 compleix vint anys i EL TEMPS ha volgut recollir algunes opinions des del camp del dret, la ciència política i el debat ideològic sobre el que ha suposat per als Països Catalans i el paper que pot represetar a partir d'ara.

ENRIC FOSSAS*

Constitució i qüestió nacional

El vintè aniversari de la constitució espanyola del 1978 s'escau en un context ben diferent del de la seva aprovació: un món més globalitzat i interdependent, una Europa més integrada econòmicament i política, una Espanya més moderna i democràtica, i una Catalunya que ha viscut el període d'autonomia més llarg de la seva història moderna. El consens de la transició política va permetre de trencar la trista història constitucional espanyola i incorporar-se al constitucionalisme democràtic europeu sorgit després de la Segona Guerra Mundial. Vàrem ser els últims (després de Portugal i Grècia), i per això bàsicament vàrem copiar els altres. El consens també va permetre d'encarar una bona part de les qüestions que havia deixat pendents aquella història: de la monarquia a les relacions església-estat, passant pels militars o la qüestió nacional, és a dir, l'anomenat *problema català* de la segona República. Aquest darrer, a diferència de tots els altres, no era resolt ni socialment ni políticament a final dels anys setanta, i per això s'havia de resoldre constitucionalment. Els "pares fundadors" eren conscients que es tractava del tema clau, en què la constitucio es jugava el futur. I vist amb perspectiva, el temps els ha donat la raó: la constitució s'ha trobat aquests dies al mig del tempestuós debat que han aixecat la Declaració de Barcelona i la treva d'ETA, i el seu èxit s'ha posat en dubte, precisament, pel tema nacional.

La Constitució del 78 havia d'assumir dos reptes: el primer, trobar una fórmula que, per primera vegada a la història, permetés l'acomodació de Catalunya i el País Basc a l'estat espanyol; i el segon, covertir aquest estat–un vell aparell burocràtic i centralitzat heretat del franquisme– en un sistema més modern, eficaç i descentralitzat. És en l'intent d'assolir aquests dos objectius (acomodació de la plurinacionalitat i descentralització regional) amb uns mateixos instruments que radica l'originalitat de la solució adoptada, i que es troben moltes de les seves virtuts i defectes. Però el fet és que la constitució no va adoptar cap model acabat i es limità a establir uns principis i uns procediments per a iniciar un procés de restructuració de l'estat que, de fet, arrenca abans de la constitució (els règims preautonòmics) i arriba fins als nostres dies. El model autonòmic ha estat, doncs, una concreció de la Constitució, pero podien haver-n'hi hagut més. Aquest model, fet per les majories del Congrés i la jurisprudència del Tribunal Constitucional, és el que amb el temps ha mostrat les seves limitacions a l'hora de respondre al repte principal: l'encaix constitucional de Catalunya i el País Basc a l'estat espanyol. Les limitacions no provenen, doncs, de la constitució mateixa, sinó del seu desenvolupament, que es troba en mans, sobretot, de les forces polítiques. Com ha dit algú, "les arrels del mal es troben normalment en la política, i no en les normes". I ningú no dubta avui que la qüestió nacional és, essencialment, una qüestió política.

"Les limitacions de l'encaix constitucional de Catalunya i el País Basc no provenen de la Constitució, sinó del seu desenvolupament."

**Professor de Dret Constitucional de la Universitat Autònoma de Barcelona*

JOSEP GUIA*

Ruptura, reforma, relectura

La terminologia de caire polític ha arribat a forçar el llenguatge fins a l'extrem d'adjudicar als mots significats que sovint res no tenen a veure amb els que hi són habituals. Ruptura (amb franquisme) tenia un sentit clar i oposat al de reforma (del franquisme) –que fou l'opció triomfant–, tots dos amb significats pròxims als usos corrents de les paraules "ruptura" i "reforma". Avui, tanmateix, davant l'eventualitat d'una "segona transició" o, millor, davant el fet inevitable d'haver de reconèixer, per part de l'estat espanyol, el dret d'autodeterminació, almenys al País Basc, hom introdueix nous termes per tal d'evitar parlar de la reforma de la Constitució del 78. I com que sembla que el vocabulari de les rebaixes s'esgota, ja no saben què inventar més feble que "reforma", però ho intenten, especialment els convergents, que pretenen sortir-se'n amb un mot tan apolític com "relectura". Què vol dir això de "rellegir" la Constitució del 78? Que no se la saben prou encara? Que no hi és tot ben definit amb una monarquia (im)posada per Franco i un exèrcit vigilant la "*indisoluble unidad*"? Ja poden anar llegint-la, ja, que d'on no n'hi ha no en raja. Perquè l'estat poguera incloure en el seu corpus jurídic el reconeixement del dret d'autodeterminació a les diverses nacions (o parts de nacions) existents al seu territori, no li seria suficient ni la *relectura* de la Constitució vigent ni la seua *reforma*. Hi caldria una *ruptura*, és a dir, l'elaboració d'una altra constitució, on desaparegueren, respecte a l'actual, els preceptes de la "*indisoluble unidad*" de la "*patria común y indivisible*" i la parcel·lació territorial autonòmica. La qüestió és elemental perquè, d'una banda, l'exercici del dret d'autodeterminació implica la possibilitat d'optar per la independència, la qual és incompatible amb la indivisibilitat de l'actual territori de l'estat; de l'altra, perquè el dret d'autodeterminació és un dret reconegut a les nacions sense estat, exercible pels pobles respectius, i no un dret per a les regions administrativament autònomes sense personalitat nacional diferenciada respecte a la nació dominant. El tema de la territorialització de l'estat en clau de realitats nacionals, per a un possible exercici d'aquest dret, encara no s'ha plantejat de manera global. Els bascos tenen ben definit el seu territori; els gallecs sembla que s'aconformen amb els límits geogràfics de la seua autonomia; i els catalans som, per a vergonya nostra davant de les nacions oprimides d'Europa, el paradigma de la indefinició i del subterfugi. La famosa Declaració de Barcelona, que demana "l'articulació de l'estat espanyol com a plurinacional", no fa cap proposta territorial respecte a això i sols parla genèricament de "les nostres realitats nacionals". Així mateix, en l'actual conjuntura política prèvia a algun reconeixement del dret d'autodeterminació, algú ha recordat que hom podria usar i desenvolupar la disposició addicional primera de la constitució, on s'esmenten els "drets històrics dels territoris forals", la qual hi fou introduïda per reincorporar *in extremis* els bascos al consens constitucional (i els bascos votaren no). Tanmateix, per aquesta via, no només se'n veurien beneficiades les dues autonomies basques, sinó també les quatre de l'antiga Corona d'Aragó mentre que els gallecs hi quedarien fora. Una raó més, perquè els gallecs no siguin gaire partidaris de la "relectura". És preocupant que CiU, agafada pels botons de la hipoteca econòmica que arrossega, no gosi anar més enllà.

"És preocupant que Convergència i Unió, agafada pels botons de la hipoteca econòmica que arrossega, no gosi anar més enllà."

**Professor de la Universitat de València*

"Cal fer algun canvi a la Constitució"

Ferran Requejo Coll (Barcelona, 1951), doctor en filosofia i professor de ciència política a la Universitat Pompeu Fabra, aporta dos llibres, 'Federalisme per a què?' (3i4) i 'Zoom polític' (Proa) que aborden qüestions clau dels debats polítics actuals.

La commemoració dels vint anys de la Constitució espanyola arriba just en un moment en què l'estructuració política de l'estat es torna a qüestionar. A aquest debat, a més, s'hi afegeixen els canvis polítics que es deriven del procés d'unió europea i del replantejament dels valors defensats per les democràcies liberals, per tal d'obrir-se a unes societats caracteritzades pel pluralisme cultural. Ferran Requejo acaba de publicar dos llibres: *Federalisme per a què?*, un recull de treballs de l'autor, editat per 3i4, on es revisen conceptes com el de "ciutadania democràtica" i es planteja el problema de l'acomodació dels estats plurinacionals en estructures federals, i *Zoom polític*, un altre recull, aquesta vegada d'articles de premsa, editat per *Proa* i que aborda temes com el paper de les democràcies liberals avui, els conceptes de ciutadania i nacionalisme o el federalisme. Aquest autor aporta una anàlisi amb la voluntat d'oferir respostes als debats polítics que tot just comencen ara.

—Com valora els vint anys de Constitució espanyola?

—Crec que és una molt bona –no bona, sinó molt bona!– constitució per sortir d'una dictadura i per articular una democràcia liberal, la integració amb Europa, l'estat del benestar. Però no ho és per articular la realitat plurinacional. Hi ha una confusió entre descentralització i articulació de la plurinacionalitat. Són dues coses diferents que tant la Constitució com molts partits es plantegen com si fossin el mateix. I això impedeix que l'actual Constitució funcioni bé.

—Podem dir que està esgotada?

—Esgotada, en el sentit que totes les competències estan transferides d'acord amb el model constitucional, no. Però encara que estiguessin transferides, no estaria solucionat el problema de l'articulació –bé, a mi, m'agrada més parlar d'"acomodació" dels fets nacionals– a Espanya. Això no s'ha aconseguit, ni crec que s'aconsegueixi en aquest marc. No hi ha prou a fer-ne solament una relectura. Simplement, s'han de fer alguns canvis, potser no gaires, però segur que alguns, en alguns aspectes clau, com a mínim del títol preliminar i del vuitè.

—Les reflexions derivades de la Declaració de Barcelona proposen de fer una relectura de la Constitució. La defensa d'un estat plurinacional té cabuda en una constitució que defensa la unitat de l'estat fins i tot amb la intervenció de l'exèrcit?

—Les reflexions de la Declaració de Barcelona, i les reunions que han vingut després, han significat també un tomb pels partits nacionalistes de les tres nacionalitats històriques. Un tomb en un sentit molt més sobiranista, que intenta buscar les cotes de reconeixement i d'autogovern que han de tenir com a realitats nacionals. Ara bé, dir si això està o no a la Constitució ja és una altra cosa. Crec que d'una banda, aquests partits haurien de projectar –i encara no s'hi han posat– els acords a nivell internacional i d'altra banda, haurien de saber distingir, com a mínim, tres aspectes en relació amb la Constitució. Primer, quins temes són assolibles sense canviar la Constitució –que n'hi ha–, posem per cas tenir representació pròpia a la UNESCO. Un segon grup serien aquelles qüestions que, sense tocar la Constitució, però modificant-ne el desenvolupament fet durant aquests anys, es podrien aconseguir. Seria, per exemple, tot allò vinculat al desenvolupament de les lleis de bases, a la funció pública, al règim local, les universitats... Tot això fins ara s'ha desenvolupat amb un sentit molt uniformador, però no perquè la Constitució ho digui, sinó pel desenvolupament que se n'ha anat fent després.

—I es pot reconduir aquesta interpretació uniformadora?

—Sí, canviant les lleis de base mitjançant un pacte polític. Però finalment hi ha un tercer grup de coses que crec que s'han de canviar, que no hi ha manera... En especial més els aspectes de reconeixement que

no els d'autogovern. Aquest és el gran problema de la Constitució, que malgrat el caos de l'article dos del títol preliminar –que parla de la nació espanyola i de les nacionalitats...–, que és un cert embolic molt poc precís, en definitiva reflecteix una visió unitarista, més que una de centralista, que és diferent. És a dir, que Espanya és una realitat única, en què es permeten algunes variants particulars, però el concepte general no és el d'articular particularitats diferents, sinó partir d'una unitat prèvia. I això és el que va totalment en contra del reconeixement.

No és qüestió de més competències, sinó el fet de reconèixer que aquí hi ha realitats nacionals diferenciades que s'han d'acomodar.

—Precisament això que explica sembla a les antípodes del que fa uns dies deia el president del Tribunal Constitucional, quan criticava les reivindicacions dels partits signants de la Declaració de Barcelona.

—És que el reconeixement no ha de venir del Tribunal Constitucional, sinó del mateix text constitucional. Les declaracions no són, a més, gaire importants, canviant el president canviaríem les declaracions. És a dir, no es tracta en absolut de canviar les seves funcions, si es reformés la Constitució, sobretot el títol preliminar, i es dotés d'una visió d'acomodació de la plurinacionalitat i no de l'unitarisme que encara hi ha al darrere d'aquesta constitució, el Tribunal Constitucional faria la mateixa feina però en un sentit diferenciat en les seves sentències, amb unes lectures previsiblement molt més d'acomodació.

—En els llibres publicats a 3i4 i Proa, vostè defensa el federalisme asimètric, un concepte que sembla que comencen adoptar certs sectors polítics... És la solució a l'articulació dels fets nacionals dins dels estats?

—Aquest és un concepte que vaig introduir en el debat espanyol, l'any 94, que ha tingut molt d'èxit. Ara molts ja el reivindiquen. Es tracta d'una de les variants que hi ha dins del món del federalisme comparat. El federalisme té més de 200 anys de vida, des dels seus inicis als Estats Units d'Amèrica, fins avui dia... Per tant, no tots els estats federals són iguals. L'asimètric diu que les diferents unitats federades no mantenen la mateixa relació amb el poder central, és a dir la federació. Per tant, hi ha algunes subunitats que mantenen relacions especials que es reflecteixen en les institucions, en les competències, en el finançament, etc.

El que he fet amb aquest concepte, que té el seu origen en els anys seixanta, que ha estat endormiscat fins els vuitanta, és introduir-lo en el debat espanyol perquè crec que podria ser una via de solució. Per què? D'entrada Espanya no és una societat federal. No hi ha res que estigui organitzat federalment, ni les empreses ni els sindicats, ni els partits... malgrat que alguns s'identifiquen com a federals, no ho són, són partits unitaris, amb una mica de descentralització i prou.

Fer plantejaments molt unificadors, per exemple proposar-se de tractar igual totes les autonomies, quan no hi ha tradició, ni gaire cultura federal, ni tampoc massa voluntat, pràcticament significa posar les bases per no funcionar mai federalment. Per tant, continuo pensant que el federalisme asimètric és un bon model, perquè permet articular allò que és diferent d'una manera diferent.

MARC VILA

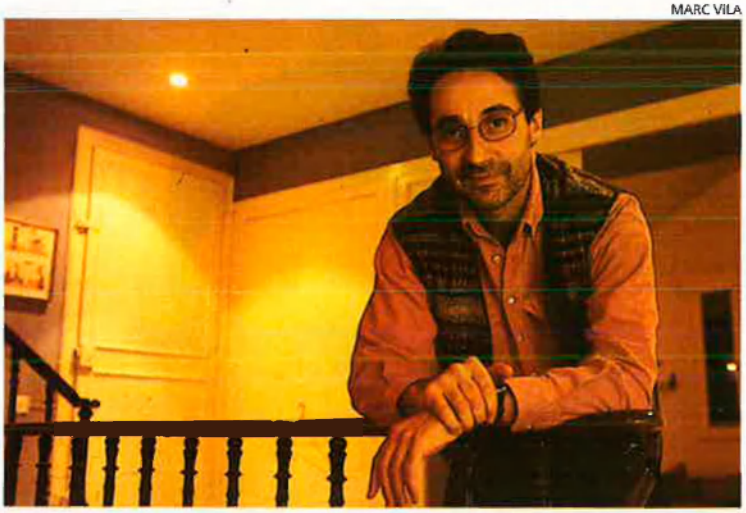
"No és qüestió de més competències, sinó el fet de reconèixer que aquí hi ha realitats nacionals diferenciades que s'han d'acomodar."

Ara bé, compte! L'important és el contingut. De fet, la Constitució espanyola és més asimètrica que federal, ja hi ha algunes asimetries, però això no és prou garantia perquè realment s'articuli la realitat plurinacional espanyola en el terreny polític. És a dir, el federalisme asimètric no és una finalitat, és un mitjà. Segons com s'ompli de competències això, no es resoldrà el problema. Per tant, no sé si estic d'acord amb el federalisme asimètric que defensen el partit Socialista, Izquierda Unida, etc., perquè no conec massa el seu contingut.

—Però en un model de federalisme asimètric, quins haurien de ser els subjectes federats?

—L'asimetria seria per les nacions, les altres autonomies, podrien ser federals, més uniformes, però per Catalunya, el País Basc i Galícia, sí que hi ha una realitat que, sobretot des del punt de vista del reconeixement, ha de ser asimètrica, altrament no es resoldrà mai el problema amb les altres autonomies. Després també s'ha de considerar la seva capacitat d'autogovern, perquè aquests territoris sí que han demostrat

MARC VILA

"Abans, l'universalisme, moltes vegades el que feia era legitimar el particularisme de l'estat, però sense dir-ho."

una voluntat històrica d'autogovernar-se d'una manera pròpia i diferenciada.

—I com es podria articular la relació dels diferents territoris dels Països Catalans?

—Això és una qüestió que ha de decidir cada un dels territoris dels Països Catalans. Tant les Illes com el País Valencià haurien de decidir ells si volen aquest tipus d'autogovern. De moment, seguint la línia de la Declaració de Barcelona, són les tres nacionalitats considerades històriques o com se'n vulgui dir. I aquestes tres sí que necessiten aquest reconeixement asimètric, per dir-ho d'alguna manera, de la seva pròpia realitat nacional.

—Segons explica, una de les claus del desenvolupament de les democràcies liberals actuals és la distribució territorial del poder. Té sentit que enmig d'un procés d'unió amb Europa hi hagi tants graons administratius (municipal, provincial, regional, estatal, comunitari)?

—La globalització treballa a favor del reforçament dels nivells substatals. En estats en què no hi ha tradició federal o regional, que només hi ha tradició municipal (posem per cas els països nòrdics) el grau de descentralització del mateix estat és molt més gran. Amb el procés d'unió europea, és bastant probable que aquesta autonomia augmenti. En els estats on sí que hi ha tradició substatal, ens trobem que de vegades hi ha competència entre el nivell local i el regional. Això és inevitable, però ja hi haurà una resituació futura entre els dos nivells. Però, bé, pràcticament tots els analistes polítics estan d'acord a dir que la globalització també va a favor del principi d'autogovern més proper al ciutadà que l'estat.

—Per tant el procés d'unió europea ha d'afavorir els reconeixements nacionals?

—No. El que reforça és un procés de descentralització. Però perquè un estat es descentralitzi no cal que sigui plurinacional. El que reforçarà seran els nivells administratius substatals. El fet que això se sàpiga aprofitar en la realitat espanyola ja depen d'altres aspectes, com la voluntat política, la qualitat de les elits dels partits, la capacitat de negociació, la voluntat dels partits d'àmbit estatal... Canviaran moltes coses en molt poc temps. Però diguem que el panorama pràctic és favorable a la possibilitat que les nacionalitats històriques, si ho fan bé, puguin augmentar el seu nivell d'autogovern. El panorama no és dolent a mig termini, és a dir, dues o tres dècades. A la curta, els estats es mostren molt rebecs a perdre competències.

— I des del punt de vista teòric?

—Hi ha tot un procés de debat avui sobre els grans valors que ens han arribat de la revolució francesa, com ara la llibertat, la igualtat, el pluralisme, la tolerància, que s'estan revisant. La democràcia sempre s'ha pensat des dels estats. Avui això es va trencant. Ara hi ha també una revisió teòrica molt més favorable al reconeixement de la plurinacionalitat o pluriculturalitat dins dels mateixos estats. Es a dir, cada cop és més compatible l'universalisme amb el particularisme. Abans, l'universalisme, moltes vegades el que feia era legitimar el particularisme de l'estat, però sense dir-ho.

"El panorama pràctic és favorable a que les nacionalitats històriques, si ho fan bé, puguin augmentar el seu nivell d'autogovern. El panorama no és dolent a mig plaç, és a dir, dues o tres dècades."

—Aquesta dialèctica entre universalisme i particularisme la recull també en els llibres que ha publicat?

—Sí. El liberalisme avui viu un debat amb dues grans línies en relació amb temes culturals: entre el liberalisme polític i el pluralisme cultural. Aquest segon, conegut també per multiculturalisme, és el que afecta les poblacions immigrades, els nacionalismes d'un mateix estat, les poblacions indígenes, els moviments d'un sol tema (feminisme, drets de minories sexuals, etc.). El liberalisme tradicional ha plantejat sempre aquests temes des de la perspectiva dels drets individuals, on només aquests són el subjectes dels drets i no els col·lectius o els grups, ja que representen una amenaça per a la llibertat individual.

Després hi ha l'altra línia que defensen: amb el model individualista tan sols es reconeixen drets col·lectius de les majories dels estats, com els lingüístics, les tradicions laborals, la visió de la pròpia història, els currículums educatius, la representació política internacional, etc. Avui dia aquest corrent multicultural posa damunt la taula la necessitat de revisar una sèrie de termes per refinar el liberalisme, perquè reculli aquesta multiculturalitat.

Enric Rimbau

Fes-te escoltar al Consell Escolar.

Si vols una escola on pares i mestres treballin més junts. Una escola on els alumnes tinguin més ganes d'aprendre on, a més, tots hi puguin donar la seva opinió ... Si vols una escola així, fes-te escoltar.

Participa a les **eleccions** al **Consell Escolar** el mes de desembre. Ara és el moment de fer-ho. Perquè només així podrem fer l'escola que volem.

Perquè tots hem de fer escola.

Fes-te escoltar al Consell Escolar.

Convocatòria d'eleccions al Consell Escolar (desembre'98)

Ara és demà

Generalitat de Catalunya

Nova Caledònia mou la Constitució gal·la

Nova Caledònia ha decidit per majoria que d'aquí a vint anys podria deixar de ser un territori d'ultramar de França. Tot i això, les possibilitats de la societat canaca de constituir-se com a un nou estat ja són més difícils.

ARXIU / EFE

Dones de Noumea, la capital canaca, durant la recepció que es va fer per la visita de Miterrand. L'ex-president francès va prometre la independència de l'illa si obtenia la presidència el 1981.

Moltes coses han canviat a Nova Caledònia en deu anys, a la vista dels resultats de fa tres diumenges, quan el 71,8% de la població d'aquest ex-territori d'ultramar va prestar suport a la descolonització gradual, que s'ha de concretar definitivament en quinze anys o vint. Fins aleshores, el joc d'equilibris dins la complexa societat de l'illa resta garantit.

El 1988 els acords de Matignon van posar les bases del "reconeixement d'una ciutadania caledoniana", segons l'eufemística terminologia oficial. El primer ministre francès, Lionel Jospin, ha recollit ara el testimoni de Michel Rocard, després del parèntesi neogaullista, i no s'ha esquinçat les vestidures a l'hora d'entonar el *mea culpa* per les "ombres" del període colonial, durant el qual s'ha violat "la dignitat del poble canac". Amb aquesta sorprenent claredat s'expressa el document de tretze pàgines que resumeix les grans línies del nou estatut d'autonomia, rubricat el maig d'enguany a la capital, Noumea.

Illa de Cook. Disputada des del segle XVIII per francesos i britànics, Nova Caledònia (referència a un vell nom d'Escòcia, d'on era originari el primer europeu que la va trepitjar, James Cook) va esdevenir territori de confinament "d'elements antisocials", entre ells els deportats per la Comuna de París el 1872. L'arribada de població europea va arraconar els canacs a les illes de la Loyauté (actuals bastions independentistes) i va significar el punt de partida de l'explotació dels immensos recursos miners. El nou segle va portar una certa autonomia als 18.000 europeus, però el règim de drets socials va oblidar els melanesis, sotmesos al codi de l'indigenisme i al treball forçat fins el 1946.

El *boom* del níquel, primera riquesa de l'arxipèlag, va traslladar els greuges a l'àmbit econòmic entre la comunitat caldòcia d'origen europeu (concentrada al sud) i l'autòctona (al nord). Nova Caledònia i el seu subsòl eren un pastís massa llaminer per a França, com a quart productor d'aquest metall amb el 20% de les reserves mundials, que actualment representen el 90% de les exportacions de l'illa. En conseqüència, els plans de París d'assimilar definitivament un territori situat a 16.743 quilòmetres dins el mapa de la *grandeur* van derivar en l'arribada de població vietnamita, polinèsia i metropolitana per a engruixir, sobretot, el cos administratiu i assegurar l'actuació minera. Aquest transvasament poblacional ha reduït els autòctons al 44% dels habitants de l'anomenat "Caillou" i, en contrapartida, França ha pa-

gat el peatge amb inversions multimilionàries (fins a 30.000 milions de francs anuals). Els anys 80 la realitat social i econòmica va esperonar els desigs d'alliberament canac amb la confluència d'unes quantes agrupacions en el Front d'Alliberament Nacional de Kanaky Socialista (FLNKS). L'estira-i-arronsa va conduir al sagnant període 1984-1985, resolt momentàniament amb la convocatòria, des de l'Elisi neogaullista, d'un referèndum sobre el futur de l'illa per al 1987: el boicot dels independentistes es va traduir en un sí global (98%) al manteniment de l'*status quo*. La disputa continuava oberta.

Matignon, fil a l'agulla. L'escalada de la tensió va culminar un any després, la vigília de Sant Jordi, amb els fets d'Ouvea. L'assalt d'un escamot de l'FLNKS a la gendarmeria de l'illa, el trasllat dels ostatges a la cova de Gossanah i la intervenció final dels cossos especials de l'exèrcit va saldar-se amb la mort de quatre gendarmes, dos militars i dinou militants independentistes. Les immediates eleccions legislatives a l'Assemblea Francesa, amb la victòria del socialista Michel Rocard, van posar fi a la dinàmica repressiva amb un projecte d'estatut per a Nova Caledònia. Les presses de Rocard per a desencallar el conflicte van deixar-lo sense vacances i la negociació va concretar-se en un acord solemne el 20 d'agost al palau de Matignon, a París. El secretari general de l'FLNKS, Jean-Marie Tjibaou, i el líder de l'Agrupació per Caledònia dins la República (RPCR), Jacques Lafleur, es van comprometre amb el govern francès a aturar en un termini de deu anys la perillosa fractura entre el nord desatès i el sud benestant, a convocar un nou referèndum a la tardor i a amnistiar els presos. Els acords es van confirmar, amb una baixíssima participació a l'Hexàgon (37%) i una tímida victòria del sí a Nova Caledònia (57%), però Tjibaou va pagar amb la vida, a Ouvea mateix, en mans dels sectors durs de la coalició canaca, la "renúncia a un accés immediat a la independència".

ROSANNA PUCHADES

Noumea, segona i penúltima part? Deu anys després es rescriu una bona part de la història amb els acords de Noumea. Lafleur és l'únic veterà, Rocard és

Jospin ha concedit prioritat absoluta al tema caledonià. Tal i com va demostrar en la visita que va fer a l'illa el maig passat.

Jospin i Tjibaou és Rock Wamytan, la fractura social resta intacta i la solució definitiva de l'estatut caledonià continua a l'horitzó. Però el nou pacte a tres bandes, assolit gràcies a la decidida diplomàcia del secretari d'estat d'Ultramar i mà dreta de Jospin, Jean-Jack Queyranne, ha iniciat una política de gestos inusual en el centralisme francès: signatura de l'acord a Nova Caledònia (5 de maig), modificació de l'article 77 de la constitució francesa per encabir-hi el traspàs de competències a l'illa (6 de juliol) i votació del referèndum limitada als illencs. El 71,8% dels caledonians van acceptar el 8 de novembre passat una àmplia autonomia fins a un darrer plebiscit per la independència en un període de quinze anys a vint. Un dels articles destacats del nou estatut és la constitució d'una "ciutadania caledoniana" (embrió d'una futura nacionalitat el 2015), que es beneficiarà d'ara endavant d'una discriminació positiva a l'hora d'ocupar llocs de treball. D'acord amb les declaracions dels signataris i, com és tradicional, tothom hi guanya: entre els desigs de Wamytan ("la independència comença a construir-se avui") i la tossuderia de Lafleur ("l'acord no conté cap renúncia a les nostres conviccions"), Jospin s'ha limitat a garantir l'aplicació del text "en lletra i esperit". França, de fet, no ha renunciat a res: Nova Caledònia ha deixat de ser un territori d'ultramar, però no arribarà a ser un estat. Quan el níquel ja no és tan important per a la metròpoli i és mala època per a la despesa colonial, París ha optat per donar via lliure a l'eufemisme i, si arriben temps millors, sempre pot tornar a abocar-hi milions per conservar "l'imperi" d'ultramar.

Albert Balanzà / Martí Crespo

ARXIU

L'assignatura pendent

Els dies 17 i 18 de desembre es farà a Barcelona el I Simposi sobre la Desigualtat Social a Catalunya, convocat pel Grup de Fundacions FUS. És una ocasió excel·lent de conèixer l'estat d'una qüestió important, i no resolta, gràcies als seus principals estudiosos.

"La democràcia pot ser destruïda des de dalt, per un poder autoritari, des de baix, pel caos, la violència i la guerra civil, o des de dintre pel control exercit sobre el poder per les oligarquies o els partits que acumulen recursos econòmics o polítics per imposar la seva elecció als ciutadans reduïts al paper d'electors." Aquest fragment és del llibre *Què és la democràcia?* del pensador francès Alain Touraine, i destaca un dels principals problemes del nostre temps: és viable un autèntic sistema democràtic sense una base d'igualtat entre els ciutadans?

Més enllà de les discussions sobre els llindars de pobresa i els criteris estadístics que els determinen, és un fet que l'erosió de l'estat del benestar causada per polítiques neoliberals d'alguns països ha tingut per conseqüència l'augment de les desigualtats socials. Fins i tot el procés que ha portat a la Unió Econòmica i Monetària té entre les seves bases la contenció de la despesa pública i ha ignorat, per exemple, el fenomen de la desocupació, tan greu.

Menys estat, més desigualtats. Es parla més que mai de reduir l'estat o de fer-lo més eficient. Conceptes com aquests, aplicats a un país com el nostre, on l'estat del benestar és més feble que no pas a Europa per raons històriques, poden tenir repercussions preocupants. El Grup de Fundacions FUS ha mostrat des del seu origen una especial sensibilitat envers les desigualtats socials.

Des de fa anys, les fundacions del Grup van impulsant programes i recerques encaminades a conèixer la situació i l'evolució de l'estat del benestar i, en l'aspecte més pragmàtic, emprenen accions concretes per combatre la desigualtat social en totes les seves formes. Es poden esmentar, així, treballs en el camp de polítiques de l'habitatge; estudis sobre polítiques d'ensenyament; reflexions al voltant de les tendències de la sanitat pública catalana; accions que tenen per objectiu d'integrar dins la societat els col·lectius amb risc d'exclusió. Tots aquests treballs adquireixen, en el context actual, més relleu que mai. Conscient d'aquest fet, el Grup de Fundacions FUS ha abocat més dedicació i recursos a aquest terreny. El resultat s'ha traduït en l'encàrrec a professionals i acadèmics competents d'estudis perquè revelin una fotografia prou detallada de les principals polítiques de benestar a Catalunya.

Un simposi ambiciós. Tots aquests encàrrecs han desembocat en una seguida de dades i resultats que seran avaluats pel I Simposi sobre la Desigualtat Social a Catalunya, que es farà a Barcelona els dies 17 i 18 de desembre del 1998. Amb aquest simposi, el Grup de Fundacions FUS vol obrir un debat públic i rigorós sobre les polítiques que necessita la societat catalana per combatre amb eficàcia les desigualtats socials.

Aquest primer simposi, que serà obert a tots els professionals, estudiosos i universitaris que tinguin en comú la preocupació pel futur de l'estat del benestar, neix d'una demanda latent en la comunitat investigadora del nostre país sobre la necessitat de disposar d'un fòrum per a presentar-hi i discutir-hi les recerques que es fan en aquest terreny. Alhora, ha de servir d'estímul per a dur a terme noves investigacions que permetin de trobar nous enfocaments i instruments de lluita contra la tendència a la desigualtat, que ja apunta.

El I Simposi sobre la Desigualtat Social a Catalunya es planteja amb una

certa ambició, en el sentit de cobrir, en dos dies, un dens programa, format per les aportacions d'uns quants especialistes. Els assistents hi podran trobar des de les imprescindibles reflexions conceptuals i teòriques fins a les aproximacions més concretes a problemàtiques creixents al nostre país (el cas dels "sense sostre"), passant per qüestions com les rendes mínimes o la política sanitària. La dificultat d'abastar en tan pocs dies tot allò que mereix de ser destacat en aquest àmbit ha portat a renunciar a la presentació d'algunes investigacions. Ara, les recerques que quedaran fora de les jornades són, tanmateix, del màxim interès i podran ser exposades i debatudes en nous simposis que s'aniran succeint durant els dos anys vinents.

Un problema complex. Igual que a la resta de les societats de consum de l'Europa Occidental, a Catalunya el treball assalariat és la principal via per a evitar la pobresa i les desigualtats consegüents. Cal tenir en compte que entre un 90% i un 95% de les famílies catalanes tenen rendes procedents de la feina; per tant, la inestabilitat laboral pot tenir conseqüències socials importants.

Segons un treball sobre la pobresa a Catalunya publicat per Jordi Estívill, del Gabinet d'Estudis Socials, "els processos de fons que generen l'empobriment i la precarietat tenen a veure (...) amb la degradació del mercat de treball que expulsa els col·lectius més febles: no permet que hi entrin i fa més precàries les condicions contractuals, la manca de cobertura o la feblesa de certes prestacions del peculiar sistema de protecció social". Aquest mateix estudi dibuixa un esquema de les llars en situació de precarietat: "presenten major pobresa aquelles (llars) en què el cap de família és dona, és més gran, és vidu/separat/divorciat, prové d'altres zones de l'estat, té menor instrucció i qualificació professional i menys treball". Aquest retrat ens dóna informació sobre els col·lectius més sensibles a aquests efectes.

És evident que la distribució de renda té un paper central quan parlem de desigualtats socials, però també és cert que hi ha més variables que hi influeixen. Els estudis que ens són útils per a conèixer la renda disponible de la població en conjunt i per grups no serveixen sempre per descriure i explicar els processos que condicionen una situació concreta: drogodependències, ludopaties, desintegració del nucli familiar, salut, exclusió del sistema de protecció social, etc. Aquestes variables afecten la renda i viceversa, però no es poden acotar en visions estrictament economicistes. Per aquest motiu, les desigualtats socials resulten d'una complexitat notable. Intentar de resoldre el problema controlant la inflació o reformant els impostos és una solució limitada que tan sols es pot superar amb un enfocament més ampli de les polítiques socials i de benestar.

Albert Punsola

INSCRIPCIONS

Les places per a aquestes jornades són limitades. Per inscripcions, abans del 9 de desembre, cal adreçar-se a:
FUS Grup de Fundacions
Provença 234. 08037 Barcelona
Tel. 93 458 87 00- 93 458 30 04
Fax 93 458 87 08 93 458 87 10
fbofill@fus.org

PROGRAMA DE LES JORNADES

Dijous 17 de desembre

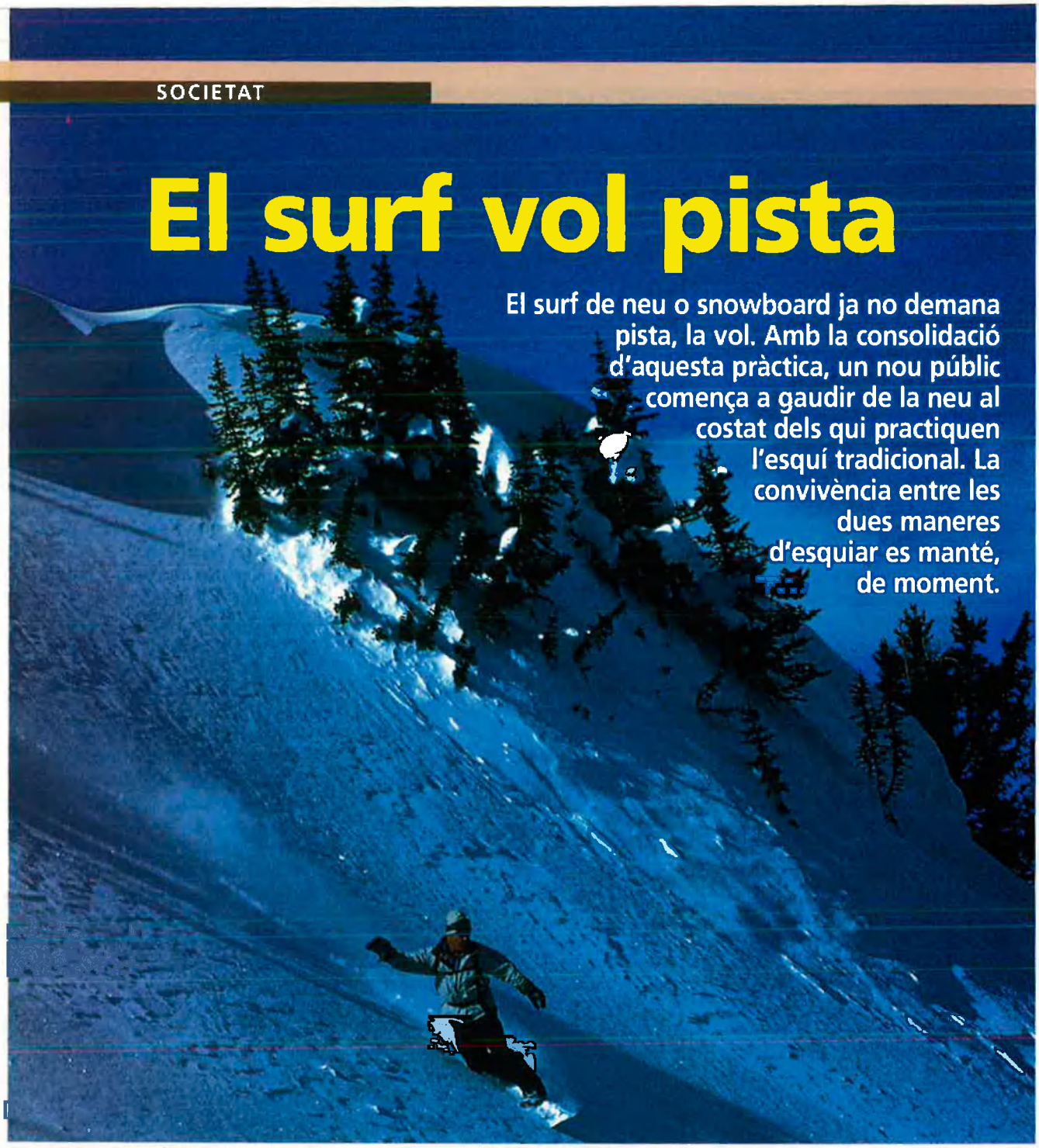
8.45 Recepció. Inscripció.
9.15 Inauguració de les jornades. Jordi Porta.
9.30 Conferència inaugural: "L'oblit dels problemes de la quotidianitat. Les desigualtats socials a Catalunya". Vicenç Navarro, catedràtic de ciència política de la UPF.
10.45 "Solidaritat i justícia, la seva vigència com a principis polítics". Josep Maria Esquirol, professor de filosofia de la UB.
11.15 "La igualtat al llindar del segle". Josep Maria Terricabras, catedràtic de filosofia de la UdG.
11.45 Cafè.
12.00 "Valoració del PIRMI a Catalunya". Pep Adelantado, professor de sociologia de la UAB.
12.45 "Avaluació de la renda mínima d'inserció". Enric Renau, director del DEP.
14.00 Dinar.
15.45 "Pobresa i rendes mínimes. Barcelona en una perspectiva comparada europea". Rosa Mur, investigadora del projecte ESOPO (Evaluation of Social Policies Against Social Exclusions at the Local Urban Level).
16.30 "La distribució de la renda en la dècada dels 90". Marta Masats. Institut d'Estadística de Catalunya.
17.00 "Dimensió econòmica de la pobresa a Catalunya". Magda Mercader, professora d'economia de la UAB i Pedro Delicado, professor d'estadística de la UPF.
17.45 "Polítiques sanitàries redistributives: universalització de l'accés i atenció primària de salut". Ana Rico, professora de la UPF.
18.30 "Equitat i atenció sanitària". Àngel Puyol, professor d'ètica de la UAB.

Divendres 18 de desembre

9.15 "Les polítiques familiars a Catalunya: una primera aproximació". Lluís Flaquer i Cristina Brullet, professors de sociologia de la UAB.
10.45 "Familisme i exclusió a l'entorn urbà català: una mirada biogràfica". Elisabeth Tejero i Laura Torrabella, investigadores del Departament de Sociologia de la UAB, en el programa SOSTRIS (Social Strategies in Risk Societies).
11.30 Cafè.
11.45 "El col·lectiu dels 'sense sostre' a Barcelona: algunes possibles respostes". Berta Baquer, becària del Departament de Homeless Services de Nova York 1996-1998.
12.30 "L'eficàcia social de la política d'habitatge a Catalunya". Emili Garcia, economista de l'equip EARHA, Montserrat Pareja, economista i Joan Costa, sociòleg.
14.00 Dinar.
15.45 "Igualtat i serveis socials a Catalunya: el cas de la gent gran". Marc Balaguer, professor de ciències polítiques de la UPF.
17.00 Taula rodona: "L'accés de la comunitat acadèmica a les dades bàsiques per a la realització de la recerca social". Jordi Oliveras, director de l'Institut d'Estadística de Catalunya, Víctor Bayarri, director general ICASS, Oriol Homs, director del CIREM, Joan Botella, catedràtic de ciència política de la UAB, J. Gonzàlez Calvet, professor d'economia de la UB.

El surf vol pista

El surf de neu o snowboard ja no demana pista, la vol. Amb la consolidació d'aquesta pràctica, un nou públic comença a gaudir de la neu al costat dels qui practiquen l'esquí tradicional. La convivència entre les dues maneres d'esquiar es manté, de moment.

El nord-americà Tom Sims, inventor de l'snowboard, en un descens en la modalitat 'freeride'. La pràctica del surf de neu es pot fer en *freeride*, per neu verge fora de les pistes; *freestyle*, en els snowparks, els espais per a salts i piruetes; i el *carving*, és a dir, l'eslàlom. (Foto: Sims / Arxiu)

"Ets un perill!". L'Oriol Latorre, 23 anys, practicant de surf de neu o snowboard des dels 12 anys, trenca la placidesa de la pista d'esquí amb el seu salt just al costat d'un esquiador desprevingut, que crida entre espantat i emprenyat: "Ets un perill!" No és la primera vegada que el jove Latorre sent improperis quan baixa les pistes d'esquí damunt la seva taula de surf, a tota velocitat; a poc a poc s'hi ha anat acostumant: "És normal que em mirin malament perquè vaig molt ràpid, però jo sempre sé on cauré." Només queda a l'atzar la reacció de l'altre. Però, segons l'Oriol, fins i tot això es pot preveure. Sigui com sigui, de moment les picabaralles no van més enllà d'això. I tots tenen clar que la convivència és imprescindible, sobretot enguany, amb el gran auge de l'snowboard.

En les dues darreres temporades d'hivern el surf de neu ha deixat de ser aquella mena d'objecte lliscador no identificat que transporta alienígenes, que per estranys de vegades semblaven simpàtics i tot, per passar a poblar com més va més les estacions d'esquí i, en alguns casos, ser vistos com el dimoni. Enguany, tant la fira d'esports d'hivern de València, com la Nivàlia de Barcelona, celebrat fa unes setmanes, han deixat clar que aquesta és la temporada de la consolidació total del surf. De fet, ja hi ha poques estacions al Pirineu que no disposin del seu half-pipe (espai en forma de U especial per al surf) o d'un snowpark, una zona amb diferents obstacles i promontoris d'ús restringit per la vocació acrobàtica dels usuaris d'una sola taula. Enrere queden aquells dies, com explica l'Oriol, en què pel fet de dur una taula de surf "no et deixaven pujar a cap remuntador".

ESQUÍ ALPÍ

Boí-Taüll (Alta Ribagorça)
- Cota: 2.020-2.750 m.
- 41 pista per 43,29 km, 15 remuntadors, halfpipe, esquí acrobàtic-bumps, ala de pendent esquí, esquí de muntanya, esquí de fons, telemark, esquí extrem, competicions per a grups, parc infantil.
- Forfait d'adult per dia: 3.900 ptes.

Cerler (Alta Ribagorça)
- Cota: 1.500-2.630 m.
- 36 pistes per 45 km, 16 remuntadors, guarderia, esquí de fons.
- Forfait d'adult/dia: 2.700-3.300 ptes. (feiners-festius).

Formiguera (Capcir)
- Cota: 1.500-2.400 m.
- 17 pistes, 7 remuntadors, 40 km esqui de fons.
- Forfait d'adult per dia: 120 FF (estudiants i menors de setze anys 100 FF).

Ordino-Arcalís (Andorra)
- Cota: 1.940-2.600 m.
- 23 pistes per 24 km, 12 remuntadors, guarderia, jardí-neu, telemark, helisqui.
- Forfait d'adult per dia: 2.875-3.600 ptes. (temporada baixa-alta).

Els Angles (Cerdanya)
- Cota: 1.600-2.400 m.
- 31 pistes en 41 km, 25 remuntadors, halfpipe, 51 km d'esquí de fons, guarderia, esquí de nit.
- Forfait d'adult per dia: 125-145 FF (temporades alta-baixa).

Cambra d'Ase - Eina-Sant Pere (Cerdanya)
- Cota: 1.770-2.450 m.
- 27 pistes per 35 km, 19 remuntadors, guarderia, trineus amb cavalls, raquetes de neu.
- Forfait d'adult per dia: 75-85 FF (temporada baixa i estudiants-temporada alta).

Espot Esquí (Pallars Sobirà)
- Cota: 1.500-2.500 m.
- 27 pistes per 26,96 km, 10 remuntadors, pista cronometrada d'eslàlom, jardí infantil.
- Forfait d'adult per dia: 3.400 ptes.

Masella (Cerdanya)
- Cota:1.600-2.535 m.
- 34 pistes per 49 km, 12 remuntadors, half-pipe, jardí d'infants.
- Forfait d'adult/dia: 3.450-3.950 ptes. (feiner-festiu).

Pal-la Massana (Andorra)
- Cota: 1.780-2.358 m.
- 21 pista per 32 km, 12 remuntadors, guarderia, jardí-neu.
- Forfait d'adult per dia: 2.900-3.600 ptes. (temporada baixa-alta). A partir de dos dies també val per esquiar a Arinsal.

Arinsal (Andorra)
- Cota: 1.510-2.560 m.
- 21 pista en 28 km, 14 remuntadors, guarderia, jardí-neu, helisqui, snowpark.
- Forfait d'adult per dia: 2.700-3.200 ptes. (temporades baixa-alta). A partir de dos dies també val per a esquiar a Pal.

Cerdanya-Puigmal 2600 (Cerdanya)
- Cota: 1.800-2.600 m.
- 19 pistes, 9 remuntadors, guarderia, jardí de neu.
- Forfait d'adult per dia: 90-110 FF (temporada baixa-alta).

Font-romeu (Cerdanya)
- Cota: 1.700-2.240 m.
- 40 pistes per 52 km, 34 remuntadors, snowpark, 90 km d'esquí de fons, guarderia, telemark, raquetes.
- Forfait d'adult per dia: 130 FF (estudiants 20% dte.)

La Molina (Cerdanya)
- Cota: 1.600-2.537 m.
- 24 pistes per 27 km, 11 remuntadors, 4 trampolins, guarderia, jardí-neu, trineus de gossos, motos de neu, bumps, 5 km d'esquí de fons.
- Forfait d'adult per dia: 2.950-3.700 ptes. (feiner-festiu).

Pas de la Casa-Grau Roig (Andorra)
- Cota: 2.050-2.640 m.
- 49 pistes per 88 km, 27 remuntadors, guarderia, esquí de nit, 10 km d'esquí de fons, jardí neu, estadi d'eslàlom.
- Forfait d'adult per dia: 3.500-4.000 ptes. (temporada baixa-alta).

Ara la majoria de directors d'estacions d'esquí saben que cada cop més hi ha un sector del seu públic potencial que prefereix lliscar per la neu damunt una taula de surf.

Anti i pro-olímpics. Un dels fets que han ajudat a l'expansió de l'snowboard és que enguany ha estat inclòs per primer cop en els Jocs Olímpics d'Hivern, que es van fer a Nagano. L'olimpisme, però, no va ser acollit de grat per bona part dels practicants de snowboard. Terje Haakonsen, considerat el millor surfista del món, es va negar a participar-hi argüint que els Jocs Olímpics tenen un caràcter mercantilista i mafiós. Altres surfistes també eren contraris a integrar-se als Jocs perquè consideren que l'snowboard és una activitat d'oci, una manera de viure i no un esport.

Molts surfistes, com l'Oriol, asseguren que l'snowboard és un altre món que no té res a veure amb l'esquí tradicional. De fet, bona part dels *surfers* actuals mai s'havien sentit atrets per la neu en cap de les seves modalitats. La connexió ve més aviat de la bogeria per desplaçar-se damunt d'una post per qualsevol superfície. Afegint-hi rodetes quan és damunt l'asfalt, en la majoria dels casos, o sense res quan és damunt l'aigua o la neu. En els tres casos les dimensions i models de les taules també varien.

Els casos més radicals d'aquest públic, com l'Oriol, sovint han estat titllats de "*freakies*" i "snowbords", de la mateixa manera que alguns d'ells anomenen els practicants de l'esquí tradicional "palilleros", en referència a l'ús dels pals per esquiar. Aquests radicals sovint vesteixen peces de roba amplia i escolten grups de música de hip-hop, com 7 notas 7 colores, o hardcore melòdic, com Bad Religion. El radicalisme, però, els fa en essència minoritaris.

Més enllà del surf. Les estacions d'esquí no solament s'han preparat per al creixement del nombre de practicants de snowboard. Qui més qui menys ha adquirit nous telecadires, ha ampliat els quilòmetres i pistes esquiables, així com els canons de neu, entre altres millores. A part de les ampliacions i la modernització, en general només hi ha dos canvis. D'una banda, l'estació d'esquí de Tavascan, que ha passat de ser una estació essencialment de fons a una molt modesta estació d'esquí alpí. D'altra banda, l'estació d'esquí de fons Pla de Nègua ha deixat d'existir. I si uns desapareixen, d'altres neixen i creixen. Aquesta temporada s'iniciaran diversos projectes per fer del Pirineu una de les zones esquiables més importants d'Europa. Un grup d'inversors barcelonins té previst construir una estació d'esquí i un complex hoteler a la Vall Fosca, que s'anomenarà Cabdella-Interllacs. També Vaqueira-Beret ampliarà considerablement l'estació, així com la Molina i Masella. Aquestes darreres tenen previst connectar les dues instal·lacions el desembre de l'any que ve. Un altre projecte d'ampliació és el de l'estació andorrana d'esquí de fons la Rabassa, que es podria ajuntar amb dos nous espais d'esquí nòrdic a la muntanya d'Arcavell i Bescaran, quan aquests estiguin enllestits.

La major part de les pistes d'esquí catalanes mostraran la seva oferta renovada per al primer cap de setmana de desembre, tal i com van fer l'any passat. Algunes estacions, però, com la Molina i Masella, ja van obrir portes per al primer tast de neu, encara que sigui artificial, fa una setmana. Els primers esquiadors, junt amb els surfistes, van rubricar-hi la bona convivència.

Oriol Cortacans

Port Ainé (Pallars Sobirà)

- Cota: 1.650-2.440 m.
- 27 pistes per 48 km, 9 remuntadors, snowpark, 15 km d'esquí de fons, guarderia.
- Forfait d'adult per dia: 2.400-3.400 ptes. (feiner-festiu).

Port del Comte (Solsonès)

- Cota: 1.690-2.350 m.
- 34 pistes per 40 km, 14 remuntadors, jardí d'infants, half-pipe, trineu de gossos.
- Forfait d'adult per dia: 2.000-3.000 ptes. (feiner-festiu).

Porta-Pimorent (Cerdanya)

- Cota: 1.600-2.500 m.
- 17 pistes, snowpark amb half-pipe, 13 remuntadors, guarderia, trampolí de salt, 25 km d'esquí de fons.
- Forfait per dia: 110 FF (estudiants: 65 FF).

Pulgbaladó (Capcir)

- Cota: 1.700-2.400 m.
- 14 pistes, 9 remuntadors, jardí-neu, raquetes.
- Forfait d'adult per dia: 115 FF.

Pyrenées 2000-Bolquera (Cerdanya)

- Cota: 1.600-2.200 m.
- 40 pistes per 52 km, 32 remuntadors, trineus de gossos i rens, guarderia, 80 km d'esquí de fons, raquetes.
- Forfait d'adult per dia: 130 FF.

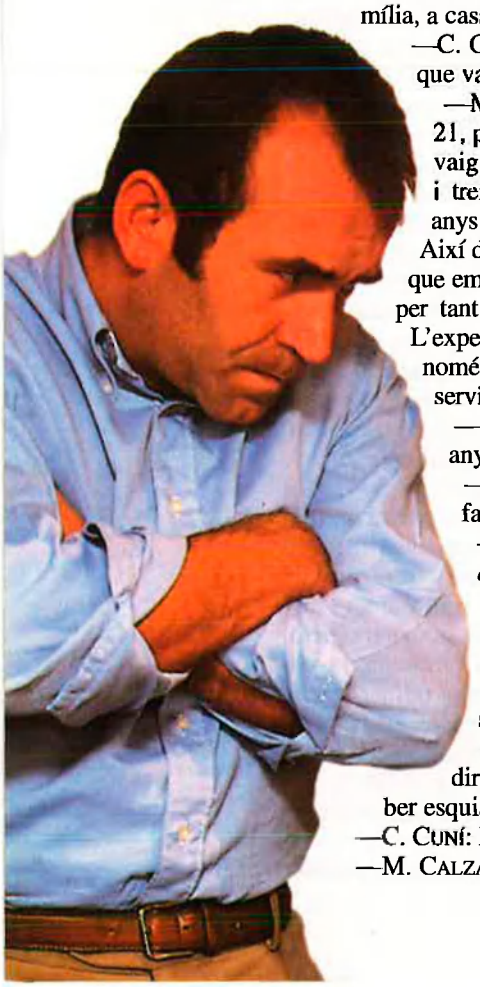
Rasos de Peguera (Berguedà)

- Cota: 1.850-2.050 m.
- 9 pistes per 7,8 km, 5 remuntadors, guarderia, 8 km d'esquí de fons.
- Forfait per dia: 2.200-3.000 ptes. (feiner-festiu).

Mikimoto i Carles Cuní: dos de neu sense manilles

Comparteixen ràdios, Flash FM i Flash Back, però no afeccions a la neu. Mikimoto, Miquel Calzada, només baixa amb snowboard i per en Carles Cuní no hi ha res com els esquís tradicionals, tot i que no descarta provar el surf algun dia.

En Miquel Calzada, Mikimoto, fa vuit anys que practica l'snowboard. Ell està convençut que l'esquí tradicional acabarà essent una modalitat "folklòrica", com el telemark.

Quant temps fa que esquieu?

—CARLES CUNÍ: De fet, ell no ha esquiat mai, [*riu*] ...però... no fa gaire que esquiem. Som dels qui hem començat de grans. Venim de famílies en que no ha esquiat ningú...

—MIQUEL CALZADA (MIKIMOTO): Això a la teva família, a casa meva són tots grans esquiadors.

—C. CUNÍ: he, he, jo la primera vegada que vaig anar a esquiar tenia 23 anys.

—M. CALZADA: Jo vaig començar als 21, però em vaig equivocar perquè em vaig posar aquelles taules llargues i trencades als peus i al cap de cinc anys em vaig passar a la taula de surf. Així doncs, per mi el que compta és des que em vaig passar a la taula de surf, que per tant deuen ser uns vuit anys o nou. L'experiència d'abans no va servir de res, només per anar a passar fred..., no va servir ni per mantenir l'equilibri.

—C. CUNÍ: Per tant, jo fa catorze anys que esquio.

—M. Calzada: I jo en fa vuit que faig surf.

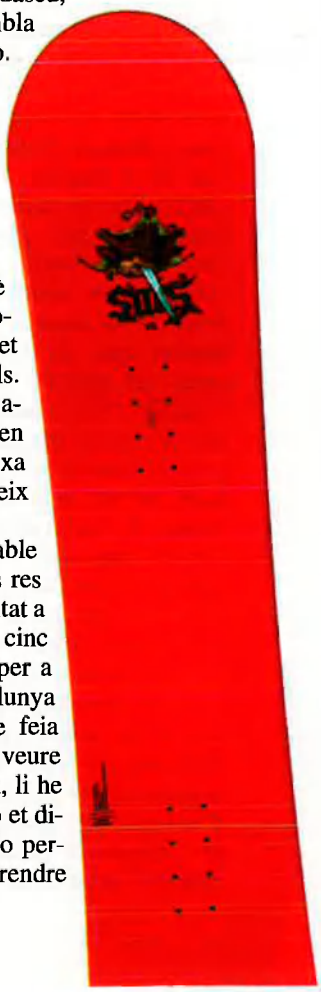
—*Digueu-me raons per les quals a en Miquel li agrada el surf i a en Carles l'esquí.*

—C. CUNÍ: Si vols podem fer-ho al revés, si vols jo et puc explicar per què a ell li agrada el surf.

—M. CALZADA: Ell ja sé que et dirà que faig surf perquè no vaig saber esquiar, però és mentida.

—C. CUNÍ: No és mentida.

—M. CALZADA: Les raons per les quals m'agrada fer surf..., és a dir, jo no he disfrutat mai esquiant. Puc disfrutar pujant muntanyes, caminant i fent surf, però esquiant no havia disfrutat mai. En canvi la sensació del surf és una mica semblant a conduir una moto. No duus pals. Sentir-se més o menys lliure ja depèn de cadascú, però el traçat del surf s'assembla molt al traçat d'anar en moto. I sobretot és espectacular el fet de sentir que vas damunt del cantell. En canvi, per arribar a sentir això amb esquís n'has de saber molt i malgrat tot tampoc no vas amb el cantell. Això ha fet que el món de l'esquí fes una sotragada, perquè estaven absolutament anquilosats des de fa mil anys, i han tret això del *carving* i van sense pals. Si segueixen per aquí al final acabaran descobrint que si ajunten els dos esquís tindran una planxa de surf. En fi, és arribar al mateix però per camins diferents.

—C. CUNÍ: És molt lamentable tot el que està dient, que no és res més que justificar la seva inutilitat a l'hora d'esquiar, després de cinc anys de ser un autèntic perill per a les estacions d'esquí de Catalunya i d'Europa. La veritat és que feia autèntic pànic veure'l baixar i veure com no girava. De tota manera, li he de donar una mica la raó. Jo no et diré per què esquio. Jo no surfejo perquè amb el que m'ha costat aprendre

Soldeu-el Tarter (Andorra)

- Cota: 1.780-2.560 m.
- 41 pistes per 74 km (dels quals 6 km són d'esquí "retrat" en neu verge), 21 remuntadors, guarderia, estadi de bumps, 2 km d'esquí de fons, jardí-neu, snowpark amb hall-pipe, boarder-cross, big-jump.
- Forfait /dia: 3.400-3.900 ptes. (temporades baixa-alta).

Vallter 2000 (Ripollès)

- Cota: 1.950-2.535 m.
- 12 pistes per 9,77 km, 8 remuntadors, guarderia.
- Forfait d'adult per dia: 2.900-3.200 ptes. (feiner-festiu).

Tavascan-Lladorre (Pallars Sobirà)

- Cota: 1.750-2.250 m.
- 5 pistes per 5 km, 3 remuntadors, surf, telemark, trineus, raquetes, esquí de muntanya, motos de neu, 18 km d'esquí de fons.
- Forfait d'adult/dia (esquí alpí + esquí de fons): 2.000 ptes.

Vaqueira-Beret (Vall d'Aran)

- Cota: 1.500-2.510 m.
- 46 pistes per 77 km, 7 km d'esquí de fons, 2 estadis eslàlom, 24 remuntadors, 4 parcs infantils, esquí de neu profunda, monosquí, snowboard, helisquí, ala de pendent amb esquís, trineus de gossos.
- Forfait d'adult per dia: 4.400 ptes.

Vall de Núria (Ripollès)

- Cota: 1.964-2.252 m.
- 10 pistes per 7 km, 4 remuntadors, raquetes, esquí de muntanya, jardí-neu, snowpark.
- Forfait d'adult per dia: 2.450-3.075 ptes (feiner-festiu).

esquiar, quan fa un dia fantàstic em sap molt greu perdre aquell dia per aprendre a surfejar i quan fa mal dia també em sap molt greu haver-me de rebolcar tot el dia per terra per aprendre a surfejar. Jo, a diferència d'ell, reconec que el surf ha de ser sensacional. I quan jo veig aquells tios baixant amb aquelles planxes per la neu pols em cau la bava i penso que deu ser un esport fantàstic, el que passa és que jo ja hi he arribat una mica tard, i ja em diverteixo molt esquiant i no crec que hi hagi tanta diferència de sensacions entre una cosa i l'altra.

—M. CALZADA: Jo crec que sí. Això de tocar la neu amb el braç mentre baixes i fer 360° és espectacular.

—C. CUNÍ: Jo no. A més, el fet de pensar que tinc les cames lligades en un mateix lloc i no les puc separar em produeix una mena d'angoixa...

—M. CALZADA: Doncs a mi em produïa angoixa el fet de tenir les dues cames sense estar lligades i que es podien separar en qualsevol moment. De totes maneres jo crec que l'aprenentatge amb el surf és una proporció geomètrica i en canvi amb els esquís és... brutal. És a dir, per disfrutar esquiant o has d'haver començat de petit o t'hi has de passar moltes hores, i amb una taula en gaudeixes molt aviat.

—Creieu que hi hauria d'haver estacions d'esquí especials per a surfistes o estacions en què no hi poguessin entrar?

—M. CALZADA: No, perquè aleshores també haurien de fer estacions per la gent que es dedica a fer telemark o altres modalitats. Els esports de neu són els que són i és una qüestió de convivència.

—C. CUNÍ: Tot i així n'hi ha. Als Estats Units hi ha estacions on els surfistes no poden accedir-hi. Suposo que ho fan així perquè vénen d'una tradició i no s'ho han plantejat. Normalment són estacions velles que deuen primar la tradició... De fet no ho sé per què ho fan, però en tot cas s'agraeix. Et dóna aquest sentiment de classe. Ara, si fos al contrari, de segur que no ho agrairia tant.

—Els surfistes considereu que els esquiadors us veuen com uns nouvinguts a les estacions?

—M. CALZADA: No. No hi tinc cap mena de problema. Si respectes tot el que diuen les estacions d'esquí i baixes al teu nivell, doncs no té per què haver-hi cap problema. Els problemes vénen quan la gent baixa per sobre del seu nivell i es descontrola.

—La convivència, doncs, està assegurada?

—M. CALZADA: Sí, sí.

—C. CUNÍ: Oi tant!

—Aquest any l'snowboard ha estat olímpic per primer cop, amb certa polèmica, com ho veieu?

—M. CALZADA: Bé, era evident que es tractava d'un esport que havia de ser olímpic. Per cert, que el guanyador de la medalla d'or van dir que havia fumat maria, i si així guanya, imagina't on pot arribar fumant més o deixant de fumar!

—C. CUNÍ: A mi tampoc no em fa res que siguin olímpics, si en Samaranch ja no sap què fer per ampliar aquest circ, doncs endavant.

—Intentareu algun dia passar-vos a l'altre cantó?

—M. CALZADA: No, jo ho tinc molt clar i ja no guardo cap vestigi dels pals que feia servir.

—C. CUNÍ: Jo, encara que m'agrada molt esquiar, no descarto que algun dia, quan no tingui res més a fer, pugui dedicar una estona a aprendre'n.

—Amb això del surf, però, no passarà com amb el monosquí, que va ser una moda efímera?

—M. CALZADA: Allò sí que va ser una moda, però és que era antinatural.

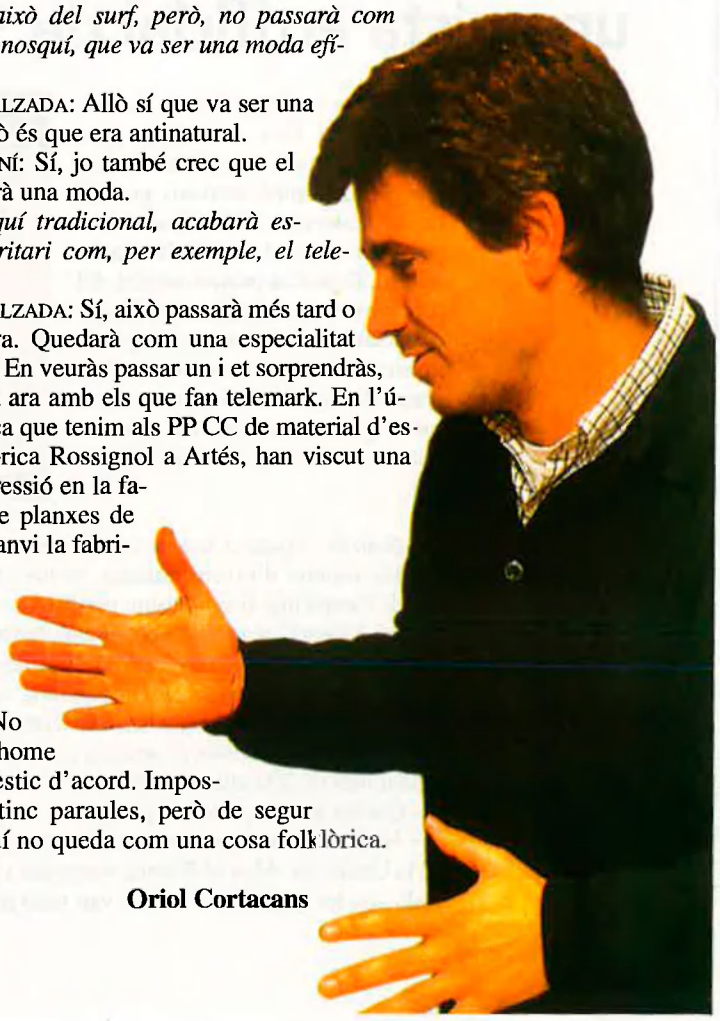
—C. CUNÍ: Sí, jo també crec que el surf no serà una moda.

—I l'esquí tradicional, acabarà essent minoritari com, per exemple, el telemark?

—M. CALZADA: Sí, això passarà més tard o més d'hora. Quedarà com una especialitat folklòrica. En veuràs passar un i et sorprendràs, com passa ara amb els que fan telemark. En l'única fàbrica que tenim als PP CC de material d'esquí, la fàbrica Rossignol a Artés, han viscut una gran progressió en la fabricació de planxes de surf i en canvi la fabricació d'esquís ha tocat sostre.

— C. CUNÍ: No fotis, no home no, no hi estic d'acord. Impossible, no tinc paraules, però de segur que l'esquí no queda com una cosa folklòrica.

Oriol Cortacans

Carles Cuní prefereix l'esquí tradicional. Acusa en Miquel Calzada de ser un perill amb els esquís.

ESQUÍ DE FONS

Aránser (Cerdanya)
- Cota: 1.850-2.150 m.
- 4 pistes per 32 km.
- Forfait d'adult per dia: 600-950 ptes. (feiner-festiu).

Bonabé (Pallars Sobirà)
- Cotes 1.400-1.800 m.
- Recorregut lineal de 17 km de dificultat diversa, raquetes, travesses diürnes i nocturnes, esquí de muntanya.
- Forfait d'adult per dia: 500-900 ptes. (feiner-festiu).

Espai Capcir (Capcir)
- Cota: 1.500 m.
- 22 pistes per 140 km, pista patinador, esquí de muntanya.
- Forfait d'adult per dia: 38 FF.

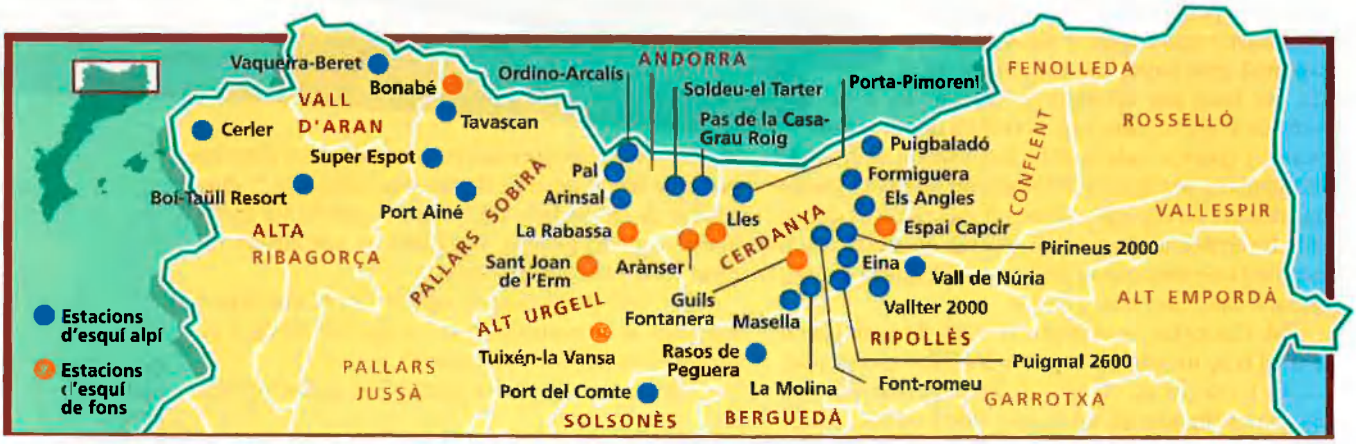
Guils Fontanera (Cerdanya)
- Cota: 1.910-2.052 m.
- 18 pistes per 45 km, raquetes, pistes patinador, guarderia.
- Forfait d'adult per dia: 500-900 ptes. (feiner-festiu).

Lles (Cerdanya)
- Cota: 2.094 m.
- 8 pistes per 27 km, esquí de muntanya, telemark, guarderia, jardí-neu i raquetes.
- Forfait d'adult per dia: 600-950 ptes. (feiner-festiu).

La Rabassa (Andorra)
- Cota: 2.050-2.350 m.
- 4 pistes per 15 km, raquetes, jardí-neu, tobogans de neu amb remuntadors mecànics, guarderia, trineus de gossos.
- Forfait d'adult per dia: 800 ptes.

Sant Joan de l'Erm (Alt Urgell)
- Cota: 1.700-2.050 m.
- 5 pistes per 50 km, esquí nocturn, de muntanya, trineus de gossos, raquetes.
- Forfait d'adult per dia: 600-950 ptes (feiner-festiu).

Tuixén-la Vansa (Alt Urgell)
- Cota: 1.600-2.150 m.
- 8 pistes per 25 km.
- Forfait d'adult per dia: 600-950 ptes. (feiner-festiu).

Salvador Espert: "Estem pendents de muntar una pista artificial de 300 m al port d'Albaida"

RAFA GIL

Salvador Espert és el director de la Fira de l'Esquí que anualment se celebra a València i és també secretari general de la Federació Valenciana d'Esports d'Hivern. Amant dels esports de neu, Espert es mostra satisfet del funcionament de la Fira de l'Esquí de València, celebrada a principis de novembre i de l'afecció dels valencians als esports d'hivern, tot i els molts quilòmetres que han de recórrer per arribar a una estació d'esquí.

—Quin és l'esport d'hivern preferit pels valencians?

—Els esports d'hivern abracen moltes disciplines, des de l'esquí alpí fins a l'esquí nòrdic o l'snowboard. Al País Valencià té molt d'apogeu una nova modalitat que són les curses amb gossos nòrdics, però la disciplina esportiva per excel·lència continua sent l'esquí alpí. Segons ATUDEM (Associació Turística d'Estacions d'Esquí i Muntanya) aquesta modalitat la practiquen més de 200 mil valencians.

—Quines són les pistes preferides?

—N'hi ha moltes, però sobretot les d'Andorra (Pas de la Casa), els Alps, el Pirineu Aragonès i Sierra Nevada són les preferides. També van molt a Vaqueira-Beret, Boí-Taüll i Super Espot. Per desgràcia, al País Valencià no disposem de pistes en condicions. Ara estem pendents d'una resolució de la Direcció General de l'Esport, de la Diputació de València i de les empreses privades, per muntar unes instal·lacions al port d'Albaida, una pista artificial de 300 metres aproximadament que tindria els mateixos serveis que una estació de muntanya. Els terrenys ja estan decidits, però falta la decisió final.

—Què hi ha de les estacions de Javalambre i Valdelinares?

—Són les estacions més properes que tenim, però són molt petites i no tenen res a veure amb les instal·lacions que et pots trobar al Pirineu. Estan més enfocades a les famílies que volen acostar-se a passar el dia que no pas als que volen gaudir d'un esport.

—Quin diria que és el perfil del valencià que practica esports d'hivern?

—Són ciutadans de classe mitjana-alta i en un 70% són estudiants universitaris d'entre 18 i 25 anys. La gran majoria dels afeccionats porten els seus propis equips per esquiar i només un 20% lloga el material.

Rossanna Melià

Els capricis del temps

Els esdeveniments meteorològics dels darrers dies poden haver capficat més d'un. Des de fa anys la premsa no para d'informar sobre l'escalfament planetari i per contra acabarem un dels mesos de novembre més freds d'aquest segle. Què succeeix?

El fet que un mes sigui molt càlid o com en aquest cas molt fred no significa que el temps s'hagi trastocat. Encara que pugui sonar estrany, aquestes situacions d'abast temporal relativament curt, d'una, dues o tres setmanes, es deuen a un "senzill joc" entre els anticiclons i les depressions que ens envolten. Així, durant octubre, el predomini de vents de component oest i nord ha mantingut el cel força serè amb una humitat molt baixa. Això ha fet que, per exemple, el mes d'octubre fos un dels més assolellats dels darrers anys als PP CC. Hi ha hagut molt poques boires, boirines i encara menys nuvolades, amb un important dèficit d'aigua a la majoria de comarques. El cel, serè, ha permès que durant el dia el sol caldegés l'ambient però per contra les nits han estat més fredes. Això ha portat unes temperatures mitjanes per sota de la dels darrers anys. Aquest refredament s'ha accentuat quan en la segona setmana de novembre, entre un anticicló allargassat des de la Península fins a Finlàndia i una depressió damunt la Mediterrània occidental s'ha format un corredor per on ha circulat cap aquí l'aire sec i glacial guardat al nord-est d'Europa. Sense humitat, el terra es refreda molt més. Si a més afegim que en aquesta època de l'any les nits ja són molt més llargues que el dia, el refredament es veurà accentuat. Tot això, juntament amb la contínua entrada d'aire fred ha donat lloc a temperatures mínimes entre els 4 i 10 graus sota zero, tant a les fondalades de les valls pirinenques com a les planes de l'interior.

Llevat de les molèsties que comporta una baixada de la temperatura com aquesta, és beneficiosa per a molts sectors, com l'esquí. El fred permet fer funcionar els canons de neu i començar bé la temporada. Ara bé, és difícil, encara que no impossible, que aquesta situació de fred intens es perllongui durant els pròxims mesos. Fins i tot no es pot descartar tot el contrari, que un altre "joc capritxós" dels anticiclons i depressions ens porti aire càlid al desembre o al gener. És a dir, ara per ara no es pot assegurar amb rigor científic el temps que farà d'aquí a deu dies. Probablement això és una de les coses que fa tan apassionant la predicció meteorològica.

Toni Mestres, *meteoròleg*

Taula de Dissenv

Raventós i Blanc Sant Sadurní d'Anoia Telefono 93 - 818 32 62 E-mail: jmrb@troc.es

Educació no vol mestres valencians

Més de 3.000 valencians amb el títol de la Junta Qualificadora de Coneixements de Valencià sota el braç s'han traslladat al Principat i a les Illes per a donar classes després d'esperar sense èxit que els contractaren al País Valencià.

JORDI PLAY

Joan Mas, president de l'Associació d'Ensenyants Valencians a Catalunya (ADEVAC). Amb prop de 200 socis, el passat 18 de novembre aquesta associació celebrà la seua primera assemblea a València.

Als instituts i escoles del Principat ja és típica la figura del substitut valencià i a les Illes Balears comença a ser-ho. Fins i tot, a molts centres d'ensenyament de Tarragona hi ha més professorat valencià que català. I és que el Principat compta aproximadament 3.000 docents valencians amb l'oposició guanyada o fent substitucions. Aquests llicenciats i diplomats han comprovat que, després d'aportar el títol universitari que els requeria l'especialitat demanada i el certificat de la Junta Qualificadora de València, eren ràpidament reclamats per les borses catalanes mentre que de les valencianes, a les que s'hi apuntaren molt abans, no en tenien notícia. Però què passa al sud? Perquè els potencials ensenyants no són cridats amb la mateixa agilitat que al Principat o a les Illes quan amb l'aplicació de la LOGSE són moltes les noves especialitats i molts els nous llocs de treball que cal cobrir? Aquesta és una de les inquietuds que provocaren la constitució, fa pocs mesos, de l'Associació d'Ensenyants Valencians a Catalunya, ADEVAC. Amb prop de 200 socis, el passat 18 de novembre aquesta associació celebrà la seua primera assemblea a la ciutat de València. Joan Mas, llicenciat en Filologia i president d'ADEVAC denuncia "la falta d'inversions en educació al País Valencià per a la contractació del professorat necessari". També denuncia que la Conselleria no exigeix el coneixement del valencià. Joan Mas, president d'ADEVAC, lamenta que bona part del professorat valencià capacitat per a donar classes en valencià no trobe feina a la seua comunitat autònoma i haja d'anar-se'n fora mentre moltes de les places de professorat de línia en valencià són cobertes per treballadors que desconeixen el català.

El País Valencià és l'única comunitat autònoma amb llengua pròpia on no és un requisit imprescindible conèixer les dues llengües oficials per a poder donar classes. Tant a Galícia, com al País Basc, a les Illes o al Principat, per accedir a l'ensenyament s'ha de conèixer la llegua pròpia de la comunitat autònoma. La Llei General de la Funció Pública de la Generalitat Valenciana només planteja la necessitat de conèixer el valencià posteriorment al procés selectiu del professorat. Vicent Esteve, president de l'STE-PV, el sindicat majoritari en el món de l'Ensenyament al País Valencià, denuncia aquesta pràctica, ja que va en contra d'una altra llei del mateix rang, la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, que estableix que el professorat ha de conèixer el valencià. Així, el 80% dels qui aprovaren les darreres oposicions d'ensenyament al País valencià, que es convocaren el 1995, eren de fora de l'àmbit lingüístic català i per tant desconeixien la llengua pròpia.

Una vegada aprovades les oposicions valencianes, el docent que vulga aconseguir el destí definitiu sí que ha d'estar en possessió del certificat de capacitació del valencià, no obstant això, afegeix Vicent Esteve, "mentre aquest professor no decidesca aprendre la llengua continuarà donant classes sense estar-hi capacitat lingüísticament".

Una ordre emesa recentent per la Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa i Política Lingüística de la Generalitat Valenciana ha animat lleugerament els sindicats, "aquella gent que estiga inscrita en les borses de treball, encara que no haja treballat, podrà sol·licitar la realització de cursos de valencià". Esteve addueix que la mesura, "encara que no va a l'arrel del problema, permetrà que no solament es forme la gent que ja està dins del sis-

tema, sinó també la que està fora i tard o d'hora en formarà part".

Però l'ADEVAC va més enllà de la qüestió lingüística. Critica l'hermetisme de les borses de treball valencianes. Tot i això, Vicent Esteve opina que les borses de treball d'educació són les que millor funcionen de totes les de l'administració valenciana. En secundària es van obrir el curs passat més d'un centenar d'especialitats i aquest curs també, en alguna de les tres províncies. En primària, encara han funcionat millor, segons Esteve, "tant el curs passat com aquest s'obriren per a totes les especialitats, i entre els dos cursos es crearen més de 3.000 llocs de treball". Esteve reconeix que encara que algunes borses com la de Geografia i Història ja fa quatre anys que no s'obren, últimament se n'han creat moltes d'especialitats noves.

No obstant això, l'STEP-PV critica la falta de planificació en secundària, "mentre la plantilla de primària sí que està pactada des de l'any 96 i això ha permès la creació de 3.000 nous llocs de treball, no s'ha negociat la de secundària. No sabem quines són les necessitats reals en secundària, tot es va improvisant i així no es poden convocar places en els concursos de trasllat".

El 1996, sindicats i administració pactaren la plantilla de primària i es comprometeren a negociar en uns mesos la de secundària. En el STE-PV, però, encara esperen que els criden per establir-la. Per la seua banda la Generalitat Catalana i els sindicats acordaren el 1995 les plantilles de primària i secundària per a un període de tres anys.

Un altre dels acords que fa més agil la contractació de docents al Principat és el que estableix que en primària i en primer cicle de ESO es nomenarà un substitut per a cobrir totes les malalties, així com també es cobriran tots els permisos a partir dels quatre dies. En secundària no hi ha una regla tan fixa, però per a totes les baixes de més de quinze dies es nomenarà un substitut. L'STEP-PV ha denunciat que moltes de les

RAFA GIL

El País Valencià és l'única comunitat autònoma amb llengua pròpia on no és un requisit imprescindible conèixer les dues llengües oficials per a poder donar classes. Tant a Galícia, com al País Basc, les Illes o el Principat s'ha de conèixer la llengua pròpia.

baixes de quinze dies, o fins i tot de més temps, no són cobertes per un substitut. Vicent Esteve reconeix que el sistema de substitucions al País valencià és molt dolent, "fins i tot moltes baixes anunciades, com ara les de maternitat, no es cobreixen. S'administren substituts selectivament. El problema es fa crònic, i em consta que tot és per falta de pressupost".

Al Principat s'han convocat oposicions tots els anys, a excepció del 92. Al País Valencià, en canvi, no se'n convoquen des de l'any 1995 per a secundària i des del 1997 per a Primària. L'ADEVAC s'oposa a la convocatòria d'oposicions sempre que no siga requisit indispensable i excloent el coneixement del català, i a més reclamen un canvi en el sistema d'accés i que aquest valore les habilitats professionals específiques per a desnvolupar la tasca diària a l'aula, l'anomenat accés diferenciat. Vicent Esteve, de l'STE-PV, opina que s'haurien d'haver convocat més concursos-oposició per a omplir les vacants, però reconeix que no li entusiasmen gaire les oposicions "si això representa el desplaçament dels interins, que a al capdavall són els que durant molt de temps han desenvolupat les tasques per als llocs per als quals ara seran contractats", afegeix Esteve.

Àlvar Serrano, llicenciat en Filologia i Vicent Mas, llicenciat en Químiques, deixaren Benigànim (Vall d'Albaida), fa uns anys per a treballar com a professors al Principat. Uns anys després, ja instal·lats a Barcelona després de "pegar bacs" fent substitucions arreu de Catalunya i sense tenir molt clar si desitgen tornar a València, s'han sumat a ADEVAC per furgar en algunes de les incògnites que els han dut a ser part d'aquesta "diàspora valenciana".

Ester Pinter

Universitat Mickey Mouse a Mallorca

L'anunci de la creació d'una universitat privada a Mallorca, estretament relacionada amb un projecte d'especulació immobiliària ha sorprès molt, sobretot la gent de la UIB. La sospita és si no es tracta de crear una "universitat Mickey Mouse".

ARXIU

Anunci inserit a la premsa de Mallorca de la urbanització Maioris Dècima. Devora aquest complex, segons els promotors, es podria situar l'anunciada "universitat" privada de Mallorca.

Què és una universitat Mickey Mouse? Doncs, una universitat fantasma. Una pretesa universitat en la qual no s'investiga, ni es crea cultura ni coneixements. Simplement dóna títols. Sense cap prestigi, és clar, però títols al capdavall. Un centre, en resum, amb l'únic objectiu d'oferir als pares que tenen fills incapaços de seguir els estudis en una universitat normal, l'oportunitat d'obtenir el títol fàcilment, en canvi, això sí, d'una considerable quantitat de doblers en concepte de matrícula. Sovint són centres que vesteixen la pobresa del títol que donen amb molta oferta esportiva complementària i, sobretot, amb noms molt inflats, preferentment de reminiscències historicistes. Als EUA, on n'hi ha molts, d'aquests centres, el món universitari normal els anomena despectivament "universitats Mickey Mouse", perquè són gairebé de per riure i ningú no els atorga gens de crèdit. Però existeixen. Es això el que ara volen crear a Mallorca? Podria ser. Almenys així ho creuen els sectors universitaris oficials de Mallorca consultats.

Fa unes setmanes, un vice-rector de la Universitat de les Illes Balears (UIB) va trobar un full d'una macrourbanització residencial, anomenada Maioris Dècima i situada al terme municipal de Llucmajor, a mitja hora del nucli urbà de Palma per autopista. La sorpresa del vice-rector va ser immensa, quan va llegir que s'hi prometia la construcció, ben aviat, d'una "universitat europea de prestigi". No se n'hi donava cap dada concreta, l'única cosa que s'hi aclaria és que es tractaria d'estudis realitzats en "llengües europees" (alemany, anglès, espanyol i català), i que duria el nom d'Universitat Jaume III.

El vice-rector va passar el full al rector, Llorenç Huguet, el qual el mostrà en una conferència de premsa, ahora que en demanava alguna explicació al govern balear, el qual, al seu torn, respongué que "no tenia constància" de cap projecte d'universitat privada. El ressò social va ser considerable i el misteri, encara superior. Què passava?

Al cap d'uns dies el promotor immobiliari de la zona, Xavier Cabotà, es mostrava en públic com a responsable de la idea d'aquesta universitat privada i insistia a dir que era "cosa feta, de poc temps", que es posàs en marxa, però es negà a concretar més. Una actitud que va esperonar molt els rumors i suposicions que ja corrien. Especialment perquè

Cabotà es negà també a identificar els grups que hi hauria darrere aquesta "universitat" que haurien d'assumir un cost aproximat de 10.000 milions de pessetes per construir "un col·legi d'alt nivell per a 600 alumnes, una escola concertada per a 300 estudiants de dotze anys a divuit, tres facultats universitàries per a 1.200 alumnes, i una escola de futbol, dos camps de gespa, complexos esportius per a estades d'hivern d'equips internacionals...", segons que explicà ell mateix. En poques paraules, una immensa operació inversora.

Mickey Mouse University? A la UIB ha caigut molt malament que sota el terme "universitat" es pugui intentar una gran operació especulativa d'ordre immobiliari. Les fonts consultades asseguren que veurien "molt bé" que es creàs una universitat privada "seriosa i amb prestigi". Però no pas un "nyarro" que amagàs una simple operació d'especulació immobiliària, "sobretot en una illa que si una cosa no necessita és, precisament, que continuïn destruint-ne el territori".

A la UIB no creuen que darrere aquesta operació hi hagi res més que una simple especulació. Tot i així, en alguns sectors de la cultura illenca no ha passat desapercebut el fet que el nom anunciat per a aquesta universitat sigui el del rei Jaume III, convertit en mite heroic de l'anticatalanisme mallorquí. Acompanyant aquestes sospites hi ha el fet –oficialment negat, però cert– de les difícils relacions entre el govern conservador de Jaume Matas i la cúpula rectoral de la UIB. De totes maneres, des de la UIB eviten d'establir cap mena de paral·lelisme d'aquest ordre.

ARXIU / JOAN CELIÀ

El rector de la Universitat de les Illes Balears, Llorenç Huguet. Està perplex pels anuncis reiterats de crear una fantasmagòrica universitat privada a Mallorca.

Si es descarten operacions de tipus ideològico-polític, i si es dóna un crèdit mínim a la creació d'una universitat íntimament relacionada amb una operació immobiliària, aleshores només resta una alternativa: una "universitat Mickey Mouse". Fonts de la UIB no ho descarten. Es tractaria de crear, en col·laboració amb alguns empresaris docents illencs, i potser algun d'estranger, una universitat com les que als Estats Units es desestimen amb l'etiqueta del famós ratolí: simples expenedores de títols, sense prestigi, sense investigació, sense aval de cap universitat seriosa, però que podrien ser un bon negoci. "Pròpiament no seria una universitat, sinó un negoci docent", explica un vice-rector de la UIB consultat per aquest setmanari.

Un negoci que podria funcionar bé entre la clientela de l'alta burgesia dels nous rics mallorquins, desitjosos que la seva descendència tingui títols universitaris que no són capaços d'obtenir ni a la UIB ni a cap altra universitat seriosa.

Miquel Payeras

Setembre

Maite Coves

Teresa fuig de casa i deixa enrere el marit i la mare, la manca de felicitat i un vida buida, amb l'esperança de retrobar antics companys i iniciar una nova vida.

Guanyadora del Premi Enric Valor de Novel·la 1997

Bromera
"L'Eclèctica", 56

Camp de Mines
Poesia catalana del País Valencià 1980-1990

Francesc Calafat (curador)

Camp de mines és una antologia del bo i millor de la producció poètica valenciana de la passada dècada. Josep Ballester, Vicent Berenguer, Ramon Guillem, Teresa Pascual, Lluís Roda, Enric Sòria i Xulio Ricardo Trigo són alguns dels poetes antologats.

Denes 10 Editorial
"Edicions de la Guerra", 9

Com unes vacances

Imma Montsó

Com unes vacances, premi Prudenci Bertrana 1998, confirma l'autora com un dels talents més sòlids de l'actual narrativa catalana.

Edicions 62
"El Balanci", 338

De democràcies i cooperatives

Santos Hernández, autor de 'Parlem de cooperatives', escriu sobre les relacions entre el cooperativisme i el funcionament democràtic, una característica fonamental d'aquest tipus d'economia social que sovint és oblidat. Hernández defensa també que la democràcia ha de facilitar que les cooperatives escoltin la veu de les minories.

Quan parlem de cooperatives, oblidem molt sovint que la democràcia interna és una característica essencial del cooperativisme. No n'és l'única, però sí una de les fonamentals. Però que no ens n'adonem no deixa de tenir una certa lògica. Perquè la veritat és que no tenim les idees gaire clares sobre què és, de debò, això de la democràcia. És ben cert que la gent sembla creure's algunes coses força estranyes. Parlem-ne.

Aclarim, d'antuvi, que la democràcia no és una cosa que s'esdevingui una vegada cada quatre anys. Però sembla que molta gent s'ho creu. I, sens dubte, n'hi ha que li ho volen fer creure. Doncs, no. Que quedi clar. La democràcia no consisteix a escollir, per sufragi popular netíssim, una mena de tirà que després, durant quatre anys, farà el que bé li sembli, sense retre'n comptes a ningú. No. La democràcia és un sistema que organitza una sèrie de controls mutus que no permeten que ningú no pugui fer i desfer com li vingui de gust. I si aquests controls no són reals, no hi ha democràcia. Prou sé que es parla molt de capacitat de govern, de necessitat de majories absolutes i de moltes ximpleries d'aquesta mena. Hi ha gent que es pensa –i n'hi ha que li ho volen fer pensar– que governabilitat significa que hi hagi algú que mani i –perquè té les metralletes o la majoria absoluta– que els altres hagin d'obeir. Error. La veritat és que la democràcia, la governabilitat honesta i digna, vol dir pacte, negociació, aplicats metòdicament i contínuament. No són bones les majories absolutes, de cap color. Cal haver de pactar sempre.

I hem de menester, abans de res, l'organització d'aquest pacte, d'aquest clima de pacte. Necessitem crear les circumstàncies que el facilitin, que el possibilitin. Amb informació, amb obertura, amb respecte mutus. Si us plau: que no em digui ningú que això és impossible. Jo conec homes honrats que tenen idees diferents de les meves. I, com que crec que són honrats, puc treballar amb ells. Fins i tot puc barallar-m'hi sense deixar-los de respectar, d'apreciar.

Pensem en un grup cooperatiu que existeix a València, format per sis cooperatives de rams diferents (dues d'industrials, dues de serveis terciaris, una d'ensenyament professional i una de consum), més una de crèdit que alhora aglutina una setantena de cooperatives agrícoles. Pensem en una altra cooperativa, aquesta existent a Barcelona, que té set-cents socis de treball i cent seixanta mil de consum. En entitats d'aquestes característiques, la informació, la comunicació interna, la política d'acció conjunta, la forma de realitzar les votacions, no s'improvisen. Cal reglamentar-les, preparar-les, organitzar-les. Fredament, meditadament, tècnicament. De la mateixa manera que el pla d'elaboració de qualsevol producte, de qualsevol servei, que no neix tot solet ni de manera automàtica. Cal una llarga i estudiada preparació. I un continu seguiment de la seva real aplicació i dels seus resultats.

El paper de la direcció. Aquestes veritats, que, a mi, em semblen d'una claredat indiscutible, ens porten a una realitat molt incòmoda. Com que aquesta planificació, aquesta organització, és una feina, per definició, d'alta direcció, és aquesta, l'alta direcció, l'única que la pot plantejar. Per als directius –si són honestos– es tracta d'una realitat molt dura: han d'acceptar que en la macrocooperativa, en el grup de cooperatives, és la direcció qui decidirà si hi haurà democràcia o no. I és decisió seva l'aplicació o no de la democràcia, i fins a quin punt serà aquesta aplicada. Sven Ake Böök, en l'informe que li va encarregar l'Aliança Cooperativa Internacional, ho diu així, i, a més a més, hi afegeix: "Seria una actitud mancada de realisme esperar iniciatives espontànies i extensives procedents dels socis per ells mateixos, i resultaria clarament deshonest que es critiqués la seva passivitat amb expressions com ara apatia o semblants". Queda clar? Seria deshonest d'imputar la manca de democràcia real al soci petit, al membre unitari. És la direcció qui té la responsabilitat d'implantar la democràcia en una gran entitat, cooperativa o no cooperativa.

I això, és ben veritat, ens costa. Perquè passa que el nostre poble –nosaltres– no som bons demòcrates: encara no en sabem. Tots nosaltres hem viscut en un món dictatorial, i això es paga. Trigarem encara unes quantes generacions a arribar a saber respectar qui té una opinió diferent de la nostra, a arribar a adonar-nos que és del tot impossible que allò que, a mi, em sembla bo sigui, amb absoluta seguretat, la millor cosa per a tothom. Caldrà, encara, que passi molt de temps abans que cadascú de nosaltres sigui capaç d'abstenir-se d'emprar, en suport de la nostra opinió, aquella quantitat de poder coactiu, poca o molta, que sigui al nostre abast en cada moment concret.

És per això que tots ens hem d'esforçar –i, a tots, ens caldrà esforç– en la creació d'aquest clima de pacte a què al·ludia suara. No és facil, perquè, de primer, no en tenim l'hàbit. I no és fàcil,

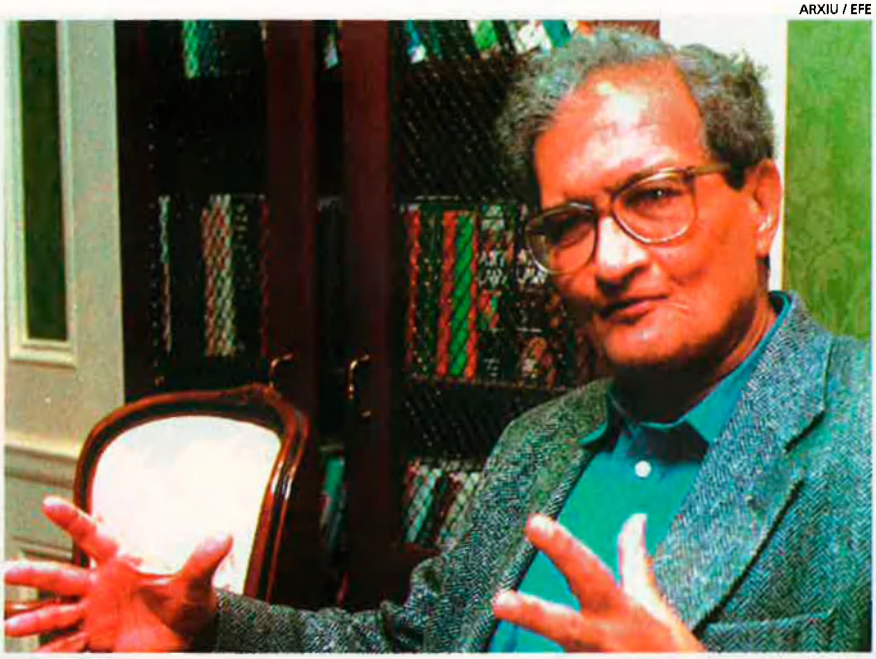
sobretot, perquè, tan bon punt es tracta de grups, d'estructures una mica amples, una mica complicades, el clima de la democràcia, de la capacitat de pacte, no apareix de manera natural i automàtica.

Mirem-nos un talleret, una cooperativa petita, d'aquestes de cinc o sis socis. En aquests casos, l'acord, el pacte, el respecte a l'altre soci i a la seva opinió, són coses que s'hi donen en grau major o menor, però sempre d'una manera natural, exclusivament en funció del tarannà més o menys democràtic d'aquests cinc o sis socis. En una entitat de grau superior, en una macrocooperativa, les coses no passen així. Fins i tot si hi donem per certa una actitud oberta en els dirigents, aquí, la democràcia no s'hi presenta d'una manera espontània. És absolutament imprescindible que sigui organitzada, preparada.

Sovint sentim dir que la direcció ha de ser autoritària per la necessitat d'aconseguir una eficàcia econòmica. S'equivoquen. Mirem el que ens en diu Amartya Sen, el premi Nobel d'Economia d'enguany. No ha estat mai demostrat que la dictadura –en gran o en petit– doni resultats econòmics superiors als de la democràcia. No, no ha estat mai demostrat. És una de les tantes mentides que els dirigents –de qualsevol tipus– ens volen fer empassar. La veritat és tota altra. La veritat és, en el fons del fons, que quan algú diu que una entitat –una cooperativa, o un estat, o un ajuntament, o un equip de futbol– no pot ser dirigida democràticament, allò que fa és una confessió d'incapacitat. Aquesta persona ve a dir que ella no es veu amb cor de fer-ho. No n'és capaç, no en sap prou. És indubtable –i això sí que s'ha demostrat– que la direcció democràtica resulta, per a qui dirigeix, molt més difícil que no la coneguda fórmula de l'*ordeno y mando*. Amb aquesta no cal donar explicacions, no s'han de menester arguments per tal de convèncer els nostres iguals. Potser no cal ni tan sols meditar-hi, que és una cosa tan incòmoda.

No és bona la direcció autoritària. No. Ni tan sols, fixeu-vos-hi, quan aquell qui mana hagi rebut l'autoritat mitjançant la consecució d'una majoria absoluta en una elecció perfectament correcta. Podria dir-se, sí, que l'essència de la democràcia consisteix en el respecte a la decisió de la majoria. Podria dir-se, no dic pas que no. Ho diu així fins i tot gent honesta i plena de bona fe. Jo, tanmateix, considero que la democràcia veritable comença només quan, en l'aplicació de la política general decidida per la majoria democràtica, aquesta es creu obligada a respectar també, en tot el que sigui possible –que sempre és molt– l'opinió de les minories.

ARXIU / EFE

"Mirem el que ens diu l'últim Nobel d'Economia, Amartya Sen. No ha estat mai demostrat que la dictadura doni resultats econòmics superiors als de la democràcia."

Caldrà saber sempre quina és aquesta opinió. Caldrà que la direcció construeixi els canals a través de les quals l'opinió de les minories –de tothom– pugui ser expressada amb llibertat i, també amb naturalitat. I, a partir d'aquesta informació, la direcció haurà d'organitzar –crear– les formes en què les votacions puguin quantificar aquestes opinions diverses. No és fàcil, és clar. Qui ha dit mai que ho fos?

Santos Hernández

Amb el suport de:

CAIXA CATALUNYA

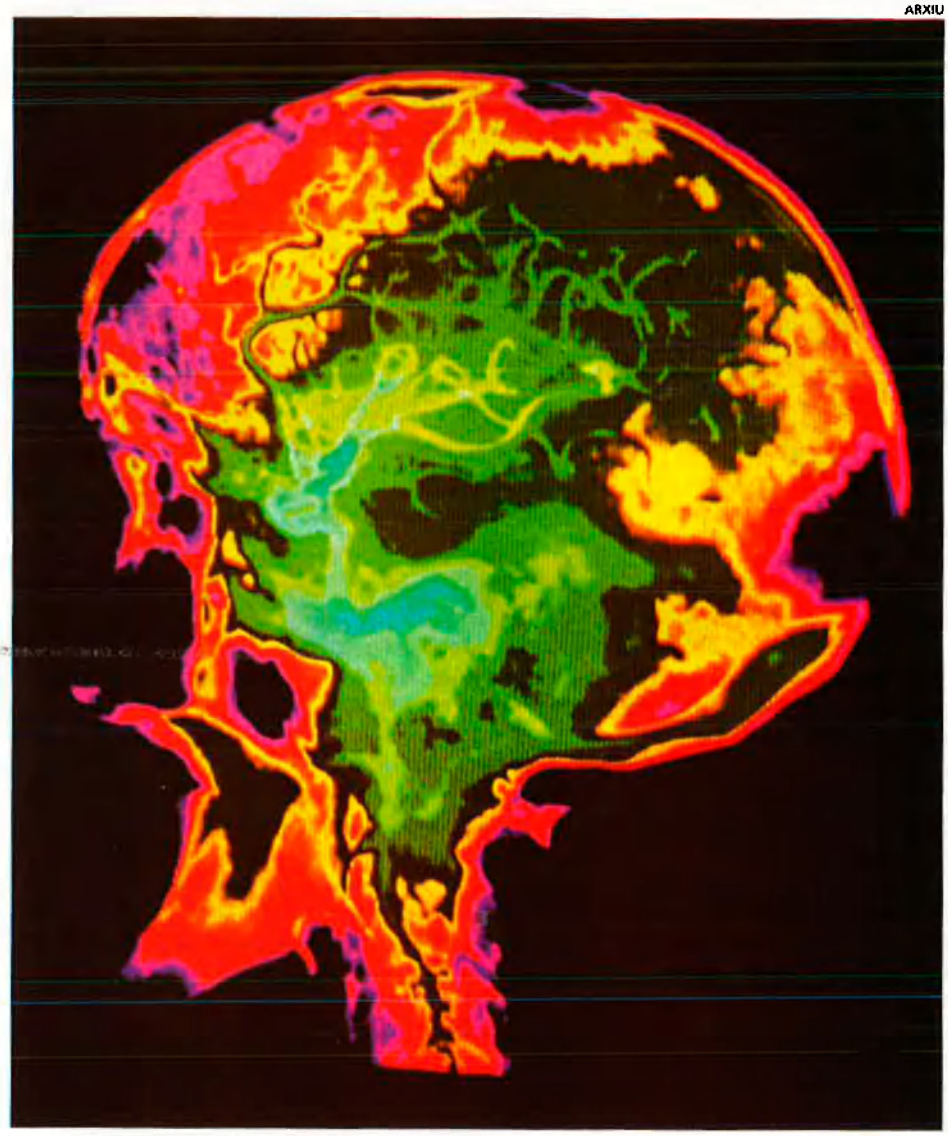
FUNDACIÓ ROCA GALÈS

La biblioteca de la Fundació Roca Galès, especialitzada en cooperativisme

Horari: Dilluns i dimecres, de 10 h a 13 h.
Dimarts i dijous, de 16.30 h a 19 h.

C/ Aragó, 281, 1r 1a. Tel. 93 215 48 70
Barcelona

ARXIU

Cervell: repartiment de funcions

Un noi dislèxic en anglès, però no en japonès, persones que saben formar els verbs irregulars anglesos però no els regulars... Són casos de disfuncions cerebrals que permeten de conèixer millor la forma com el cervell humà crea i processa el llenguatge.

Fa un parell d'anys es va descriure un cas curiós de dislèxia: un noi de disset anys que era dislèxic en anglès, però no en japonès. Es tractava d'un fill de pares anglòfons, però que viu al Japó. Als sis anys va començar a anar l'escola japonesa, però la dislèxia li provocava problemes de lectura. Curiosament, a l'escola superior i a la Universitat ha demostrat capacitat per a entendre i llegir el japonès, tant en escriptura kanji (ideogrames que expresen conceptes) com en kana (representació de sons concrets). I el japonès no és precisament una llengua que tingui pocs matisos ni que sigui fàcil de llegir.

En canvi, en anglès, el jove obté uns resultats que se situen a la meitat dels valors que hauria de tenir una persona del seu nivell i edat. Només pot llegir correctament un de cada cinquanta mots difícils. En canvi, percep els sons com un natiu.

Per l'investigador que va fer conèixer el cas, el cervell del noi té dificultats per a processar els sons anglesos i la seva plasmació en paraules. En kana, les lletres sempre tenen el mateix so, essent així que en anglès, com sabem, la pronunciació pot variar molt en dues paraules diferents. Però hi ha qui creu que el problema és més social que no pas cerebral: diuen que el noi es devia trobar desarrelat, fora de lloc, com a fill d'anglòfons al Japó.

Verbs regulars i irregulars. Sense eliminar aquesta darrera possibilitat, casos semblants ofereixen grans possibilitats per a estudiar les funcions –i disfuncions– del llenguatge en el cervell humà. Perquè aquest òrgan ha revelat moltes sorpreses quant al llenguatge i les seves normes. Així, fa un any William Marslen-Wilson i Loraine Tyler van descriure el cas de tres persones que presentaven una alteració sorprenent: les unes podien conjugar el passat dels verbs regulars anglesos, però no el dels verbs irregulars i, a les altres, els passava la contrària. Aquest fet no és tan es-

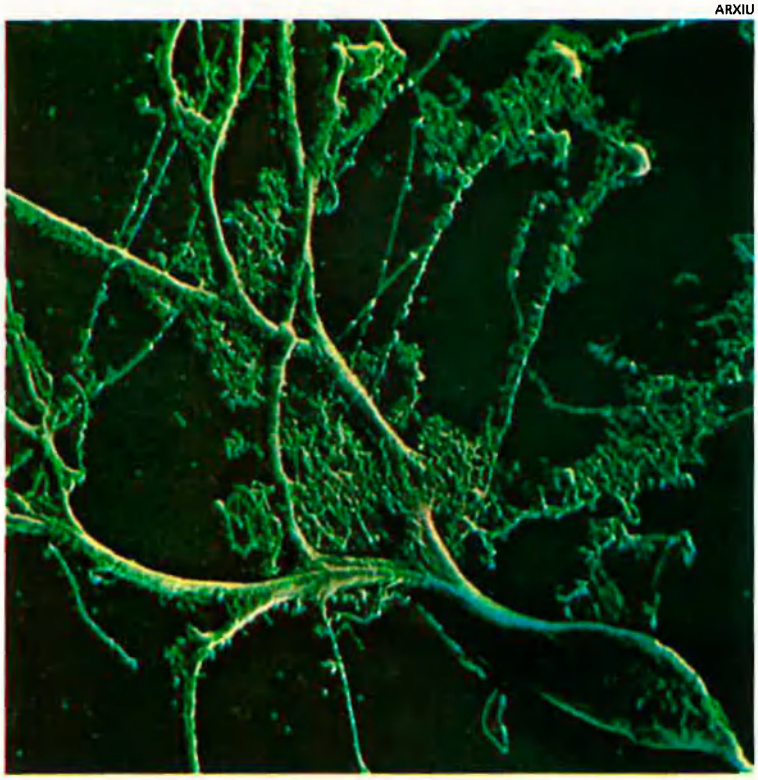
trany i ja era conegut dels neuròlegs, però aquests dos investigadors de la Universitat de Londres varen relacionar-lo amb les estructures danyades en cada pacient i en varen extreure conclusions innovadores,

En anglès, la majoria de verbs formen el passat d'una manera regular: *walk, walked*, per exemple. Però hi ha uns 180 verbs irregulars, dels més utilitzats, que són una tortura per als estudiants, perquè no segueixen cap norma. El passat té una forma imprevisible, indeductible: *give-gave, sing-sang, bring-brought.* Per tant, seria lògic de pensar que, si ningú té dificultats de llenguatge, n'hauria de trobar més en aquests que no pas ens els altres. Però això no és el que passava a dos dels individus estudiats.

Tots dos tenien lesions a l'hemisferi esquerre, que inclou les àrees de procés gramatical, però no al dret, on hi ha el coneixement de paraules i el seu significat. Aquestes dues persones eren capaces de relacionar correctament temps de verbs irregulars diferents, però eren incapaces de fer igual amb els regulars. En canvi, un tercer individu tenia dificultats per als verbs irregulars, però no per als regulars. Aquest presentava lesions a l'hemisferi dret. Això no ens ha de portar a pensar que els verbs regulars es troben en un lloc del cervell i els irregulars en un altre, sinó que la forma com es relacionen les formes gramaticals i com es recuperen afecten àrees diferents del cervell segons les regles a seguir. Els pacients amb dificultats a l'hemisferi esquerre també presenten dèficits en operacions combinatòries amb paraules complexes.

I és que el cervell té un repartiment de funcions que resulta molt rendible biològicament –cada part fa la seva feina–, però actua en conjunt quan cal posar en marxa habilitats diverses. Així, el mes de maig la revista *Neuron* va publicar un article que mostrava que les persones memoritzen les paraules utilitzant l'hemisferi esquerre, i que amb el dret memoritzen rostres o figures. Però quan recordem un objecte que té un nom concret, com ara un model de cotxe, s'activen totes dues parts.

ARXIU

La neurona és la unitat elemental del cervell. Estudis recents apunten la possibilitat que llenguatge i escriptura estiguen situats en hemisferis separats d'aquest òrgan.

És la integració de les diverses parts del cervell allò que ens permet de fer tasques complexes.

Hemisferis separats. Hi ha tractaments quirúrgics que han permès de conèixer coses sorprenents sobre aquest repartiment de funcions del cervell humà. N'és un el que talla el cos cal·lós, que comunica els dos hemisferis cerebrals, per disminuir o evitar, en certs pacients, atacs freqüents i aguts d'epilèpsia. Però tallant aquesta connexió també resta interferida la col·laboració de tots dos hemisferis cerebrals per a dur a terme certes funcions.

Tots dos hemisferis tenen més canals de connexió, com han demostrat alguns experiments, però el cos cal·lós és el principal. I quan l'eliminem, evitem que cada hemisferi sàpiga què fa o veu l'altre, com si fossin dues persones que actuen per separat.

Un dels darrers casos relatats va aparèixer a la revista *Science*, descrit per Kathleen Baynes, de la Universitat de Califòrnia. Es tracta d'una dona de quarantaquatre anys, V. J., que des dels setze i mig que tenia greus atacs epilèptics. Malgrat això, el seu desenvolupament intel·lectual sempre havia estat normal. Però finalment es va decidir a sotmetre's a una intervenció sobre el cos cal·lós.

L'operació li va atenuar els atacs, però la pacient va perdre també la capacitat d'escriure. Va esdevenir el que se'n diu àgrafa. Immediatament després de la intervenció, no podia escriure ni tan sols notes senzilles ni el seu propi nom. Al cap de mig any, va recuperar lentament algunes d'a-

ARXIU

Un investigador va descriure fa un parell d'anys el cas d'un noi que era dislèxic en anglès però no en japonès. L'estudi de disfuncions com aquesta han permès als investigadors descobrir la relació del cervell amb el llenguatge.

questes capacitats. Podia escriure nombres i lletres i signar, però només ho podia fer amb la mà esquerra. Això, de fet, no era gens estrany: V. J. és esquerrana. Actualment, tres anys després, la pacient pot escriure al dictat paraules, però amb moltes dificultats. En canvi, pot confegir-les en veu alta. Malgrat això, no pot pas escriure notes pel seu compte ni fer coses tan senzilles com la llista de la compra.

Els metges varen pensar que aquests problemes eren normals, perquè la capacitat del llenguatge es troba sobretot en l'hemisferi esquerre, quan la mà amb què escriu V. J. (l'esquerra) és governada per l'hemisferi dret. Però els estudis fets per Baynes i els seus col·legues varen portar resultats sorprenents.

Hi ha proves consistents a mostrar objectes o paraules només a un hemisferi (limitant el camp visual). Amb V. J. van observar que quan li mostraven coses a l'hemisferi esquerre, podia llegir-les i repetir-les en veu alta, però no pas escriure-les. En canvi, amb la informació que rebia a l'hemisferi dret no podia llegir-les en veu alta, però sí escriure-les – si bé pitjor que no pas abans de l'operació.

D'aquesta forma es dedueix que, segons sembla, l'hemisferi dret rep la informació i la mà que governa (l'esquerra) és capaç d'escriure. Però no pot desenvolupar la funció del llenguatge. Tot al contrari, l'hemisferi esquerre rep la informació i permet que les paraules es repeteixin en veu alta, però impossibilita d'escriure-les. En definitiva, que llenguatge i escriptura es deuen trobar en hemisferis separats.

El cas de V. J., com comenten alguns experts, no necessàriament pot ser extrapolat. En primer lloc, perquè es tracta d'un cervell que pot haver sofert danys per causa dels atacs epilèptics, però també perquè essent esquerrana té les funcions cerebrals repartides d'una forma diferent. Així, en uns altres pacients que han sofert la mateixa intervenció quirúrgica s'ha observat que mantenen la capacitat de parlar i d'escriure en l'un hemisferi, encara que la perden totalment en l'altre.

Per Baynes i els seus col·legues, el cas de V. J. il·lustra la hipòtesi que el llenguatge parlat és una capacitat natural i heretada, i que l'escriptura és adquirida, una invenció de l'espècie. L'escriptura evoluciona a partir del llenguatge oral, però no en forma part.

En tot cas, és la integració de les diverses parts del cervell, amb funcions naturals o adquirides culturalment, allò que permet de fer tasques complexes. Com veiem, les lesions en alguna part del cervell dificulten o impedeixen aquestes funcions. El cervell ens ensenya que repartir funcions és rendible i útil. Però també ens ensenya que, per realitzar certes tasques, cal comptar amb totes les parts. Un fet biològic que pot tenir interessants lectures socials.

Xavier Duran

Primera part de la Història de València

Pere Antoni Beuter

Amb aquesta acurada edició es posa a l'abast del lector una de les grans obres de la historiografia valenciana de l'Època Moderna, una crònica que enllaça els orígens històrics del regne de València, amb un noble passat que es remunta al món romà i fins i tot a temps mítics. Edició a cura de V. J. Escartí. Preu: 3.700 ptes.

Universitat de València
"Fonts històriques valencianes", 2

La construcció de l'espai pagès a Mayurqa

Helena Kirchner

La construcció de l'espai pagès a Mayurqa: les valls de Bunyola, Orient Coanegra i Alaró, tesi doctoral de l'autora, és el primer assaig sistemàtic d'experimentar els mètodes de l'arqueologia hidràulica a un nivell regional fins ara sense precedents.

Universitat de les Illes Balears

Història de les Illes Balears

Miquel À. Casasnovas Camps

Síntesi actualitzada de la història de l'arxipèlag, des dels orígens del poblament humà fins a l'actualitat. Aquest llibre omple un buit notable a la bibliografia balear: oferir una visió de conjunt, divulgativa i alhora rigorosa, que incorpori les últimes recerques.

Editorial Moll
"Els treballs i els dies", 44

Generalitat de Catalunya

(L'entenem i l'atenem.)

Servei Català de Col·locació

Busca feina? Vol canviar de feina?

Si és així, el convidem a posar-se en contacte amb el Servei Català de Col·locació, un Servei creat especialment per atendre'l, perquè l'entenem. Un servei que té en compte les seves necessitats i la seva experiència, la qualificació personal, les expectatives econòmiques... i totes aquelles informacions que poden ser d'interès per a l'empresa a l'hora de contractar-lo. **Si busca feina o vol canviar de feina, només cal que s'adreci a un punt d'informació del Servei Català de Col·locació o qualsevol dels més de 600 terminals de Servicaixa.** Allí se li indicaran tots els passos que ha de seguir per formar part de la borsa de treball del Servei.

Ha de cobrir un lloc de treball?

El Servei Català de Col·locació buscarà la persona més adequada per cobrir-lo. Només cal que hi contacti i especifiqui quin és el perfil del candidat més adient, les característiques del lloc de treball, l'àmbit professional i altres detalls i exigències que consideri pertinents per a desenvolupar la feina concreta. Des del Servei Català de Col·locació treballem amb l'eficàcia i la rapidesa que l'empresa necessita; li trobem els candidats més idonis d'entre els currículums que conté la base de dades del Servei.

Si ha de cobrir un lloc de treball, contacti amb el Servei Català de Col·locació trucant al telèfon 902 22 10 44.

Adreça Internet:
http://www.gencat.es/scc

Servei Català de Col·locació

El Servei Català de Col·locació és una agència pública de col·locació que ofereix un servei ràpid i gratuït a tot Catalunya. Les seves característiques principals són:

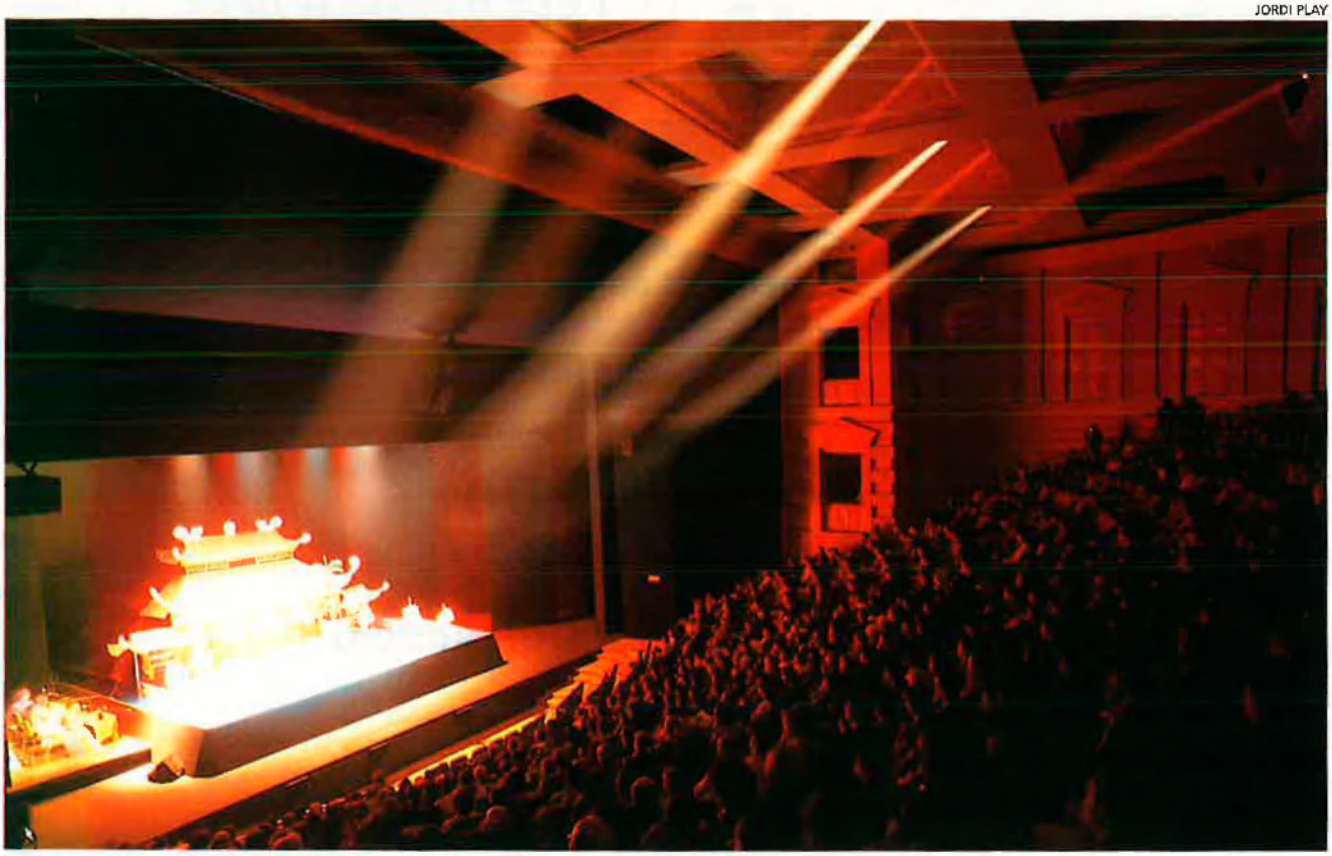
- Accés voluntari;
- Tractament personalitzat;
- Avalat pels intermediaris reals del mercat de treball;
- Especialitzat per sectors, formació i col·lectius;
- Recolzat sobre un sofisticat suport informàtic.

Compta amb gairebé 2.000 punts que desenvolupen diferents funcions: la funció d'informació i adreçament de demandants d'ocupació, d'entrada d'ofertes de treball i d'entrada de demandants d'ocupació. En definitiva, és un servei diferent i innovador, un servei per a empreses i per a demandants de feina de Catalunya.

FONS SOCIAL EUROPEU

JORDI PLAY

Llums i ombres sobre el teatre català

El teló de l'escena teatral barcelonina s'ha aixecat aquesta temporada amb més força que mai. Hi ha més sales, s'hi representen més espectacles i l'assistència de públic no deixa de créixer. Però no sempre quantitat i qualitat van juntes.

A més, hi ha qui no veu les coses tan clares, qui té por que només sigui un fenomen passatger i que no se sàpiga mantenir. El darrer balanç presentat per l'Associació d'Empreses de Teatre a Catalunya (ADETCA) constata que durant els primers vuit mesos d'enguany han anat a teatre, repartides en 329 espectacles, 1.262.638 persones, 50.000 més que no l'any passat. Per fer-se una idea de la importància d'aquestes xifres, recodarem que en tot l'any 1993 només van anar a teatre 643.967 persones, és a dir: la meitat. L'envit d'aquesta temporada és d'arribar al rècord dels dos milions d'espectadors. Enguany, a Barcelona, els afeccionats al teatre poden escollir entre 35 teatres i cinc sales especials, a les quals podran afegir, en un futur no gaire llunyà, la Ciutat del Teatre, vertebrada pel Mercat de les Flors, l'Institut del Teatre i la nova seu del Teatre Lliure.

Són uns quants els factors que han portat a la bona situació actual. A Barcelona, i per extensió a Catalunya, hi ha una arrelada tradició teatral sobre la qual s'han assentat les iniciatives tant del teatre públic, com privat i les sales de teatre alternatiu. Però l'obra d'aquests tres àmbits acabaria en no res, si no hi hagués una bona publicitat, ni fos fàcil de comprar

entrades. Sens dubte, la implantació dels sistemes ServiCaixa i Tel/Entrada ha estat bàsica en l'acostament del teatre a la gent. Ja no cal anar a la taquilla i fer cua per obtenir una entrada; des de casa, per telèfon o via Internet, o des del caixer automàtic, hom pot triar i remenar entre les obres en cartell. Per constatar aquest *boom* teatral, només cal anar a qualsevol caixer i veure com costa de trobar entrada per al dia desitjat. Es dóna, a més, un fet curiós: l'èxit de les telesèries ha fet que els espectadors coneguin, segueixin i, fins i tot s'identifiquin amb actors i actrius.

Amb tot, una bona part de l'èxit s'ha d'atribuir també a la coherència en la programació dels espectacles i a la coordinació entre alguns dels responsables dels espais escènics per no trepitjar-se el terreny. Així, Domènec Reixach, director del Teatre Nacional de Catalunya (TNC) –gestionat per la Generalitat–, reconeix que rep diferents propostes de companyies, però que la decisió final d'establir el calendari i la durada dels espectacles és seva.

Si el successor de Josep M. Flotats s'encara amb la seva primera temporada completa al capdavant del TNC, Joan Maria Gual, el director del Mercat de les Flors, –propietat de l'Ajuntament de Barcelona– ha dissenyat una programació amb una important presència de teatre internacional i de qualitat, a base de dansa, circ, produccions pròpies... El director del Mercat ha hagut d'ajustar un pressupost de 340 milions de pessetes (215 d'aportació municipal), que contrasta una mica amb els 850 milions del Nacional. En Joan Maria Gual no pot amagar un certa insatisfacció amb el calendari de l'altre gran rival públic, el TNC. Es plany que segueix una línia molt semblant a la del Mercat i lamenta que s'hagi perdut l'oportunitat de cobrir àrees no ateses. El fet és que hi ha una lluita en què tothom prova de fer anar l'aigua al seu molí, però que, de contracop, beneficia, si més no ara com ara, l'espectador.

JORDI PLAY

La iniciativa privada. Passada l'època en què la iniciativa pública ho feia gairebé tot, ara sembla que el protagonisme torni a ser de les empreses privades. A banda el Teatre Lliure, nascut com una cooperativa i darrere el qual hi ha una fundació, els quatre grans noms són Focus, Fila 7, Anexa i Tres per Tres. Empreses que no solament gestionen teatres, ans també produeixen espectacles i tenen cartera d'actors. De totes elles, Focus és la més important. L'empresa de Daniel Martínez va néixer el 86, i en dotze anys ha produït setanta-un espectacles que superen les 6.600 funcions. A més, és el grup que més teatres de la ciutat gestiona: Borràs, Condal, Joventut de l'Hospitalet, Principal i Tívoli, als quals hem d'afegir ara el Romea.

En vist d'això, no és estrany que Toni Coll, director de Fila 7, digui que la seva és una empresa petita. Coll considera que per assegurar l'èxit, la millor cosa és estudiar el mercat i donar al públic el que demana. Fila 7 és una empresa especialitzada en espectacles de petit format i ha sabut guanyar-se la comfiança d'alguns rostres populars de l'escena catalana i internacional, com Rubianes o Pavlovsky, Leo Bassi, Jaume Sisa, Miguel Gila, Karra Elejalde o Jordi LP.

Dins el tren privat, però ja en un altre vagó, cal situar empreses com Free Art. Formada ara fa set anys amb la intenció de produir noves formes d'expressió i d'especialitzar-se en el teatre de carrer, Free Art presumeix d'un catàleg important de teatre de carrer i visual, amb noms com Jango Edwards. Carles Trevino, un dels seus socis, es desentén de tots els cofoismes, quan diu: "Nosaltres sintonitzem més amb una ona internacional. Em penso que a Barcelona encara anem molt verds pel que fa al teatre de carrer, i que la situació podria ser força millor. Cal omplir un buit per a una certa gent amb una oferta distinta, com ara la del Festival de les Arts que es va fer fa quatre anys, adreçada a un públic jove que no anirà mai a veu-

JORDI PLAY

Joan Maria Gual és el director del Mercat de les Flors, l'espai teatral que depèn de l'Ajuntament de Barcelona. El recinte del Mercat de les Flors haurà d'albergar la futura Ciutat del Teatre.

Domènec Reixach és el successor de Josep Maria Flotats al capdavant del Teatre Nacional de Catalunya (TNC). Diversos sectors del món del teatre han criticat l'aposta de la Generalitat de Catalunya, tant pel gegantisme de l'edifici (foto pàgina anterior), com per l'elevat cost de manteniment d'aquesta insfrastructura teatral.

ARXIU / JOSEP AZNAR

Joan Pera i Paco Morán representen 'La extrana pareja' des de fa cinc temporades. Aquesta obra s'ha convertit en el major èxit del teatre comercial a Barcelona dels últims anys.

re un Shakespeare o una comedieta".

Sales alternatives. La Coordinadora de Sales Alternatives, formada per uns quants dels teatres més petits de la ciutat, aposta per una línia més arriscada (vegeu requadre). La coordinadora va néixer fa dos anys per la necessitat de tirar endavant productes comuns i partir-se'n els costos. De mica en mica les sales alternatives han anat captant espectadors cansats de la superficialitat d'una bona part de l'oferta barcelonina. Ara, que siguin produccions petites no vol pas dir que no hi hagi una realitat econòmica al darrere –"molt minsa i molt mal tractada per les institucions

L'escenari del risc

Un espai petit, de cinquanta localitats a cent, de disposició escènica diferent que trenca l'ortodòxia del teatre. Això sí, un bon joc de llums i més il·lusió que enlloc als camerinos, improvisadors de tot. Així es podria descriure qualsevol dels teatres de la Coordinadora de Sales Alternatives, formada pel Teatre Malic, Artenbrut, Sala Beckett, Nou Tantarantana Teatre, Espai Joan Brossa, Sala Muntaner i Versus Teatre.

Joan Baixas, director artístic del XXV Festival Internacional de Teatre Visual i de Titelles de Barcelona, celebrat del 2 d'octubre al 15 de novembre d'enguany, creu que "alternatiu" és un adjectiu fora de lloc en l'actualitat: "Pot ser una etiqueta que es posa al risc, a allò que no és institucional, a una part molt interessant de la cultura". A l'altre costat, s'hi podria trobar l'actriu i directora del Versus Teatre, Maria Clausó, que aposta pel teatre alternatiu, el qual defineix com "un teatre privat, amb vocació de públic, que busca nous valors i el risc, i que manté un contacte directe amb el públic". En la mateixa línia, Toni Casares, director artístic i de programació de la Sala Beckett, assegura que un teatre no pot ser alternatiu sense ser diferent del que privilegia l'espectacle i l'evasió per sobre la reflexió; que si vol ser alternatiu ha de potenciar les àmsies de comunicar i d'incidir en la societat. El teatre de text, que dóna oportunitats als actors, directors i autors, més la proximitat, l'espectacle de petit format i, per damunt de tot, de risc..., vet aquí els possibles trets definidors d'un teatre alternatiu.

És un tipus d'art que, segons Guillem Jordi Graells, codirector del Teatre Lliure amb Lluís Pasqual, només practiquen el Malic, la Sala Beckett i l'Espai Joan Brossa, sales que busquen el risc creatiu; "les altres, en canvi, segueixen una línia més vaga i vacil·lant, d'aspirants a petits Condals". Housson, il·lusionista i codirector de l'Espai Joan Brossa juntament amb Herman Bonnín, pensa que el suport de les institucions públiques és essencial perquè es continuïn representant bones obres i les sales alternatives puguin dur a terme produccions pròpies. Per la seva banda, el director artístic de la Sala Beckett lamenta que els teatres de petit format hagin de dependre de la taquilla per poder sobreviure,

ANDREU GOMILA

Joan Baixas. Director artístic del Festival Internacional de Titelles de Barcelona.

Maria Clausó. Directora del Versus Teatre.

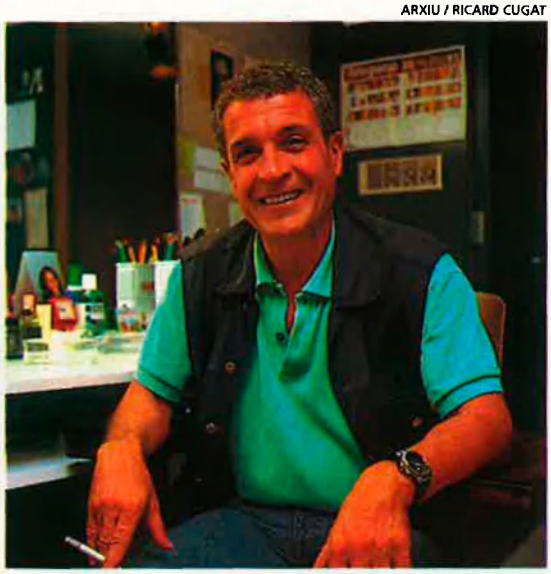

Guillem Jordi Graells. Director del Teatre Lliure

fins ara", explica Víctor Suenas, secretari d'ADETCA i portaveu de la Coordinadora–. Es tracta de sales amb pressupostos molt petits que hom malda per esprémer al màxim, com ho demostra el fet que l'any 1996, per les sales alternatives, varen passar-hi 1.025 professionals i prop de 90.000 espectadors. Malgrat aquestes dades i per molt que s'estrenyin la corretja, aquestes sales alternatives no arriben totes soles a final de mes. Víctor Suenas afirma: "Ens escarrassem a treure nous productors, actors, autors i tècnics, una cosa que, al cap i a la fi, hauria de fer l'administració. El que demanem a les administracions competents és que, com a mínim, n'assumeixin un 60% del cost total".

En la mateixa línia de denúncia es troba Toni Rumbau, director del Teatre Malic que enguany fa quinze anys. Malic aposta per tota mena de gèneres, fa dobles i triples sessions, funcions en directe per Internet, fa produccions pròpies i convida les companyies que ho desitgin a enfilar-se al seu escenari. Amb un pressupost de 60 milions, 8 dels quals són de subvenció, Toni Rumbau defineix la programació del Malic dient que és "culturalment incorrecta; la cultura seriosa i correcta, la deixem per al Teatre Nacional". Però matisa: "L'èxit de l'escena teatral barcelonina és deguda als empresaris de teatre, als actors i a les companyies. S'ha enriquit i s'ha fet més complexa,

ARXIU / RICARD CUGAT

Pepe Rubianes. Aquest actor epresenta en solitari el seu espectacle al Club Capitol des de fa dos anys.

ANDREU GOMILA

Antoni Casares. Director artístic de la Sala Beckett.

Housson i Herman Bonnín. Codirectors de l'Espai Brossa.

i Joan Baixas creu que les subvencions han de ser per a millorar, no pas per a sobreviure.

Baixas, amb un parell d'obres representades aquests darrers mesos al Guggenheim de Nova York i al centre Pompidou de París, pensa que en el teatre barceloní s'ha creat una consciència general d'exigència creixent, per més que es mostra crític amb el contingut de les obres: "En l'aspecte artístic o de contingut ens trobem en un moment força tou, que podria millorar moltíssim, encara que s'ha de destacar l'alt grau de professionalitat dels espectacles". Herman Bonnín, en canvi, anuncia el preludi d'una certa crisi. El codirector del Teatre Lliure, Guillem Jordi Graells, desmitifica el panorama actual dient que a Barcelona no es fa teatre punter a Europa, i les sales només s'omplen al 46%. "A Londres dirien que ens hem tornat ximples! La situació és encara precària i les sales alternatives són les que tenen la posició més dura, perquè s'han de repartir el públic vocacional". Toni Casares, director artístic i de programació de la Sala Beckett, considera el teatre alternatiu minoritari, "no pas de minories", i que és molt important el creixement de les representacions comercials, encara que s'hagin acomodat i només busquin la cosa segura, amb què perden honestedat i personalitat. Casares opina, així mateix, que aquestes dues modalitats de teatre són perfectament compatibles i que es complementen l'una amb l'altra: "Nosaltres fem que el teatre comercial sigui de més qualitat, perquè programem amb sentit de resposabilitat social". Encara que cada una d'aquestes dues modalitats jugui en terrenys diferents, es necessiten mútuament. De totes maneres, Herman Bonnín, de l'Espai Joan Brossa, no creu pas que el teatre alternatiu sigui capdavanter de res, "no representem res, ni liderem res". Per explicar la competència entre els uns i els altres, diu: "Som una botiga de barri davant el Corte Inglés", i afirma que la frontera entre les propostes alternatives i comercials s'han diluït molt.

Segons els professionals entrevistats, teatre alternatiu no vol pas dir, per força, teatre de qualitat, encara que tots admeten que els nous espectacles que acrediten la qualitat general del teatre solen començar a les sales alternatives, on agafen experiència per encarar-se, més endavant, amb un públic majoritari. Segons Bonnín, l'Institut del Teatre ha contribuït a fer que el teatre català visqui ara un bon moment professional, per més que, segons ell, l'oferta de TV3 pesa massa i molts actors, que haurien de passar primer per les sales alternatives, "per autocrítica i esperit combatiu", no desenvolupen el cicle formatiu lògic.

Toni Casares situa figures com Josep Maria Benet i Jornet, Lluïsa Conillé, Sergi Belbel, Josep Pere Peyró o Rodolf Sirera al mateix nivell que els millors directors europeus. I creu que aquest crèdit s'ha assolit gràcies, una vegada més, al risc que assumeixen les sales petites donant oportunitats als creadors novells, com fa la Sala Beckett amb David Plana, que hi ha estrenat la seva segona obra, *Petita mort*.

Es tracta, doncs, d'un art que camina sempre sobre la corda fluixa, jugant amb el que és efímer, donant al teatre la grandesa de l'espai petit on l'espectador, a peu d'escena, gairebé s'integra en l'acció. **Andreu Gomila**

JORDI PLAY

The Chanclettes han hagut de retirar del teatre Goya el seu espectacle després de poques representacions per diferències de criteris amb els directius del teatre. The Chanclettes consideren el teatre barceloní massa dominat per les grans productores teatrals.

però el cost del teatre institucional, que té molts diners i cap risc, podria desequilibrar la balança".

Els protagonistes, els actors. Els grans impulsors de l'escena teatral barcelonina són els actors. Que ho demanin, si no, a Joan Pera, que va començar amb Paco Morán fent *La extraña pareja* per tres o quatre setmanes i ja fa cinc anys que va gairebé cada dia a la sala Borràs. Joan Pera assegura que el teatre a Barcelona passa el seu millor moment: "Catalunya té una bona xarxa de teatres. Cada poble té el seu, i a Barcelona hi ha unes ganes molt vives de veure teatre, amb unes infrastructures que no existien fa vint anys". Amb tot, opina que, si bé és cert que tenim actors i actrius molt bons, també ho és que el teatre perd una mica la popularitat que sempre havia tingut. "Fins ara un carnisser, un treballador de banca o un sabater sempre havien pogut fer teatre. I això s'haurà de recuperar, perquè el teatre és una cosa popular".

Si Joan Pera sembla que no hagi de tenir mai més vacances, Pepe Rubianes va pel mateix camí. Es va instal·lar fa dos anys al nou Club Capitol, i des d'aleshores ja han passat per aquesta sala més de 200.000 espectadors. Rubianes creu que l'escena teatral viu una crisi de creació. "Moltes vegades la gent de teatre només fan les obres per a ells; obliden que el públic té una òptica diferent. Però jo et puc assegurar que el teatre a Catalunya, aquests darrers anys, funcionant molt bé". Amb la seva sornegueria habitual, Rubianes comenta que hi ha ajudat molt la televisió. "Amb la merda de programes que hi ha a totes les cadenes, la gent se'n va de casa".

Mingo Ràfols: "La cultura no s'ha de supeditar sempre a la pela. Hi ha vegades que cal apostar per la cultura i anar a perdre diners."

Però, no tothom és tan optimista. No ho són, per exemple, gent com Mingo Ràfols o Sergi Mateu, i això que tots dos s'han beneficiat del *boom* de les telesèries. Ni l'un ni l'altre no veuen gaire clara la consolidació del teatre comercial. El primer creu que aquest *boom* que tothom defensa es basa, fonamentalment, en obres menors, muntades amb una certa gràcia i amb agilitat, cosa que fa que la gent vagi al teatre. "Avui es busca més la rendibilitat econòmica que no fer una cosa de qualitat, i a la llarga això pot ser dolent. Es per aquesta raó que hi ha d'haver kamikazes com jo". Mateu ha hagut de suportar la indiferència empresarial quan va voler presentar a Barcelona *La balada d'Oscar Wilde*, fins al punt que no li va tocar cap més remei que produir-se-la ell mateix. El protagonista de la sèrie de TV3 *Secrets de família* considera que hi ha una distància abismal entre les infrastructures de base i les del TNC. "S'ha començat la casa per la teulada. Amb el que ha costat de construir el Teatre Nacional podria haver-hi unes quantes companyies estables subvencionades per tota la vida".

Per un altre costat, Mingo Ràfols, tot i valorar el paper de les empreses privades, manifesta que la cultura no s'ha de supeditar obligatòriament a la pela. "Hi ha vegades que cal apostar per la cultura i anar a perdre diners". Ràfols troba grans mancances en l'escena teatral barcelonina: "No hi grans mecenes, productors. Després, les institucions s'hi haurien d'involucrar molt més. No solament en el teatre, sinó en la cultura en general. Paguem uns impostos que no poden quedar-se a l'aparador. Com a mínim, el teatre ha de tenir mitjans perquè es pugui fer, i la part artística ha d'apujar el nivell. La gent s'acostuma a veure el que li donen, i si acostumes una societat a ser mediocre, l'has vessada".

En el món dels artistes, qui més qui menys ha hagut de treure's diners de la butxaca per fer teatre. I qui no en té, ha hagut de recórrer a la imaginació. Així, per exemple, les noies de T de Teatre, avui reconegudes, van haver de trencar la guardiola i agafar els mobles dels contenidors per finançar-se el primer muntatge. Ara ja en poden viure amb tran-

quil·litat, del teatre, i esperar assegudes que arribin les millors ofertes.

Malauradament, no tots els artistes poden dir això mateix. No ho pot dir, entre tants altres, Alexis Valdés, que opina que allò que realment fa falta és una normalització de les relacions laborals dels artistes perquè la gent no es vegi en situacions precàries i cobri per sota del que toca. Fóra el cas del grup The Chanclettes, que per una sèrie de desavinences tècniques han retirat del Goya el seu darrer espectacle, *Ha nacido una estrella*. En la seva carrera fulgurant The Chanclettes han pogut comprovar que el món del teatre no era tan meravellós com s'imaginaven: "És massa institucional i, alhora, una casa de barrets. Nosaltres hem hagut d'aprendre a ser empresaris i a moure'ns dins les infàmies teatrals, dels tripijocs dels gestors d'espectacles", afirma Josep Maria Portabella, un dels seus membres. Portabella creu que el teatre català, en general, pateix d'una mica de provincianisme, de pensar-se que som Nova York, quan no som res d'això. The Chanclettes veuen el món del teatre tronat i regit per les grans productores.

El futur. El Pla Estratègic del Sector Cultural, promogut per l'Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, reconeix, que el sector teatral és molt dinàmic i que viu importants transformacions, però també hi observa mancances: "Els creadors actuals són grans arquitectes de discursos molt ben estructurats, però s'hi percep una certa buidor de continguts". A més, aquests discursos acostumen a ser bastant homogenis i molts creadors han de sacrificar el risc per la taquilla.

Aquest estudi també posa en entredit l'eufòria teatral, com sigui que l'augment de representacions no és pas extensible al conjunt del país (el 70% de les representacions es fan a Barcelona); apunta que la inestabilitat laboral és molt superior a la dels altre països i adverteix a les administracions que tenen la missió de fer de coixí de les propostes "més arriscades, que mai no aconseguiran de recuperar en taquillatge la inversió inicial".

Un acte de contrició necessari, car no podem oblidar que, com deia Peter Brook, l'espai teatral és un espai buit que s'ha d'omplir de vida perquè el públic s'hi pugui veure reflectit. Tot i que, com deixa anar Amparo Moreno amb la seva naturalitat característica, el teatre és com un meló. Fins que no l'has tatxat no saps com és.

Celes Piedrabuena

JORDI PLAY

Les quatre actrius integrants de la companyia T de Teatre, com molts altres actors, van haver de donar els primers passos en aquest món posant diners de la pròpia butxaca. Les principals empreses teatrals prefereixen apostar per valors segurs abans que arriscar-se per descobrir-ne de nous.

La Ciutat del Teatre

Una cosa fa saltar de polleguera una bona part de la gent de teatre de Barcelona: la futura Ciutat del Teatre. Formada pel Mercat de les Flors, el Teatre Lliure i l'Institut del Teatre, les previsions són que funcioni a ple rendiment devers el 2004. Com tota novetat, aquest espai pot canviar el panorama escènic de la ciutat, i això fa por i suscita desconfiança.

Víctor Suenas, portaveu de la Coordinadora de Sales Alternatives, dubta que Barcelona es pugui permetre una sala de gairebé mil espectadors. "No sé què costarà de tirar endavant una temporada d'aquestes característiques, però tinc entès que el TNC ja tenia un dèficit, la primera temporada, de 1.000 milions. Hi ha luxes que són innecessaris. Ell defensa l'existència del projecte de la Ciutat del Teatre en el seu moment, devers els anys 80. "Potser tenia una certa lògica. Llavors no hi havia un TNC, però ara la Ciutat del Teatre no hauria d'existir. Ja hi ha l'Institut del Teatre i el Mercat de les Flors, i ara el Lliure es farà el seu gran mausoleu". Des d'ADETCA, que defensa els interessos dels empresaris teatrals privats, també pensen això mateix. Els empresaris teatrals anuncien que ja n'hi ha prou amb l'oferta de 10.000 entrades diàries que ofereixen les trenta-cinc sales de la ciutat. El seu director, Daniel Martínez, trobaria delicada l'obertura d'una nova sala, que faria baixar els índexs d'ocupació de les ja existents. Però Lluís Pasqual, codirector del Teatre Lliure i màxim responsable del nou projecte, es defensa. "Jo no dirigeixo res, m'han encarregat el projecte i el faig; a més, la Ciutat del Teatre és per a tota la professió", assegura. **C. P.**

València no acaba d'alçar el teló

La qualitat de les produccions i el nombre de companyies de la ciutat de València no es corresponen amb els espais destinats a exhibició de teatre. Professionals i empresaris del sector s'han unit per fer força prop de les institucions i mirar de canviar la situació.

El dia 19 de novembre d'enguany l'associació Actors i Actrius Professionals Valencians (AAPV) i l'Associació Valenciana d'Empreses de Teatre i Dansa (AVETID) presentaven un protocol de col·laboració a partir d'una iniciativa de l'AAPV. Empresaris i treballadors han decidit d'unir-se en aquesta ocasió amb una preocupació comuna: fer canviar la greu situació actual del teatre valencià.

Els objectius fonamentals d'aquesta col·laboració seran, per dir-ne uns quants, articular accions i propostes per asssolir una política teatral més positiva; fer unes Jornades bianuals d'Estudi de les Arts Escèniques Valencianes; elaborar un esborrany de conveni col·lectiu per signar-lo abans de l'any 2000; crear una borsa de treball; i intercanviar informacions entre totes dues entitats.

L'AAPV representa uns 350 socis entre actors, actrius i professionals de la dansa. Des de la seua creació, ara fa deu anys, lluita per aconseguir que el major nombre d'empreses (públiques i privades) contracten els seus professionals. L'AVETID, per la seua banda, funciona d'enllaç entre les empreses i l'administració pública, i ofereix tota mena de documentació als socis, a més de promoure'n els espectacles. L'AVETID acull divuit empreses de teatre de tot el País Valencià, incloses les companyies de més renom, i durant la temporada passada va impulsar un moviment econòmic de 569 milions de pessetes. Tot i la qualitat de les empreses que en formen part, només un 8% de les actuacions de la temporada 97-98 van ser per a Teatres de la Generalitat, un 10% per a la Diputació de València i un 7% per al Circuit Valencià, que també forma part de Teatres de la Generalitat. El gruix de les actuacions de les companyies de l'AVETID va correspondre a iniciatives privades de tot el País Valencià.

Els professionals reconeixen la qualitat de les companyies, però creuen que les institucions no els faciliten l'exhibició.

El rerefons d'aquesta posta en comú respon a una voluntat, per part de tots dos col·lectius, de fer veure "l'agònica producció de Teatres de la Generalitat" i la "situació paupèrrima del sector", en paraules de Pep Ricart, secretari de teatre de l'AAPV. Francesc Fenollosa, president de la mateixa associació, qualifica de "ridícul" el volum de contractació dels actors i afegeix que l'administració "no assumeix el paper de dinamitzador, ni aconsegueix tampoc que els pressupostos vagen a parar a produccions valencianes, sinó que els destina a unes altres companyies". D'una altra banda, Joan Muñoz, president de l'AVETID, acusa la Generalitat d'aquesta situació i amenaça de desenterrar la "destral de guerra", si les coses no canvien.

La particular gestió de Teatres. No obstant tot això, els representants d'ambdós col·lectius coincideixen a assenyalar que el País Valencià manté una gran activitat teatral de producció pròpia. "Malgrat l'escassíssima col·laboració econòmica de la Generalitat Valenciana, la salut de les companyies, dels creadors, dels actors i les actrius és força bona", explica el president de l'AVETID. Ciutats com Alcoi, Vila-real, Sueca o Gandia representen una tradició molt arrelada. La Mostra de Teatre d'Alcoi, de prestigi reconegut, el Festival de Teatre de Carrer de Vila-real, la Mostra de Mim de Sueca o companyies com Xarxa Teatre o Pluja Teatre s'han anat obrint camí pels escenaris valencians i internacionals.

La situació a la capital valenciana, com ja passa en alguns altres àmbits de la cultura pròpia del país, no compleix el paper d'aglutinador d'aquesta tradició. València té cinc sales públiques: el Teatre Principal, la Sala Moratín, la Sala Rialto, el Teatre Talia i la Sala Escalante. Les quatre primeres són gestionades per la Conselleria de Cultura a través de Teatres de la Generalitat, una empresa que té un pressupost anual d'uns 1.385

ARXIU / RAFA GIL

El musical 'Ballant, ballant', de la companyia de teatre El Micalet, va obtenir un èxit clamorós la temporada anterior. Ara, la companyia es prepara per estrenar l'espectacle a Madrid.

milions de pessetes. El Teatre Escalante pertany a la Diputació de València i la seua programació va adreçada a un públic més infantil.

La política que el govern valencià ha volgut aplicar a les seues sales és d'especialització en àmbits determinats. Així, el Teatre Principal rep les grans produccions de Teatres de la Generalitat i de les grans companyies del país i de fora. En aquest sentit, els actors valencians es queixen que no han pogut actuar mai en l'escenari del teatre valencià per excel·lència.

El Teatre Rialto també acull grans produccions de companyies, generalment de fora del País Valencià. Els espectacles són de format més petit, atesa la capacitat de la sala (unes 400 localitats). "El problema del Rialto –comenta Toni Benavent, productor de la companyia Albena i president de la Federación Estatal de Asociaciones Productoras de Teatro y Danza– és que es va convertint en un calaix de sastre on hi ha tota mena d'obres que no tenen cap lligam entre elles i que acaben desconcertant els espectadors. En general, aquest és el gran problema del teatre públic, que barreja espectacles avantguardistes amb obres molt comercials en una mateixa sala, i això acaba jugant contra el teatre".

La Sala Moratín, amb capacitat per a seixanta o vuitanta persones, segons la situació de l'escenari, té un caràcter més experimental. El Teatre Talia, que ha tornat a obrir les portes aquesta temporada després d'una llarga i costosa reforma subvencionada per la Conselleria de Cultura, es destina a espectacles de companyies valencianes (la qual cosa no vol dir que les obres siguen en català) i que tenen molt d'èxit entre el públic. És el cas de *La mujer de negro*, de la companyia la Pavana, en cartell fins la setmana passada.

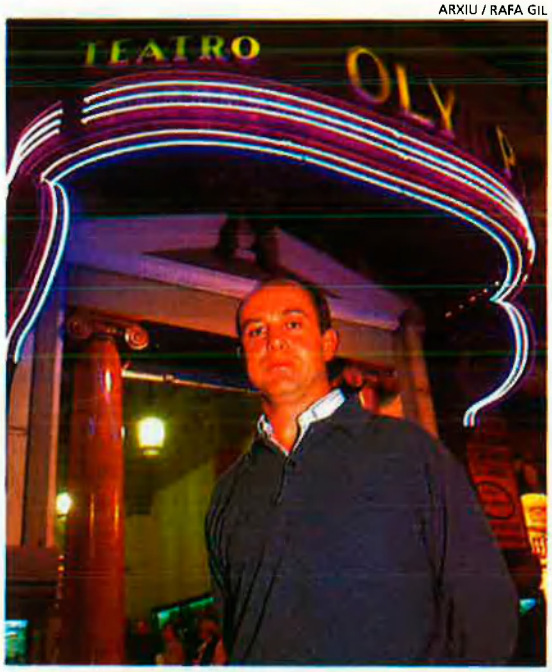
La Universitat de València també participa en el món del teatre a través de la sala Palmireno, vinculada als tallers de teatre de la Universitat. A banda les moltes representacions a càrrec del GTUV (Grup de Teatre de la Universitat de València), s'hi organitzen cursos, conferències i taules redones sobre teatre independent, producció teatral valenciana, escriptura i difusió dels teatre en valencià.

El panorama del teatre privat. El nombre de sales privades a València resulta visiblement reduït, considerades les possibilitats i l'existència de companyies valencianes de qualitat que no poden estrenar les obres en les sales públiques per manca d'espai o per la política de programació de Teatres de la Generalitat.

Algunes de les grans companyies de la ciutat de València han hagut de crear, construir i mantenir un espai propi per poder treballar i per poder-hi estrenar els seus espectacles. Aquest és el cas de la companyia Moma Teatre, que va haver d'obrir una sala pròpia, l'Espai Moma. Moma Teatre ha aconseguit de consolidar-se dins el panorama teatral valencià amb espectacles de caràcter contemporani i poc comercial, tot i els esforços econòmics que demana mantenir un espai en una política de subvencions poc generosa.

La companyia de teatre El Micalet, una altra de les més prestigioses de la ciutat, també disposa d'espai propi. Vinculada a la Societat Coral El Micalet, que ara fa unes setmanes celebrava el centenari de la seua fundació, va obtenir un gran èxit l'any passat amb el musical *Ballant, Ballant*, l'espectacle més vist de la temporada

ARXIU / RAFA GIL

Enrique Fayos és director i administrador del Teatre Olympia, l'única sala privada valenciana amb més de mil localitats. Fayos es queixa de la manca d'una política que aplegue tant interessos públics com privats.

i que ja es prepara per estrenar-se fora del país, a Madrid, el mes de febrer propvinent.

De la mateixa manera, la Sala Carme Teatre, la Sala l'Horta, la Sala Xerea i el Teatre de Titelles L'Estrella són espais privats que programen petits muntatges amb companyies amateurs.

El teatre Olympia constitueix un cas a banda dintre el teatre valencià. Es l'única sala privada de la ciutat que només es dedica a l'exhibició. És també l'única sala privada amb capacitat per a més de mil persones. Enrique Fayos s'encarrega de dirigir i administrar aquest teatre des de fa tres anys i es mostra crític sobre la manca d'una política teatral que aplegue tant interessos públics com privats. "Se suscita competència entre teatre públic i teatre privat –explica Fayos–, i això provoca tensions que obstaculitzen el bon funcionament del teatre. Si es coordinara l'actuació de Teatres, aconseguiríem, entre tots, que el teatre fóra moda a València. Entrar en competència és bo, si es millora l'oferta, però no, si es tracta de fer la guitza a companyies privades sense recursos suficients".

La sala Olympia es dedica exclusivament a l'exhibició, tot i que ja prepara una línia de producció amb la companyia la Pavana. "Avui dia, una sala que no es plantege la producció –postil·la el gerent de l'Olympia– ho passarà malament, a curt o llarg termini". El principal objectiu del Teatre Olympia, que ha programat tradicionalment espectacles amb companyies de Barcelona i Madrid, és d'apostar pel públic més jove i demostrar que teatre vol dir passar una bona estona. Els espectacles comercials de qualitat i el teatre valencià són unes altres fites que s'ha fixat Enrique Fayos: "Seria una estupidesa no comptar amb les companyies valencianes perquè el nivell de les seues produccions és més que acceptable".

Toni Benavent, productor de la companyia Albena Teatre, es mostra molt crític amb la política institucional del teatre valencià. "Al final, qui menys teatre té resulta que són les institucions, que són, en canvi, les que tenen més i millors sales. Un dels grans problemes del teatre valencià és la manca de sales i d'una política de promoció de companyies que potencie el sector".

El teatre valencià no està malalt, però necessita el suport de les institucions. Professionals i empreses demanen a crits una política que els permeta de treballar amb garanties. Amb tot, i a desgrat d'aquests indicis de malestar, la Generalitat s'estima més de mantenir una actitud de silenci. De fet, aquest mateix setmanari ha provat de saber l'opinió de les institucions valencianes en matèria de teatre sense èxit. "Amb alguns espectacles de les darreres temporades –explica Benavent– s'ha pogut comprovar que la ciutat de València té un públic potencial, però sembla que la Generalitat no se n'adone".

Rosanna Melià

fundació BANCAIXA

AGENDA

Del 30 de novembre al 6 de desembre

30 Dilluns *Taula Redona*
"Política, Globalidad y Medio Ambiente".
Cristina Narbona. Portaveu de la Comissió de Medi Ambient del Congrés dels Diputats. Martín Quirós. Secretari Primer de la Taula de les Corts Valencianes. Modera: Alfons Cervera.
Sala Sorolla a les 19'30 hores.

1 Dimarts *Mediambientals*
Cicle: Economia Ecològica.
"Població i Alimentació. 200 anys després de Malthus".
Mario Giampietro. Enginyer Químic i Biòleg.
Sala Sorolla a les 19'30 hores.

2 Dimecres
Conferència
"Código del buen gobierno de la empresa".
Manuel Olivencia. President de la Comissió Redactora per a l'estudi d'un Codi Ètic dels Consells d'Administració de les Societats. En col·laboració amb la Fundació Étnor.
Sala Ausiàs March a les 19 hores.
Dimecres Fòrum d'Opinió
Cicle: De segle a segle (1898-1998).
"El eco de los canones".
José Carlos Mainer. Catedràtic de Literatura Espanyola de la Universitat de Saragossa.
Sala Sorolla a les 19'30 hores.

3 Dijous *Seminari*
Cicle: Filosofia per a profans.
"El deseo según Deleuze" (1era. sessió).
Malte Larrauri. Filòsofa.
Sala Sorolla a les 19'30 hores.

CENTRE CULTURAL
Plaza de Tetuán, 23. Tel. 96 387 56 04. Valencia

www.bancaja.es

El teatre mallorquí cerca la consolidació

Després d'anys de veure's impotent davant el mercat i sense poder assolir una imprescindible professionalització, el teatre mallorquí comença a veure l'horitzó, amb el suport del Consell de Mallorca.

ARXIU / JOAN CELIÀ

Quant a dades, el teatre a Mallorca es pot resumir en l'existència de vuit sales estables que nodreixen de forma més continuada la cartellera: a Palma: el Teatre Principal, el Teatre Municipal de Palma, l'Auditòrium (amb dues sales: la Magna i la Mozart), el Teatre Sans, la Fundació-Teatre del Mar, i el Teatre Romà, del Poble Espanyol; i a Manacor, el Teatre Municipal. Després hi ha sales amb representacions ocasionals a gairebé la totalitat dels pobles illencs.

Les companyies que més sonen, atès el seu més alt grau de professionalització o el seu caràcter estable que els dóna una presència més continuada en cartellera, amb ocasionals sortides a l'exterior (sigui a altres zones de l'estat, preferentment Catalunya, o bé amb representacions a Menorca o Eivissa), són Estudi Zero Teatre, dirigida per Pere M. Mestre; Iguana Teatre, dirigida per Carles Molinet; La Lluna Teatre, dirigida per Antoni Maria Thomàs; i la companyia Xesc Forteza, dirigida per aquest mateix actor i autor, un dels de més èxit popular, encara que circumscrit a Mallorca. Després, amb més o menys estabilitat, funcionen un enorme nombre de companyies, fins a 92 més, que van des de les que tenen una presència constant, encara que no professionalitzats, fins les que apareixen només molt esporàdicament.

Segons les dades oficials de l'*Anuari Teatral 1997*, editat pel Consell de Mallorca, durant el 1997 es varen fer a Mallorca 29 produccions, 1.069 funcions teatrals –de les quals 720 es feren a Palma i 449 a la Part Forana– amb una assistència d'uns 160 mil espectadors.

El Consell de Mallorca és la institució que té les responsabilitats en matèria cultural. D'ençà el 1995 (amb el govern de PSIB, PSM i UM) porta una política cultural, amb Damià Pons al front de la Comissió de Cultura, que té l'objectiu d'ajudar a la professionalització de les companyies, convertir el Teatre Principal en referent i ajuda per a grups teatrals i, en general, intenta crear un mercat teatral econòmicament viable. El mateix Damià Pons, a l'*Anuari*, reconeix que tot el sector està condicionat per una considerable feblesa pressupostària, a causa de l'escàs rendiment econòmic que poden treure del seus muntatges, que també afecta les possibilitats de sortides a l'exterior, on la competència, molt nombrosa i d'alt nivell de qualitat i de pressupost, fa molt difícil que les companyies illenques puguin trobar el seu lloc, tot i intentar-ho. El Consell reconeix que "la precarietat del sector, que històricament ha estat endèmica, no està ni molt menys resolta"

És precisament aquest l'objeciu de futur: enfortir el mercat perquè les companyies en puguin treure el profit econòmic per sobreviure, professionalitzar-se i per augmentar la competitivitat a fora. En aquest sentit, a més de les ajudes generals, el Consell ha aconseguit crear, amb el suport de la Caixa de Balears, Sa Nostra, el Circuit Teatral que el 1997 permetè fer 97 representacions de diverses companyies a pobles de Mallorca.

Miquel Payeras

Imatge de la façana del Teatre Principal, a Palma. Depèn del Consell de Mallorca i està aconseguint convertir-se en la punta de llança del teatre mallorquí.

VOLS APRENDRE ANGLÈS GRATIS?

L' AVUI ET REGALA EL PRIMER CURS INTERACTIU D'ANGLÈS EN CATALÀ

Si d'una vegada per totes vols aprendre anglès sense que et costi ni cinc, i si vols fer-ho a partir del teu idioma, segueix cada dia el PRIMER CURS INTERACTIU D'ANGLÈS EN CATALÀ que et regala l'AVUI.

Generalitat de Catalunya

gasNatural

APRÈN ANGLÈS

15 CD-ROM

1 CADA DIUMENGE

158 FITXES

2 CADA DIA
(de dilluns a dissabte)

TOIGS

·LECCIONAR

. CURS

- ✓ El millor curs multimèdia interactiu d'anglès bàsic i mitjà.
- ✓ 15 lliçons amb exercicis sonors.
- ✓ Exercicis autocorrectius (també de pronunciació).
- ✓ Sistema d'ajudes gramaticals i de vocabulari.
- ✓ Equivalències en català, francès, italià i portuguès.

D'UNA VEGADA AMB L'AVUI

ARXIU / ELISEU T. CLIMENT

El Marroc, vist des d'aquí

Aprofitant que aquesta setmana el tema de portada de la nostra revista tracta sobre els magribins als Països Catalans, Bienve Moya fa la seua aportació al tema reflexionant sobre els autors catalans que s'han inspirat en les terres veïnes.

El Magrib, i especialment el Marroc, ha estat redescobert. Sobtadament ens hem adonat que aquests altres països veïns de la conca mediterrània, tan propers –i no sols físicament–, són més a prop nostre que no ens pensàvem. Agosarada pionera d'aquesta redescoberta va ser-ho Aurora Bertrana, que hi va viatjar en plena dècada dels trenta. D'aquella expedició, Aurora Bertrana, més coneguda pel seu cognom que dissortadament llegida per la seva obra, ens ha llegat la descripció d'un Marroc, com ja manifesta en el títol de l'obra, "sensual i fanàtic"; sense estalviar-nos, però, l'esborronadora visita feta a una presó de dones d'aquell país, a la primera meitat del segle. Bertrana ens dóna compte, des d'un captenir de visitant occidental, d'un Marroc que ella va reconèixer (cal insistir en el títol) fanàtic i sensual; exòtic, doncs, excitant o fora dels paràmetres del que l'autora devia considerar la norma social que ella reconeixia: impassibilitat i discreció, morigeració i sobrietat. Un país, hi insisteixo, contemplat des d'una visió un pèl exotista, des de tesis occidentals. Actitud que no perjudica gens el relat, tan sols l'inscriu en un corrent, ben extens per cert. En certa manera, Bertrana és hereva de la visió que a principis del vuit-cents Domènec Badia, Ali Bey imaginatiu aventurer i suposat agent de l'erràtic Godoy, ministre de Carles IV, ja havia avançat. Però Badia (com altres exploradors de la mateixa època al servei dels estats europeus neocolonials), contràriament a la novellista, que des de la seva actitud sensible se sentia fascinada pel país, no experimentava per aquell món gaire més interès del que qualsevol altre dels aventurers del segle XIX pogués tenir per un futur colonial: l'atracció per nous països amb riqueses per explotar, actitud que no l'encegava a l'hora

de sorprendre's i manifestar-ho amb elogis o blasmes, en funció dels seus convencionalismes socials.

Entre aquelles pretèrites notes d'*Els viatges d'Ali Bey* sobre el Marroc, fins la redescoberta actual, una llarga corrua d'artistes, pintors i escriptors. Marià Fortuny, Matisse, Saint-Exupéry, Angel Vázquez, etc., van arribar a posar de moda, sobretot a principis de segle, algunes ciutats marroquines: Tànger, Marràqueix, Casablanca. Però amb posterioritat a Bertrana, nosaltres haurem d'esperar fins el barceloní Juan Goytisolo perquè algun català s'ocupi d'exposar-nos mil evidències i incerteses sobre la variada problemàtica del país veí.

Per cert, si ens animéssim a llegir Bertrana, potser fóra indicat de tenir a prop, per contrastar paisatges, mentals i físics, l'obra de Fatima Mernissi *Somnis de l'harem*. La lectura paral·lela dels dos llibres pot donar-nos claus precioses per interpretar les indicacions expressades sobre l'obra de l'escripora catalana. En Mernissi trobem la imatge d'un Marroc tan íntim, tan entranyable, que malgrat les distàncies de formes cohabitacionals familiars, podrem arribar a comparar amb les nostres experiències infantils de nens i nenes occidentals. I no és poca cosa aquesta habilitat de saber apropar les vivències emocionals (encara que formalment només pertanyin al món infantil) de dos mons tan allunyats formalment (Marnissi ens porta al Marroc de la dècada dels 30).

Cap a la dècada dels seixanta, a un ampli sector de joves que s'anomenaren hippis, se'ls hi revelà el Marroc, i la resta del Magrib; bona part d'ells hi adquiriren els immemorials rudiments del comerç a la menuda, i posteriorment, a la seva tornada, envaïren les fires amb paradetes on podies aconseguir des d'orfebreria tradicional i quincalla més o menys artística, fins a petites dosis de haixix directament importat.

Fruit –i contemporània– d'aquesta redescoberta del veí africà, és l'obra de Juan Goytisolo, i d'entre totes les seves novel·les, *Makbara* n'és un model exemplar de les mil impressions que ha pogut despertar aquest redescobriment, quan existeix una certa voluntat de reconeixença. *Makbara* és una novel·la estranya, fascinadora, que com en el cas de la Bertrana observa una part del Marroc, la que a occident pot atraure per més pertorbadora i seductora. Una part del món magribí, despullat de tot l'orientalisme holliwoodià, un món on els qui ho vulguin podem reconèixer el nostre propi, la seva glòria i la seva vergonya. Vergonyes i glòries del Marroc que tan bé ens mostrà Tahar Ben Jellou en *L'Infant de Sorra*. Un món, com el de *Makbara* amarat de passió per les històries intercanviables, que s'intercavien personatges l'una a l'altra, perquè en realitat el que importa és la història, corol·lari de la col·lectivitat, i no pas l'individualitat.

Alguns d'aquests nous descobridors del Marroc, malinformats o senzillament indiferents, hi veuran una societat aliena, exòtica, enlluernadora i perillosa i tot. D'altres, però, més informats, sabran trobar-hi, com ja s'ha dit, retalls d'un passat propi, no massa llunyà. Aquest és el cas de Josep Piera en *Seduccions de Marràqueix*. Obra apassionada en la qual el lector, en més d'un passatge, pot arribar a confondre's i sentir el dubte de si Piera relata experiències marroquines o algun incident del seu mateix país i passat. Participa d'aquesta manera en aquest joc/discurs de les històries superposades, inacabades i represes amb altres personatges o altres paisatges, tan cares a la millor literatura àrab.

Però també el ciutadà dels Països Catalans, sense moure's del país, pot descobrir el Marroc, i molt a la seva vora. Tot un Magrib tangible. No el país de les guies de viatges, subjecte de creació literària, sinó un de proper i de cada dia: el dels immigrants. El Magrib que massa vegades és notícia de premsa tràgica o desagradable. El Magrib dels homes i dones que caminen al costat nostre, per les poblacions catalanes, i busquen feina, i la troben o no la troben. El Magrib dels fills d'aquests immigrants que comparteixen amb els nostres fills l'escola pública, i que demà –si no són expulsats abans– esdevindran conciutadans nostres, catalans, europeus de dret, però amb arrels culturals singulars. Per aquestes raons també és recomanable apropar-nos no tan sols a l'obra de creació, a la novel·la, sinó també a l'assaig, a la investigació.

ARXIU / ELISEU T. CLIMENT

Aurora Bertrana va ser la primera escriptora catalana a interessar-se pel Magrib. Aquesta autora va viatjar a les terres veïnes en plena dècada dels trenta.

Bienve Moya

Bibliografia:

—Domènec Badia. *Els Viatges d'Ali Bey* (diversos volums). L'Atzar Edicions. Barcelona, 1983.

—Aurora Bertrana. *El Marroc sensual i fanàtic*. Edicions de l'Eixample. Barcelona, 1992.

—Fatima Marssini. *Somnis de l'harem*. Columna. Barcelona, 1998.

—Josep Piera. *Seduccions de Marràqueix*. Eds. 62. Barcelona, 1996.

—Tahar Ben Jelloun. *La noche del pecado*. Alfaguara. Madrid, 1988.

—Tahar Ben Jelloun. *Dia del silenci a Tànger*. Eds. 62. Barcelona, 1989.

—Tahar Ben Jelloun. *L'Infant de sorra*. Eds. 62. Barcelona, 1995.

—Juan Goytisolo. *Makbara*. Círculo de Lectores. Barcelona, 1996

—Col·l. Ioé. *Marroquins a Catalunya*. ICEM. Barcelona, 1994

—M. Àngels Roque i altres. *Les Cultures del Magrib*. Enciclopedia Catalana. Barcelona, 1994.

—Saïd Tribak. *Introducció a l'aprenentatge de la llengua àrab*. Edicions el Mèdol. Tarragona, 1998.

La fèrtil densitat del convent

Els somnis, la fantasia i la quimera es donen cita en la novel·la 'Memòria del convent', que ens parla de com torna a començar una vida ja acabada i, sobretot, de la capacitat de l'home modern per moure muntanyes, més per creure en si mateix que per les seves creences religioses.

NOVEL·LA

JOSÉ SARAMAGO
Memòria del convent

Edicions Proa. Col·l."A tot vent"
Barcelona, 1998

287 pàgines | 2.000 ptes.

La lectura continuada de novel·les et condueix, sense remei, a establir classificacions potser no del tot acadèmiques, però, al cap i a la fi, què té a veure l'acadèmic amb la literatura? Una de les més senzilles podria disposar que hi ha novel·les torrencials, novel·les esquifides i novel·les denses com l'oli verge, plenes de substàncies i d'aromes, que t'impregnen amb el seu estil, amb la seva cadència d'obra treballada, de peça rodona, d'escriptura sòlida.

En aquest últim grup hi podríem incloure totes i cada una de les novel·les de José Saramago però, d'una manera molt especial, el *Memorial del Convent*. Escrita el 1982, poc abans que l'obra mestra de la seva primera època, *L'any de la mort de Ricardo Reis* (1984), i anterior en quinze anys a l'esplèndid cicle sobre la condició humana encetat amb els seus darrers llibres, l'*Assaig sobre la ceguesa* (1995) i *Tots els noms* (1997), aquesta novel·la ja conté totes les coordenades que ens permeten reconèixer un llibre seu: hi ha els personatges desmembrats del seu temps, la qual cosa guia a un conflicte d'interessos irresoluble; hi ha l'ús selectiu i exquisit d'una informació privilegiada, fruit d'una feina de recerca i documentació que duen a terme pocs novel·listes, i hi ha també una escriptura fèrria, precisa, que no oblida ser útil a les funcions que desenvolupa, ni deixar oberts els canals necessaris perquè la lectura pugui relliscar entre les escletxes, camins que l'autor ha establert com a vies d'accés a la seva obra.

Però si la humanitat dels personatges, sempre tridimensionals, mai decorats de cartró-pedra, ens trasmet una idea de l'ambició de Saramago, a la fi un cronista esplèndid de la seva època –fins i tot un innovador analista del passat vist des de les darreries del segle XX–, el que crida més l'atenció és la densitat de la seva escriptura, que mai no penalitza el plaer del lector. És, però, una densitat ben distinta, per exemple, a la, tantes vegades estèril, prosa d'Umberto Eco o a la sintaxi recargolada de molts escriptors contemporanis.

El *Memorial del convent* ens torna a sorprendre ara, després d'haver llegit tantes obres majors de l'autor, perquè ja hi podem trobar tots aquells elements que fan de Saramago un dels patrimonis literaris més enlluernadors del nostre temps. L'escriptor portuguès ha sabut posar sobre el paper una de les veritats més flagrants i menys reconegudes d'aquest vell segle: som moltes coses, bones i dolentes, però, sobretot, som els nostres somnis. **Xulio Ricardo Trigo**

FITXES

R. POVEDA i C. PAYÀ
Els dietaris de Bernardo Rico i José Rico

Ajuntament de Monòver
Monòver, 1998

En un important treball de compilació i transcripció, des de Monòver, l'enòleg Rafael Poveda i l'arxivista Consuelo Payà presenten els dietaris de José Rico i el seu pare Bernardo Rico. Aquest darrer va ser l'home de confiança de la família Azorín, més concretament del pare de l'escriptor.

335 pàgines | 1.[illegible] ptes.

JOSEP CUELLO
Natures i romanços del Pirineu

Ed. Alta Fulla. Col·l. "El Pedrís", 40
Barcelona, 1998

Aquest llibre és un recull d'una trentena de narracions que tenen per subjecte la natura del Pirineu. L'autor reflexiona sobre temes polèmics referents a la conservació humana. Tot al llarg de l'obra trobem un cert hàlit d'enyorança provocat per la idea que l'ésser humà viu en un exili antinatural.

229 pàgines | 2.000 ptes.

JORDI GINEBRA
La Gramàtica catalana de Joan Petit i Aguilar

Institut d'Estudis Catalans
Col·l. "Biblioteca filològica", 35
Barcelona, 1998

Jordi Ginebra situa l'obra de Joan Petit en el seu context lingüístic i cultural. Així tracta la biografia de Petit, les fonts de la seva gramàtica, l'ambient de l'època i les concomitàncies del gramàtic en qüestió amb l'Acadèmia de Bones Lletres. Aquest estudi va rebre el premi Nicolau d'Olwer 1992.

749 pàgines | 4.[illegible] ptes.

Preocupacions d'una dècada

El llibre titulat 'Per a què serveix un escriptor?' es compon d'un conjunt d'articles que ha recopilat Jaume Subirana. En aquesta obra, l'autor ens ofereix un joc d'estampes que evoquen, amb un estil àgil i irònic, els debats i obsessions que han preocupat el gremi literari al llarg dels anys noranta.

ARTICLES DE PREMSA

JAUME SUBIRANA
Per a què serveix un escriptor?

Editorial Proa Col·l."Perfils"
Barcelona, 1998

146 pàgines | 1.600 ptes.

ARXIU

Vull comptar-me entre els lectors entusiastes de les recol·leccions de papers de premsa. M'atrau molt l'escriptura que reflecteix els impulsos personals, passionals, dels escriptors, que deixa testimoni dels problemes que més els preocupen en un moment determinat. I això és el que trobarà el lector de *Per a què serveixen els escriptors?* de Jaume Subirana, un llibre on apareixen evocades les polèmiques i les obsessions que han animat el gremi d'escriptors entre els anys 1989 i 1997, com ara el gust necrològic de la nostra cultura, la desforestació moral i intel·lectual dels escriptors, la relació entre literatura i televisió, la progressiva tendència a entendre la cultura com un espectacle, la dura llei del desert que, segons l'autor, plana sobre la literatura catalana, les inèrcies que pesen en el món literari... Un retrat, fet i fet, de tonalitats grises que presenta una literatura que es mou "permanentment en els marges de l'ambigüitat" i que sovint sembla un pur joc de repartiment de prebendes. Al seu costat, podem trobar alguns dels articles més personals i atractius, aquells que giren al voltant de l'activitat d'escriure, entesa com una manera de viure, "com una fe antiga, com una força estranya que arrossegués cada autor més enllà de la raó i de la mandra i de l'angoixa i de les tardes circulars".

Al marge de les pàgines prescindibles, habituals en aquesta mena d'obres, podem gaudir de tot un seguit d'aspectes positius: una veu personal, sincera, que ha sabut fer-se un estil versàtil, que integra, com diu Enric Sòria en el pròleg que encapçala l'obra, la crítica i el to desimbolt, el sentimentalisme i la ironia. **Francesc Calafat**

Un barroquisme tenebrós

El primer dels dos relats està basat en una llegenda castellana ambientada a Granada cap a finals del segle XVII i protagonitzada per Don Juan, que viu una aventura fantàstica que s'aparta de les versions tradicionals d'aquest heroi. El segon conte narra la peripècia d'un compositor que viu a Venècia a finals del XIX.

NARRATIVA

VERNON LEE
La verge dels set punyals

Pròleg d'Eulàlia Lledó
Ed. Laertes. Barcelona, 1998

109 pàgines | 1.000 ptes.

Violet Page, filla de pares britànics, va néixer a França el 1856. Com a escriptora va triar el nom de Vernon Lee. Igual que molts intel·lectuals ianquis o britànics es va sentir atreta per Itàlia i decidí instal·lar-se a Florència. Va morir a Sant Gervasio el 1935. Al llarg de la seua carrera literària va escriure relats fantàstics, assaigs sobre l'art i la música del Renaixement i del Barroc tardà, estudis sobre política. estètica, lingüística, llibres de viatges, etc.

En realitat la seua obra estrictament literària constitueix només una petita part de la seua producció. El primer conte, que s'inscriu en el gènere fantàstic, que ella cultivà com a narradora, fou *El fantasma enamorat*. Laertes el va publicar, així com *Els déus i el cavaller Tanhaüser*. Es tracta d'unes bones mostres dels interessos i obsessions de l'autora, fascinada per l'art i la música.

Tant l'evocació de Don Juan i de la Granada del temps en què ell viu la seua aventura, com la que fa, en el segon relat, d'un compositor en la Venècia finisecular, es caracteritzen per una escriptura detallista (paisatges, esglésies, jardins, palaus, carrers o canals, etc.) que, com assenyala insistentment amb raó Eulàlia Lledó en el seu pròleg, deu molt als coneixements artístics i musicals de l'autora. Un altre tret comú –i essencial– a les dues narracions és l'atmosfera asfixiant, màgica, onírica que envolta els seus respectius protagonistes així com la seua dimensió demoníaca. **Josep Iborra**

LES NOTES DE VÍCTOR RIPOLL

Coneixement dels clàssics

Isidor Cònsul (*Breu història de la literatura catalana*, "L'esparver llegir", col·lecció dirigida per Isidor Cònsul) reporta "la fundació d''Els Nostres Clàssics', l'any 1947, per Josep M. de Casacuberta" com una de les "iniciatives editorials" dels anys quaranta. Entre 1924 i 1935, "Els Nostres Clàssics" havia publicat més de quaranta volums i l'editorial de Casacuberta, Barcino, uns dos-cents vuitanta.

Broma esborrada

"És la cosa més curiosa que he vist en tota la meva vida!", diu l'Alícia de Carroll, Carner i Compta. Carroll fa parlar Alícia com una persona gran –"*in all may life*"–, com si hagués viscut tota una vida, tret humorístic que algunes edicions bilingües (Le livre de poche, 1990. Traducció i notes de Magali Merle) destaquen en les notes. Oliva creu que Alícia no pot parlar com ho faria una persona gran i li fa dir: "Això és la cosa més curiosa que he vist a la meva vida!"

"La última"

Segons el *DIEC*, hem d'escriure "la única", "la úlcera", "la última", "la ultra", "la unça", "la ungla", "la urna", "la urpa" i "la úrpia". No podem fer l'elisió. Segons una regla nova, de redacció genuïna dels artesans del *DIEC*, l'article femení no s'elideix mai davant "u", no només l'àtona, també la "u" tònica: "La *a* de *la* no s'elideix davant *u* o *i* àtona". Perquè, clar, no podem pas pensar que desconeixen la gramàtica i que el que volien dir és que "la *a* de *la* no s'elideix davant *u* o *i* àtones".

"He fet un enfocament inèdit de la guerra civil"

Miquel Pairolí, l'autor de la novel·la *El camp de l'ombra* i de l'assaig *La geografia íntima de Josep Pla,* llibres editats per La Campana, ha publicat, a la mateixa editorial, la novel·la *El convit*. Va néixer a Quart d'Onyar (el Gironès) l'any 1955.

ARXIU / RICARD CUGAT

Miquel Pairolí ha escrit la novel·la 'El convit'.

—L'anècdota del comissari que convida a sopar –el convit del títol– a ca seva els pares d'un noi anarquista amenaçat de ser sotmès a la pena de mort té cap base real?

—No. Tot és novel·lesc. La novel·la recull un aire, un ambient, que sí que són històrics. Però l'argument i els personatges no estan inspirats en cap anècdota real.

—Creieu que encara es poden trobar coses noves per novel·lar sobre la guerra civil i els efectes de la guerra civil sobre la societat?

—Crec que sí i penso que *El convit* té un enfocament bastant inèdit en el tractament de la situació dels personatges d'aquests anys. Està situada al final de la guerra civil però penso que es podria situar en molts altres moments i països que produeixen situacions similars. A Alemanya el 45, per exemple, un moment de turbulència, de capgirada, on el poder es torna a ressituar.

—La novel·la comença amb la descripció d'un afusellament. Són poques pàgines però d'una gran intensitat. Quant de temps vàreu trigar a escriure aquestes sis pàgines?

—Un matí. Últimament procuro escriure la primera versió del text de la forma més ràpida possible, a mà, i després aquesta primera versió la repasso dues vegades més, una a mà i l'altra, a l'ordinador.

—El desenllaç de la novel·la és sorprenent, amb una sorpresa doble, força impactant. No teniu por que la novel·la es vegi únicament com un trajecte que et porta a un final, i, per tant, el que s'explica durant el trajecte sigui secundari?

—Home, les possibilitats de lectura són lliures i tan variades com lectors té un llibre. El que plantegeu és possible que passi amb alguns lectors. Ara bé, la meva intenció no ha estat aquesta, sinó que la sorpresa final sigui la culminació de tota l'evolució que té la novel·la.

—Devíeu tenir el final ben pensat abans de començar a escriure-la, suposo.

—Sí, sí. Sabia, abans d'escriure-la, què passava, on volia arribar. Però això ho he fet en tots els altres llibres meus. Generalment sé on arribar i tinc uns esquemes, unes pautes d'evolució dels personatges tot i que les coses bones, allò que podríem dir-se les troballes, o almenys, així ho considero, generalment no estan previstes sinó que apareixen a l'acte de l'escriptura.

—En aquesta novel·la sou més detallista que en l'anterior. Això us ha obligat a fer un esforç superior?

—Jo diria que l'esforç ha estat diferent. *El camp de l'ombra* era una novel·la de respiració més oberta i aquesta, més angoixada i reclosa.

—Un negre dissecat decora un angle de l'habitació. L'heu posat perquè el lector es pensi que Banyoles no té el monopoli dels negres dissecats?

—No. És una mica una petita broma. Com que la decoració de la casa és d'ambient africà, vaig pensar que no hi desentonaria i menys atesa la polèmica dels darrers anys sobre la qüestió. És una mica com picar l'ull al lector.

—Aquest element grotesc treu tensió dramàtica a la situació. També devíeu pensar en aquesta funció, no?

—Sí. És que de fet, a part de la situació dramàtica final, que és al darrer terç de la novel·la, al principi no ho és tant. M'interessava d'introduir aquest element grotesc. No és l'únic. N'hi ha algun altre, comentaris i respostes. Grotescs i sarcàstics, escampats per tota la narració. **Lluís Bonada**

Ruyra, Espriu, Rodoreda i Foix, grans autors fantàstics

Joaquim Ruyra, Salvador Espriu, Mercè Rodoreda i J. V. Foix són alguns dels autors que han estat triats per a formar part de l'*Antologia de narrativa fantàstica catalana* que ha preparat l'escriptor, traductor i crític Emili Olcina per celebrar número 75 de la col·lecció de misteri "L'Arcà", de Laertes.

"El gènere fantàstic forma part de la ficció realista", va dir Alfred Sargatal, director, amb Eduard Suárez, de la col·lecció, en presentar el llibre a la premsa, i per demostrar-ho, l'antòleg ha seleccionat alguns dels millors autors catalans convencionalment considerats de ficció realista.

Autors que es poden agrupar en tres categories, va dir Olcina. La dels autors "que hi havien d'anar". A més

ARXIU

Salvador Espriu, un dels escriptors fantàstics triats.

dels esmentats, Pedrolo, Perucho, Santamaria, Oliver, Calders i Sarsanedas: les figures. El segon grup, amb autors coneguts com Jordana, Esclasans i Martínez Ferrando però que calia presentar com a autors d'obra fantàstica. I finalment, els "rescats", autors que ningú no llegeix avui, com són Diego Ruiz i Joan Duch.

L'antologia arriba fins als autors nascuts abans de la guerra, inclosos. Presentats per ordre cronològic d'autors, comença amb Martí Genís i Aguilar, continua amb Casellas i acaba amb Sarsanedas. El criteri de la tria ha estat el de la "diversitat, curiositat i representativitat".

Per a Olcina, presentar Rodoreda, Casellas, Espriu o Jordana com a escriptors fantàstics no és forçat. "No és una antologia feta amb calçador. La fantasia no l'entenc com a clima o tema, sinó com a tècnica literària, com a recurs, el que fa servir, per exemple, la Rodoreda al final de *Mirall trencat*, la trobem en Dickens, Balzac i Henry James." **LL. B.**

Nova sèrie dels comtats carolingis

"Atles dels Comtats de la Catalunya Carolíngia" és el nom de la sèrie de deu volums que publicarà Rafael Dalmau Editor. El primer llibre, *Atles del Comtat de Besalú (785-988)*, ja es troba a la venda. En són autors el cartògraf i historiador Víctor Hurtado i el professor d'Història Medieval Jordi Bolòs.

Els volums, d'una gran riquesa de dades toponímiques, culturals, econòmiques, eclesiàstiques i polítiques, situen els principals esdeveniments que hi hagué al comtats estudiats i fan una descripció completa de la realitat de la zona. Un volum dedicat a la Catalunya musulmana apareixerà al final, com a complement. Després del de Besalú, vindran els de Girona; Empúries i Peralada; Osona i Manresa; Cerdanya, Conflent i Berga; Urgell...

PEL FORAT DEL PANY

Isabel-Clara Simó

Homenatge a Joan Guinjoan

Joan Guinjoan és homenatjat doblement aquests dies: una exposició a la SGAE dels objectes entranyables que l'han envoltat al llarg de la seva llarga i fructífera vida, i dos concerts-homenatge de la seva obra. La meva enhorabona al compositor i la meva felicitació als organitzadors: la música en general necessita tot l'escalf de la societat, sobretot en un país de melòmans, especialment les capes populars. A més a més, el 4 de desembre Guinjoan estrenarà la *Simfonia número 2*, que no ens podem perdre.

Guinjoan és un excel·lent músic, i un home de propostes agosarades i avantguardistes; és també una bellíssima persona: com sol passar amb la gent de talent, és d'una modèstia franciscana i d'una simpatia encomanadissa.

Ha estat guardonat nombroses vegades: el Ciutat de Barcelona en diverses ocasions, el Premi Nacional del Disc, el Premi Reina Sofia, el Premi Nacional de Música, etc.; ha escrit diversos llibres; forma part de diverses associacions de gran prestigi internacional; ha estat condecorat; és acadèmic...; ha estat finalista, amb *Trama*, del Premi Mundial del Disc (Premi Koussevitzky) de l'IRCA de Nova York. El proper mes d'abril, la Universitat de Califòrnia de Santa Bárbara li dedica un cicle monogràfic, i se celebraran uns concerts de la seva obra a Cleveland i Filadèlfia.

En resum: estem parlant d'un músic de primeríssim rengle. Les seves acurades i exigents composicions no deixen mai indiferent l'auditori. Jo crec que els nostres països, de vegades d'un caïnisme esparverador, o, simplement, arraulits pel pes d'uns complexos històrics anorreadors, són poc generosos amb els grans homes i dones que, per pura xamba, ens han tocat. Que ara la Fundació Autor de la SGAE, en el marc del V Festival de Músiques Contemporànies de Barcelona, organitzi aquest homenatge em posa de bon humor i em retorna la confiança en el nostre sempre tèrbol futur.

El conec poc, en Guinjoan, però l'he escoltat prou per retre-li la meva admiració, i l'he tractat prou per apreciar-lo com a ésser humà.

De vegades fem les coses ben fetes; de vegades fem homenatges merescuts. De vegades tenim la civilitzada capacitat de saber assaborir, palpar, llepar i olorar l'essència vellutada i flairosa del bon art. De l'autèntic art.

digital www.diaridebalears.com Diari de Balears

◆ www.diaridebalears.com. Passeig de Mallorca,9a. Tel. 971 788 300. Palma. master@diaridebalears.com ◆

Diari de Balears ja parla com tu a Internet

Diari de Balears és el primer diari del Grup Serra que compta amb una edició a Internet.

Aquesta iniciativa és una mostra més de l'esforç que el Grup Serra realitza per oferir a la societat el millor producte, al més elevat nivell, en sintonia amb el desenvolupament de les noves tecnologies.

Diari de Balears Digital oferirà no només la part informativa més destacada de l'edició de paper, sinó una contínua actualització de les notícies que passin en el decurs del dia.

El Grup Serra ha confiat en aquest projecte amb Atlas, empresa mallorquina dedicada als serveis telemàtics

Diari de Balears és el primer diari del Grup Serra que compta amb una edició a Internet. Tots els internautes poden accedir pel seu ordinador a l'únic diari escrit en la llengua pròpia de les Balears.

Aquesta iniciativa d'Hora Nova S.A., empresa editora de *Diari de Balears*, [illegible] remarcà que el Grup Serra realitza per oferir a la societat el millor producte, al més elevat nivell, en sintonia amb el desenvolupament de les noves tecnologies.

El Grup Serra ha confiat en aquest projecte amb Atlas, empresa mallorquina dedicada als serveis telemàtics. Ahir, Hora Nova S.A., representada pel seu conseller delegat Sebastià Ginard, i Atlas IAP S.L., representada per Bernat Pons, firmaren el contracte de desenvolupament de l'edició digital de *Diari de Balears*. L'acte comptà amb la presència de Llorenç Valverde, director del Departament de Ciències Matemàtiques i Informàtica de la Universitat de les Illes Balears, i Jaume [illegible], nou director tècnic de l'empresa; Ricardo Galli,

◆ *La iniciativa té el suport del Consorci per al Foment de l'Ús de la Llengua Catalana pròpia de les Illes Balears i de la UIB*

domiciano brazmes

INDEX

◆ ART I CULTURA	2
◆ LOCAL	4
◆ Tramuntana	12
◆ Raiguer	13
◆ Pla Nord	14
◆ Pla Sud	15
◆ Migjorn	15
◆ Llevant	16
◆ Crònica negra	17
◆ ESPANYA	19
◆ MÓN	23
◆ OPINIÓ	24
◆ ESPORTS	26
◆ CLASSIFICATS	34
◆ SOCIETAT	38
◆ ÚTIL	43

Supermercats d'art: originals a preus d'oferta

El supermercat d'art American Prints, a Barcelona i València, i l'Hipermerc'art, d'art contemporani, a la Sala Vinçon de Barcelona són dues propostes per comprar obres d'art a un preu assequible i amb un sistema d'autoservei. Fins a principis de gener, més de 20 mil originals d'artistes contemporanis es posen a la venda amb aquest sistema.

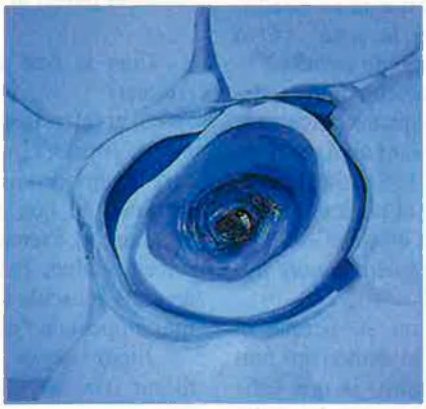
La venda d'obres d'art sempre ha estat associada a subhastes en què una minoria formada per entesos i col·leccionistes adquireix originals a canvi d'una suma important de diners. Qui es podia imaginar fa quinze anys que un dia es podria comprar obres d'art com aquell qui va a comprar patates? American Prints i Safia, dues associacions de marxants d'art contemporani, van tenir aquesta original idea i van crear els supermercats d'art: grans superfícies on el client pot passejar-se amb una cistella, mirar i remirar els productes lliurement i comprar-los per menys de trenta mil pessetes.

ARXIU / HIPERMERC'ART

Cadira en ferro i alumini de Matilde Grau

ARXIU / HIPERMERC'ART

En els supermercats d'art podem trobar quadres com aquest de Danilo Rojas.

Aquesta nova fórmula no ha estat rebuda com un insult a l'art, sinó com un nou sistema de compra que fa quinze anys que funciona i que serveix per promocionar els nous artistes i apropar l'art al públic majoritari.

El supermercat d'art American Prints celebra el seu quinzè aniversari i exposa fins el 25 de gener més de vint mil originals de 250 artistes que hi participen en set ciutats: Barcelona, València, Madrid, la Corunya, Logronyo, Bilbao i Sevilla. Els artistes són de totes les tendències, tècniques i nacionalitats, i ofereixen noranta peces úniques, que es poden adquirir a preus molt assequibles, des de 9.990 fins a 27.990 pessetes. Les sales American Prints (al carrer de Calvet, núm. 63, a **Barcelona**, i al carrer de Ciscar, núm 10, a **València**) s'organitzen com un supermercat tradicional. Els productes es troben dins d'una bossa de plàstic amb el preu etiquetat, el certificat d'autenticitat i el currículum de l'artista. American Prints també disposa del Marc Kit, un servei d'emmarcament ràpid que el client pot adquirir, si ho desitja, juntament amb l'obra, també a preus molt econòmics. Tanmateix, aquells que busquin obres més grans que les que s'exposen al supermercat, a l'espai La Boutique trobaran obres sobre tela i bastidor.

El XV Hipermerc'art de la Sala Vinçon de Barcelona, organitzat per Safia Marxants d'Art Contemporani, exposa fins el propvinent 9 de gener seixanta originals de cinquanta artistes, que es poden adquirir a partir de 5.995 pessetes i fins a 27.995, establit com a preu màxim. El funcionament d'aquest centre és similar al supermercat d'American Prints, comprar art amb el sistema d'autoservei i a preus molt econòmics. **B. C.**

ARXIU / HIPERMERC'ART

Quadre de Vilamajó exposat a l'Hipermerc'art.

MÚSICA

NOVETATS

Manel Camp 'Cançó' (Picap)

El pianista de jazz Manel Camp ens ofereix en aquest compacte una preciosa revisió de les grans peces de la Nova Cançó. Camp, que ha acompanyat la majoria dels cantants del país, copsa l'essència (que tots reconeixem) de cada cançó i la transporta amb el piano per camins inesperats i deliciosos.

Robbie Williams 'I've Been Expecting You' (Chrysalis)

Des que Robbie Williams va fugir dels Take That, ha deixat clar que sabia fer més coses que cançonetes per a adolescents incondicionals. El pop britànic que destil·la aquest segon disc en solitari del millor cantant del 97, segons l'MTV, és tou, però no completament insuls. **O. C.**

Alba Ventura: 'Allò que més trobo a faltar de Barcelona és el mar'

RAFA GIL

La jove pianista barcelonina Alba Ventura va delectar el públic dimecres passat al Palau de la Música de València.

Acaba de complir vint anys i ja en fa cinc que estudia a Londres sota el mestratge de la professora de piano Irina Zariestkaia. Acaba de treure el seu primer disc compacte al mercat i ja ha guanyat premis del prestigi de l'YCAT (Concert per a joves artistes). El passat dimecres la jove pianista barcelonina Alba Ventura oferia un recital al Palau de la Música de **València** que va delectar el nombrós públic que hi va assistir.

—Com és la seua vida a Londres quan no estudia?

—Sortosament, només dedico tres o quatre hores cada dia a practicar i això em dóna temps per fer moltes coses: llegir, anar al cinema, passejar, escoltar música...

—Són suficients quatre hores diàries?

—Per a mi sí, perquè el temps que hi dedico em rendeix moltíssim, ja que estic totalment concentrada en allò que faig.

—Què és el que més enyora de casa?

—El mar. Cada dos o tres setmanes vaig a Barcelona a carregar les piles.

—Com se sent abans d'un concert?

—Si et refereixes a algun tipus de superstició, no en tinc cap, ni tampoc em poso gens nerviosa. El que sí que faig és moure'm, exercicis d'escalfament, saltar, ballar. Deixo anar els músculs i surto amb més empenta a l'escenari.

—Tocar sense partitures forma part de l'aprenentatge?

—Sí, és una de les coses que agraeixo a Irina. D'aquesta manera puc comunicar millor els meus sentiments.

—Cap compositor preferit?

—M'agraden tots els estils, i cada peça la toco sentint-la i vivint-la amb la mateixa intensitat.

—Recorda especialment algun concert?

—Sí, un a l'Auditori de Madrid quan tenia catorze anys i un altre al Palau de la Música de Barcelona. De totes maneres, en tots els concerts dono tot allò que puc donar.

—Per què el piano?

—[*Alba riu i mira amb complicitat la seua mare.*] No el vaig triar jo, me'l vaig trobar a casa. Però per sort, ara no el canviaria per cap altre instrument. **R. M.**

Matilde Salvador i José López Ferrero actuen a la Beneficència

ARXIU / VICENT A. JIMÉNEZ

Matilde Salvador la podrem veure i escoltar el dia 3.

La compositora castellonenca Matilde Salvador i el tenor José López Ferrero actuaran el proper dijous 3 de desembre a partir de les 22.30 hores al Saló Alfons el Magnànim del Centre Cultural la Beneficència de **València**. Matilde Salvador, de reconegut prestigi en el món de la música, i José López, que va debutar l'agost de 1997 amb el paper de don José en l'òpera *Carmen*, interpretaran peces amb música de Matilde Salvador i lletres de Josep Sebastià Pons, Bernat Artola, Francesc de Paula Burguera, Rafael Caria i Joan Fuster.

Aquest concert s'emmarca dins d'un cicle de concerts que la Beneficència va inaugurar el passat dia 22 de novembre i que finalitzarà el proper 19 de desembre amb l'actuació del pianista Diego Alonso. **R. M.**

TEATRE

Teatre, música i dansa, units per la solidaritat amb Centramèrica

Els devastadors efectes de l'huracà Mitch, que ha afectat bona part dels països de l'Amèrica Central, continuen provocant la reacció de la societat. Dilluns, 30 de novembre, el món del teatre, la música i la dansa del País Valencià s'uniran en una gala benèfica per solidaritzar-se amb les víctimes de l'huracà. El Teatre Principal de **València** serà l'escenari d'aquest projecte, coordinat per l'actor Andrés Navarro, en què han col·laborat des de la Diputació de València fins l'Associació d'Actors i Actrius Professionals Valencians o Teatres de la Generalitat, entre d'altres.

Amb un preu únic de 2.000 pessetes, els espectadors tindran l'oportunitat d'assistir a les actuacions de les més importants companyies de teatre valencianes i dels grups de música de més prestigi.

Una llarga llista, que inclou el teatre de l'Ull, la companyia Visitants, el grup de música folk Al Tall, la companyia de teatre El Micalet, la cantant Montse Anfruns, Moma Teatre, els actors Laura Useleti i Pep Ricart, Urbàlia Rurana, el Circ Gran Fele i el Círculo Mágico, les companyies Essa Minúscula i la Dependent, Lluís Miquel, Paco Munoz i Juli Mira, la ballarina Porri Fernández, el grup Carraixet i Nacho Mano, el cantautor Joan Amèric, Jácara Teatro, Miquel Gil, les companyies Albena Teatre i Escalante, la companyia Doble o Nada, el grup de teatre Combinats, Extra-Di-Varius i una bona colla de músics i tècnics.

ARXIU / PRATS I CAMPS

Paco Munoz, Juli Mira i Lluís Miquel, protagonistes de 'Veles e vents', de Xarxa Teatre, participaran en aquest acte benèfic.

Andrés Navarro, coordinador de tot aquest muntatge, s'ha mostrat molt agraït per la col·laboració de tants i tants professionals que s'han oferit voluntàriament per participar-hi: "Fins i tot hem hagut de descartar gent perquè no ens era possible programar per a una sola nit tantes actuacions."

Els beneficis de l'acte, que començarà a les 22.30 hores i serà presentat per Juanjo Prats i Gemma Juan, de Televisió Valenciana, i pels actors Carles Pons i Cristina Plaza, els recollirà l'ONG Intermón al final de la gala. **R. M.**

ESTRENES

PEPE FART

La Sala Beckett de **Barcelona** presenta, fins el diumenge dia 3 de gener, *Petita mort*, de David Plana, una obra que parla de l'encontre casual de dos personatges en un dels pitjors moments de la seva vida.

Cristina Roig (interpretada per Clara Segura) és una estudiant de medicina que es prepara per fer un examen que l'especialitzarà a donar males notícies a pacients terminals. Per error, per comptes d'arribar l'actor-examinador que es farà passar per malalt, entra al despatx Vicenç Gomis (interpretat per Armand Villén), un jove mecànic que ve a buscar els resultats d'unes proves de rutina. Aquest equívoc farà canviar radicalment la vida de tots dos personatges.

L'illa

Robert Creeley

Escrita en una prosa punyent i despullada que no s'ajusta a cap mode de ficció actual, L'illa aconsegueix una profunditat remarcable de percepció i comprensió. El progrés sense treva d'una situació crítica porta el protagonista a frec de la bogeria.

Di7 Edició
"Zitzània", 10

L'Islam a Catalunya
(segles VIII-XII)

Pere Balana i Abadia

Síntesi actualitzada que il·lumina cinc segles d'una presència cultural, social i política que va contribuir a configurar la forma de ser catalana.

R. Dalmau, editor
"Nissaga", 13

ACOSTA'T

La Universitat de València té molt a oferir als seus amics i antics alumnes. Pots demanar el teu butlletí d'inscripció per telèfon, fax, e-mail o correu a:

Amics i Antics Alumnes
de la Universitat de València
Fundació General de la Universitat de València
Patronat Cinc Segles
Pl. Forn de Sant Nicolau, 4. 46001 València
Tel.: 96 398 32 70
Fax: 96 386 46 20
E-mail: amics@uv.es
http: //www.uv.es/~csegles

CINEMA

ESTRENES

ARXIU

'Mi nombre es Joe' ('My name is Joe'). Direcció: Ken Loach. Guió: Paul Laverty. Fotografia: Barry Ackroyd. Música: George Fenton (GB, 1998). Intèrprets: Peter Mullan, Louise Goodall, David McKay, Annemarie Kennedy, Gary Lewis.

Guanyadora de l'Espiga d'Or i del Premi del Públic al recent Festival de Valladolid, i amb el premi al millor actor (que ja havia guanyat a Cannes) al seu protagonista, Peter Mullan, amb la difícil peripècia vital d'un ex-alcohòlic de Glasgow a l'atur que s'enamora d'una assistenta social, *My name is Joe* comporta el refermament potser més vibrant fins ara del compromís social i del talent de Ken Loach, un dels principals motors de la revivificació d'un cinema britànic combatiu, digne hereu dels joves irats del Free Cinema dels anys 60

A *My name is Joe*, Loach consolida la fusió del fet col·lectiu, en clau crítica, i del personal i íntim. I avança en la línia de *Riff-Raff* i *Lloviendo piedras* en una forma que cada cop insisteix més a connectar amb els problemes i sentiments dels homes i dones d'avui. Admirables de Peter Mullan i Louise Goodall.

Josep M. López Llaví

Cinema alemany a les filmoteques de Barcelona i València

La Filmoteca de la Generalitat de Catalunya, de **Barcelona,** i la Filmoteca de la Generalitat Valenciana, de **València,** han programat un cicle de cinema alemany dels anys 90 per al desembre.

De les pel·lícules que es poden veure a barcelona cal destacar: *Konckin' on Heaven's door*, de Thomas Jahn; *Diese tage in Terezin (Aquells dies a Terezin)*, de Sibylle Schonemann; i *Alle zeit der welt (Tot el temps del món)*, de Matl Findel.

La Filmoteca de la Generalitat Valenciana projecta títols tan interessants com ara *Das leben is eine baustelle (La vida en obres)*; de Wolfgang Becker; *Angel Express*, de Rolf Peter Kahl; i *Sexy Sadie*, de Matthias Glasner.

ARXIU / BUENAVISTA INTERNACIONAL

Una escena del film 'Knockin' on Heaven's door'.

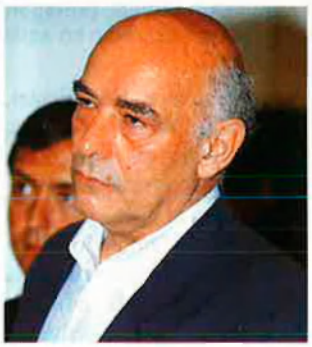
'Artecinema', una mostra de pel·lícules documentals sobre l'art

El Centre de Cultura Contemporània de **Barcelona** presenta *Artecinema*, una mostra de pel·lícules documentals sobre l'art contemporani. Durant tres úniques vetllades, del 30 de novembre al 2 de desembre, aquest festival ens permet aprofundir en el coneixement de la realitat artística d'avui.

La mostra s'inaugura amb un homenatge al pintor Antonio Saura, amb la projecció del film *Confessions* (1990), que ens permet entrar al taller de l'artista i fer un recorregut per la seva trajectòria.

Artecinema mostra una vintena de documentals, entre els quals cal destacar els films *Tàpies Barcelona 1982*, un retrat d'Antoni Tàpies, i *Les ateliers de Barceló*, un seguiment de l'obra del pintor Miquel Barceló.

ARXIU / RAFA GIL

El pintor Antonio Saura.

TEATRE

El Teatre Principal acull la nova comèdia de Jordi Galceran, 'Fuita'

Després de l'èxit de *Dakota*, *Surf* i *Paraules encadenades*, el jove dramaturg Jordi Galceran presenta la seva última comèdia, *Fuita*, a partir del 3 de desembre al Teatre Principal de **Barcelona**.

L'actor Pep Anton Muñoz interpreta un conseller que és a punt de posar fi a la seva existència amb una pistola. En aquesta situació límit, vol acomiadar-se de la vida concedint-se un últim desig, però és interromput per la visita d'una sèrie de personatges, interpretats per Laura Conejero, Pilar Sàenz, Albert Pèrez i Jordi Banacolocha.

Fuita és dirigida per Eduard Cortès, realitzador de sèries de televisió, com ara *Sitges*, i d'obres de teatre, com ara *Flor de nit* de Dagoll Dagom.

ARXIU / CAMALEÓ

Els cinc intèrprets de l'última comèdia de Jordi Galceran, 'Fuita'.

EXPOSICIONS

Girona mostra l'evolució de la pintura catalana al Renaixement

El Museu d'Art de **Girona** presenta fins el 25 d'abril l'exposició "De Flandes a Itàlia", una mirada panoràmica de la transformació de la pintura catalana a l'època del Renaixement a través de la producció figurativa de pintors que servien retaules a les parròquies del bisbat de Girona.

L'exposició s'organitza i mostra el procés de canvi a través de sis passos o moments significatius en la producció artística. El primer, *Nou flux de pintors nord-europeus*, mostra com la vinguda de pintors septentrionals (flamencs, francesos i germànics) que es registra a Catalunya entorn de 1490-1530 es va imposar fàcilment i va propiciar una primera sèrie de canvis que introduïen elements figuratius d'ascendència renaixentista, com ara noves convencions naturalistes en el dibuix i en el color, decoracions grotesques i escenaris construïts amb versions artesanalitzades de la perspectiva italiana.

El segon pas és *Un episodi italià singular*, quan irromp

SRBM CARLES AYMERICH

Isaac Hermes. 'Taula d'adoració dels pastors'. Parròquia de Santa Maria de Palamós.

a Girona un episodi molt primerenc de renaixentisme: el petit retaule de santa Helena (1519-1521). La seva pintura de concepció i configuració italiana avança els canvis a l'ambient artístic de Girona. L'impacte de l'obra influeix en els tallers gironins. Es quan es dóna el tercer moment: *El ressò de les novetats en els tallers locals*, en què les noves generacions de pintors del país van adoptant els canvis en la pintura.

El quart pas, *Imatges i mirades manllevades*, mostra com els models renaixentistes de pintura obtenen una accelerada difusió en el primer terç del segle XVI a causa del prestigi dels grans mestres italians, com ara Rafael i Miquel Àngel. Seguidament es dóna el cinquè pas, *Pintors italians o italianitzats*, en què l'exposició fa un repàs de l'activitat a Catalunya d'un nombre considerable de pintors italians o formats a Itàlia durant la segona meitat del cinc-cents. El protagonisme de la seva producció significa la consolidació definitiva d'aquest model entre els clients i destinataris de pintura catalans.

Finalment, l'últim pas d'aquesta evolució pictòrica, anomenat *La represa de tallers autòctons renovats*, mostra com les experiències de la transformació pictòrica de l'últim terç del segle arribaren als obradors autòctons fins al punt de promoure un seguit de mestres ja modernitzats i competitius.

TELEVISIÓ

SÈRIES

ARXIU

Estació d'enllaç, la sèrie que TV3 emet els dimecres a les 10 de la nit, és la primera sèrie de televisió que inclou comentaris per a invidents.

Televisió de Catalunya i l'Organització Nacional de Cecs (ONCE) han firmat un conveni de col·laboració mútua per incloure comentaris per a invidents en alguns programes emesos per TVC. La sèrie *Estació d'enllaç* ha estat triada per començar aquest projecte i actualment ja es pot seguir a través d'aquest sistema, que consisteix a connectar la segona pista d'àudio que porporciona el sistema dual del televisor. D'aquesta manera es poden seguir els diàlegs de la sèrie i en els espais en silenci una veu en off explica les situacions de l'escena.

ASSOCIACIÓ LLENGUA NACIONAL

Associació que té per finalitat principal contribuir al bon ús de la llengua catalana, afermant-la i difonent-la en tots els àmbits dels Països Catalans a través de la revista Llengua Nacional

❒ **Soci numerari:** quota anual: 6.000 pessetes
Els socis gaudeixen d'una sèrie d'avantatges.
❒ **Subscriptor protector:** preu anual 3.000 ptes.
❒ **Subscriptor regular:** preu anual: 1.800 ptes.

Associació Llengua Nacional
Bústia postal 24057
08080 BARCELONA

Telèfon: 93 456 88 79
Correu electrònic:
rsangles@intercom.es

La ciutat desitjada
València entre el passat i el futur
Josep Sorribes

Tots els grans temes de debat al voltant del present i el futur de la ciutat de València estan presents en aquest llibre, que és –com escriu Pasqual Maragall al pròleg– "història apassionada d'una ciutat viscuda com a expressió dels nostres somnis".

Tàndem Edicions
"Tàndem arguments",7

Intervencions
entre cultura i política
Gustau Munoz

Intervencions explora les relacions entre cultura i política a partir dels problemes del món contemporani (la democràcia, l'estat del benestar, el futur europeu), de qüestions específiques del nostre entorn i de l'obra de pensadors (Berlin, Bobbio o Fuster) representatius de la nostra època.

Tàndem Edicions
"Tàndem arguments",6

LA BONA VIDA

Jaume Fàbrega

País de bolets

Les condicions del terreny de Catalunya, que en un espai relativament reduït dóna una gran quantitat de microclimes –tal com explica el geògraf francès Pierre Deffontaines–, i les tradicions gastronòmiques mateixes, fan que aquest país, juntament amb algun d'eslau i algun indret italià o basc, sigui la clau de volta de l'afecció micològica. "Caçar bolets" és aquí un dels elements importants de la cultura popular, que ha passat a les ciutats. Som, francament, micòfils.

ARXIU / JORDI PLAY

En efecte, la geografia fa que, d'una banda, s'hi facin en abundància espècies il·lustres: les tòfones, múrgoles, ceps, ous de reig... Però, de l'altra, bolets que en d'altres zones resulten mediocres, com alguns lactaris, aquí atenyen el seu súmmum de sabor: és el cas del popularíssim rovelló o esclatasangs, el *Lactarius sanguifluus*, que no s' ha de confondre amb el menys interessant *L. deliciosus*. La llista, a més, s'amplia fins a exhaurir gairebé totes les possibilitats micològiques: moixernons, llenegues, rossinyols, pinetells, camasecs, fredolics, cogomes, potes de rata, trompetes, camagrocs, carlets..., i molts més, fet que explica que bolets que en francès, espanyol, etc., s'han de dir amb noms llatins en català tenen el seu nom vulgar i, fins i tot, diversos noms locals.

En els receptaris antics de Catalunya, quan aquest país constituïa una nació independent i tenia una gastronomia de referència, ja hi ha algunes receptes de bolets. Així, Mestre Robert –cuiner del rei Ferran el Catòlic a Nàpols–, inclou en el seu *Libre del coch* , brillant resum de la cuina catalana clàssica, algunes receptes amb tòfones, aquest bolet de perfum reial.

IDEES

Art en l'era postbiològica: una altra manera de repensar el futur

El Centre Cultural la Beneficència ha reunit per al simposi titulat Futurs emergents: art en l'era postbiològica onze artistes que treballen entorn del CAiiA-STAR, una plataforma d'investigació que comprèn dos centres d'investigació que constitueixen una poderosa base per a la investigació tecnològica

Conferències, presentacions de llibres i concerts de música electroacústica componen el programa d'aquest encontre, que tindrà lloc a **València** els dies 4 i 5 de desembre al saló d'actes del Centre Cultural la Beneficència.

Enriquir l'experiència humana i estendre la conscienciació pública sobre les noves tecnologies serà un dels objectius del simposi. **R. M.**

ARXIU

Cartell anunciador del simposi sobre l'era postbiològica.

VINS

Espinyolar la bóta

El darrer 11 de novembre es va celebrar de nou la Diada del Vi Novell a Catalunya, amb celebració oficial organitzada per l'Institut Català de la Vinya i el Vi (INCAVI).

L'origen d'aquesta celebració rau en el costum dels pagesos elaboradors de vi d'"espinyolar la bóta", és a dir, punxar les bótes per tastar el vi i seguir-ne l'evolució. Això es feia al novembre, quan se suposa que el vi està més o menys "fet", i com a data assenyalada ha quedat l'11 de novembre, dia de sant Martí.

Aquesta data té un altre avantatge important, no tan tradicional i sí més comercial, i és que el tercer dijous de mes es comercialitza a tot el món el Beaujolais Nouveau francès, l'altra inspiració d'aquesta celebració, i sortir primer sempre ha estat un avantatge... A banda d'això, val a dir que l'oportunitat de tastar la nova collita és interessant i mereix una atenció especial.

A més a més, el vi novell té unes característiques que el diferencien dels vins que podem prendre tot l'any. Per la seva ràpida elaboració i comercialització conserva millor les qualitats de la varietat de raïm emprada i manté part del gas carbònic de la fermentació; per això és molt ric en aromes primàries, es troba molt fresc i amb un punt d'agulla al paladar, alhora que és sensible als canvis i té una vida curta, aproximadament fins cap d'any. De tota manera, no cal córrer, que uns quants dies a l'ampolla no li fan cap mal i sovint està més bo a princi-pis de desembre, sense voler ofendre sant Martí. **Joan Nebot**

IDEES

Espai Vídeo acull una mostra d'animació en 3D

Sota el títol *Animació XYZ* (XYZ = coordenades 3D) l'Espai Vídeo del Centre d'Art Santa Mònica de **Barcelona** presenta una mostra d'animació tridimensional.

Fins el 13 de desembre es poden veure obres infogràfiques recents i curts cinematogràfics d'animació amb titelles o plastilina, tècniques com la pixelització o el *motion capture*. Les sessions són de dijous a dissabte, gratuïtes.

El mestre de l'humor Marquès de Serafín exposa els millors dibuixos

Fins al 15 de desembre es pot visitar a la Galeria d'Il·lustració i Tebeo de **València** una mostra d'aquarel·les i dibuixos originals del Marquès de Serafín, mestre de l'humor gràfic.

La mostra inclou obres que des del 1941 s'han publicat en prestigioses revistes humorístiques, com *Jaimito*, *Pumby* o *La Codorniz* i que formen part dels llibres que el Marquès de Serafín ha publicat amb reculls dels seus millors dibuixos: *Las Marquesas* i *Egobiografía*.

MARQUÈS DE SERAFÍN

Una de les obres de Serafín que forma part de l'exposició.

L'obra d'aquest artista recrea un món replet d'aristòcrates enjoiats i etílics que van fer època, i inclou també referències a alguns dels més coneguts humoristes, com Máximo, Chumy Chúmez, Gila, Tip i Coll o Mena. Una mostra organitzada per l'Associació Professional d'Il·lustradors de València. **R. M.**

Artés celebra els quinze anys del Sarau Artesenc

La població d'**Artés** celebra el 6 de desembre el 15 aniversari del Sarau Artesenc, la gran festa de la sardana.

Enguany, la celebració comença amb el tradicional Concurs de Colles Sardanistes, a les 11.30h, al Camp Municipal d'Esports. I a la tarda, la festa continua al Pavelló d'Esports, amb el concert de les cobles sardanistes Sant Jordi, La Principal de la Bisbal i Els Montgrins.

Els anys 50 i 60 en blanc i negre a la Galeria Railowsky de València

La llibreria i galeria d'art Railowsky de **València** acull fins el proper 9 de gener una exposició del prestigiós fotògraf francès Frank Horvat. Una mostra organitzada per l'Institut Francès de València que recull imatges preses en diferents continents i que corresponen, algunes, a encàrrecs de reportatges o sobre moda, i d'altres, a una recerca personal de l'autor.

Frank Horvat, nascut el 1945, va treballar per a revistes de la categoria de *Life*, *Picture Post* i *Paris Match*. Des d'aleshores es va dedicar a la fotografia sobre moda i va fer reportatges per a publicacions com *Elle Harpers Bazaar* o *Vogue*.

FRANK HOVART

'París, 1957'. Típic local visitat per l'alta burgesia francesa.

En els darrers anys, Horvat s'ha decantat cap a una visió més artística de la fotografia fent ús de la informàtica i escrivint sobre les mateixes imatges. **R. M.**

Quatre qüestions d'amor

Joan Francesc Mira

L'amor, en aquesta nova novel·la de Joan F. Mira, és la gran qüestió del triomf i el fracàs, el principi i el final, la veritat profunda i l'engany perpetu. Si això s'explica amb belles històries, divertides o terribles, el plaer mental pot ser indiscutible.
152 pàgs. 1.500 ptes.

Editorial 3i4
"Narratives 3i4", 62

La platja de Falesà

Robert L. Stevenson

Els relats d'aventures de Stevenson, com ara **La platja de Falesà**, dotats d'una extraordinària originalitat, combinen la ironia, l'horror i el suspens amb la diagnosi moral d'una manera que s'acosta a la magistralitat.
152 pàgs. 1.400 ptes.

Editorial 3i4
"El Grill", 52

Olga

Chiara Zocchi

L'aparició d'aquesta novel·la a Itàlia el 1996 va significar un autèntic esdeveniment literari. Escrita per una autora encara adolescent, **Olga** es revelava com l'obra d'una de les veus més prometedores de la narrativa italiana.
160 pàgs. 1.400 ptes.

Editorial 3i4
"El Grill", 53

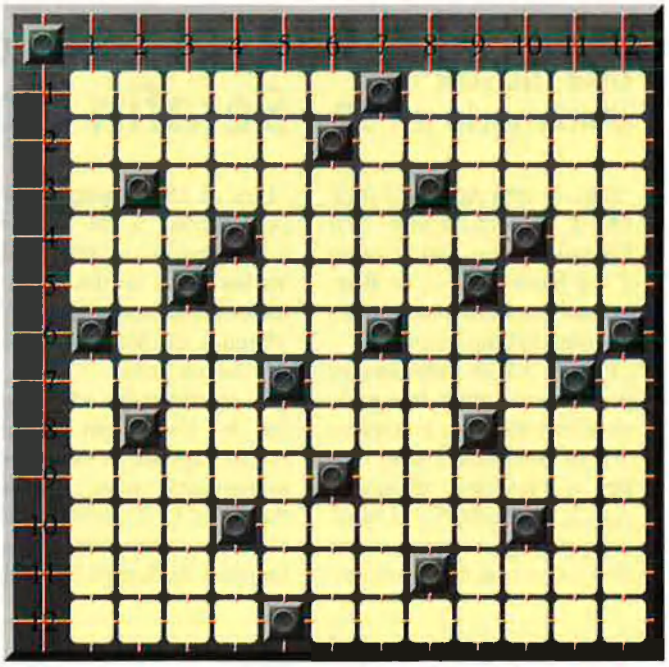
PASSATEMPS

Dos per un

Mots encreuats a dos Temps

Instruccions d'ús

Per resoldre aquests dos mots encreuats en una sola graella haureu de fer servir llapis o dos exemplars d'EL TEMPS. Les dues solucions són diferents. Només comparteixen els quadres negres. Sort.

Deu minuts amb l'Anna Maria Genis

Horitzontals: 1. Només és una qüestió de temps que arribin a assolir la majoria. Petaner. **2.** Enfurismada. Fregaré amb olis. **3.** Extrem de futbol. Facis de l'arbreda un bon solar. Decret sotasignat pel tsar. **4.** Cultura precolombina. Fang als camps inundats. Sa i estalvi. **5.** Rodes de la moto. Prescindeixo. Té el bon gust de lligar amb l'oli. **6.** Subsistirà. Ric en melanina. **7.** Llançador d'homes-bala. Podem ésser compresos. Mallorquina o aragonesa. **8.** Centre neuràlgic. Omple els cascs retornats. La noia que encapçala l'evasió. **9.** Els estafadors la pretenen fer passar per perdiu. Nucli ínfim però esclatant. **10.** La seva obra sempre és valuosa. Pinces d'unió. Deté. **11.** S'agiti, de fred o de por. El que manté el cap clar. **12.** Un sentit del tot intuïtiu. Moniatos.

Verticals: 1. Ja ningú creu que sigui una milionada. Covards que no gosen plantar cara a la diarrea. **2.** Tanquen el dossier. Pinacoteca prehistòrica. Accelerador bestial. **3.** Plantofada de pastisser. Inactives. **4.** Poema de moda. Pues llargues de ferro. Home sense principis. **5.** Xerrar pels descosits. Va fent via rere la màquina. **6.** Surt de dubtes. Relativa a la regió coxal. Blanc. **7.** Emprar. Pronunciació confusa per mala articulació. **8.** Limiten un polígon. Lluità en el ring. Tanca interrogant. **9.** De vegades la munta el cavall i de vegades el genet. Límits dins d'un ordre. Blanca al pol, resplendent al cel. **10.** Moviment convulsiu del rellotge. Equipem la tropa. Famós extraterrestre de cine. **11.** Arbre de llargada no del tot insuperable. Matèria primera per bufar i fer ampolles. **12.** Dues notes per trobar la solució. Lloes.

Mitja horeta amb en Màrius Serra

Horitzontals: 1. En tenen les americanes i els llibres en gairebé totes les llengües. Eunuc anomenat amb cruesa. **2.** Raspalla la dona adulta que ha perdut la fe. Pocs, però comptables. **3.** Matrícula comtal. Viure-hi no necessàriament implica fer-ne ni ser-ne. Dissertació avorridíssima. **4.** Si t'encanta la pols no has de deixar d'anar-hi. Aquesta és irrepetible. Al mig d'una escena de terror. **5.** Revista parlada. Joia que et fa dir ostres! El període de temps que tot ho intensifica. **6.** T'hi barallaves, t'hi baralles o t'hi barallaràs per aconseguir els favors dels pares. Pla. **7.** És sinònim de directe, segons on. Fer malbé la fruita més bonica. Aquí no delatem pas ningú. **8.** Milla continental. Esquelet (i no pas agosarada). Orient. **9.** Bola de neu. Peix també conegut com orenola. **10.** Fila sense capdavanter. Equivocar-se. Davant Mans fa vint-i-quatre hores de fums. **11.** Mongeta que no provoca cap hàbit. Sortida reeixida. **12.** L'excusa ideal per congregar-se al voltant d'una taula. Aplegada formant torrent.

Verticals: 1. Diuen que no ocupa lloc, però jo tinc una col·lecció de revistes que ho duia a la capçalera i no m'hi caben enlloc. Minva. **2.** Aptitud capgirada. Governà. Del dret és una bèstia sanguinària i del revés una petita bestiola que a penes xarrupa sang. **3.** Tot ho augmenta. Convertia el camp en petits sembrats. **4.** Extremitat. Tancada entre reixes. Pit mig tapat. **5.** Abonem el preu que ens demanen. L'escandinau més orni. **6.** Aquí no delatem ningú. S'embranca, també. Fiord a la gallega. **7.** Residència de la tercera edat. Venerar la bella Dorita. **8.** Col anaeròbica. Copiarà exactament els dibuixos d'altri. Onomatopeia de motor. **9.** S'ho cruspeixen els porcs encara que no siguin tòfones. Per damunt del sol. Teníeu una certa identitat. **10.** Ungla postissa de guitarrista. Observen la Mirentxu. Sobirà amb ganes de ballaruga. **11.** Tavernes infectes. Dur i consistent. **12.** Els reis de les rússies. El reconeixereu fàcilment per les seves marques.

SOLUCIONS:

DEU MINUTS AMB L'ANNA MARIA GENIS
Horitzontals: 1. Menors. Peter. 2. Irada. Ungirè. 3. L. Tals. Ucàs. 4. Ica. Llaca. Bo. 5. Oo. Puro. All. 6. Viura. Mota. 7. Cano. Cabem. J. 8. A. Envasa. Eva. 9. Garsa. Atòmic. 10. Art. Gafes. Dc. 11. Tremolí. Serè. 12. Sisè. Batates.

MITJA HORETA AMB EN MÀRIUS SERRA
Horitzontals: 1. Solapa. Capar. 2. Adulta. Algunes. 3. B. Pagès. Lata. 4. Era. Única. Rr. 5. Re. Perla. Mes. 6. Germà. Llis. 7. Aire. Macar. A. 8. M. Ossada. Est. 9. Allau. Orenol. 10. Ila. Errer. Le. 11. Novícia. Èxit. 12. Àpat. Arruada.

L'AGENDA

CASTELLAR DEL VALLÈS
Diumenge, 6
Representació de l'espectacle de titelles *Cucudrulu*, de la companyia Jordi Bertran. A l'Auditori M. Pont, a les 12 h.

TORELLÓ
Dissabte, 5
Representació de l'obra *Paraules encadenades*, amb Jordi Boixaderas i Marta Calvó. Al Teatre Cirvianum, a les 22 h.

GIRONA
Dijous, 3
Concert del grup Kitsch, dins del circuit Acic'98. A la Sala Planeta, a les 22.30 h.

LES BORGES BLANQUES
Dissabte, 5
Concert a càrrec de Quico Pi de la Serra. Al cafè Slàvia, a les 23.30 h.

LA FATARELLA
Dilluns, 7
Representació de l'obra *El florido pensil*. A la Sala de Ball del Casal de la Vila, a les 22 h.

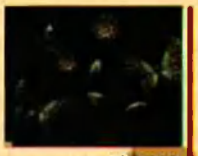
ESPARREGUERA
Diumenge, 6
Sopa de contes a càrrec de Cesc Serrat. Al Patronat Parroquial, a les 18 h.

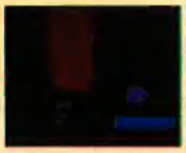
BENICARLÓ
Divendres, 5
Representació de l'obra *...y perdona per les faltes d'ortografia*, del grup Combinats. A l'Auditori Municipal, a les 22 h.

REUS
Dissabte, 5
Representació de la sarsuela *Cançó d'amor i de guerra*, a càrrec de C. L. Ciutat de Reus. Al Teatre Bartrina, a les 22 h.

AL DAIA
Del 4 al 16
Exposició d'artesania d'argent. Al Centre de Cultura Joaquim Sorolla.

VILAFAMÉS
Dijous, 3
Exposició de l'artista Joaquim Michavila. Al Museu d'Art Modern, fins al 6 de gener.

VALÈNCIA
Divendres, 4
Cicle de concerts didàctics corals. A l'edifici del Rellotge del Port de València, a les 20.15 h.

CARLET
Divendres, 4
Sopar i xerrada "Immigració: és racista la nostra societat?", a càrrec de J. Martínez i Aziz El Kanoun. Al Casal Jaume I, a les 21 h.

GANDIA
Del 1 al 3 i del 10 al 16
Pluja Teatre representa *Saurus*. Al Teatre del Raval, a les 10.30 h i a les 15.30 h.

ALCOI
Dijous, 3
Representació de l'obra *Neus amb nues*, dirigida per Juli Cantó. Al Teatre Principal, a les 22 h.

ALACANT
Dies 4, 5 i 6
Representació de l'obra *Ricard II*, de Shakespeare. Al Teatre Principal, divendres i dissabte, a les 22 h i diumenge, a les 18 h.

PALMA
Del 3 al 13
Representació de l'espectacle *666*, a càrrec de la companyia Yllana. Al Teatre del Mar, de dimecres a dissabte, a les 22 h i diumenge, a les 19 h.

Envieu les convocatòries quinze dies abans al fax 93 238 42 63.

Aeroport provincial

"Importa la província, importen les inversions sumptuàries, importa 'poder dir' que tenim aeroport o que tenim AVE. Maria Puríssima. Importa anar a Madrid i vindre de madrid. I així els negocis i les glòries a Espanya seran, com ha de ser, una sola i beneficiosa cosa."

No sé si vostès saben que el president de la Diputació de Castelló vol un aeroport. Un aeroport provincial. No tant pel fet que a Castelló faça falta un aeroport, que no en fa, sinó pel principi mateix de la provincialitat. Alacant té un aeroport, València té un aeroport, Castelló ha de tenir un aeroport. I més si es considera que les altres províncies del que ara en diuen Mediterrani nord-occidental, com ara Girona, Barcelona, Tarragona, Múrcia i Almeria, també tenen aeroport. I els principis són els principis, sobretot a la *Comunidad Valenciana ("Si no existiera, habría que inventarla")* on la província és la mare de totes les realitats polítiques, econòmiques, i econòmiques i polítiques. On la Caixa, Bancaixa, es diu "*Caja de Ahorros de Valencia, Alicante y Castellón*", i on el partit parlamentari que es diu ara nacionalista ha tingut com a subtítol "Alacant, Castelló i València", i així continuaríem parlant i escrivint. El poder, ací, és substancialment provincial, i quan cal multiplicar-lo per tres, a fi de conquistar-lo, es fa la multiplicació; i quan cal dividir-lo per tres, a fi d'exercir-lo i aprofitar-lo, es fa la divisió. Igual com Espanya, que és una nació de nacions, ací la Generalitat és una província de províncies, i quan poden, fins allò que era comú (com la Institució Valenciana d'Estudis i Investigació, o les edicions Alfons el Magnànim) es torna a provincianitzar.

El tristíssim president del règim anterior –no el de Franco, el del PSOE– no volia saber-ne res de les comarques, i un amic meu, conseller breu d'Administració Pública, hi va fer esforços tan meritoris com inútils. Les comarques només són els petits espais on es barallen els petits caps del PSOE, i això –el fet que es barallen comarca a comarca i no província a província– és l'herència més visible de l'antic PSPV. I com la seua ocupació principal és barallar-se, no tenen temps d'ocupar-se seriosament de coses tan intranscendents, tan allunyades de l'interès públic, com són els projectes d'infrastructures, el desastre de l'educació secundària, els desordres creixents de la sanitat pública, la burla sagnant de l'Acadèmia de la Llengua, la llengua mateixa sagnant i burlada, la censura en el lloc de la cultura, els negocis immobiliaris desbocats, i altres petits detalls que no són *casus belli* per a l'oposició perquè l'oposició no existeix, o no practica, o està pendent de les pròpies guerretes civils. Per això els és igual que aproven aeroports provincials, i que aproven –ells mateixos aproven– una insigne estupidesa com l'AVE que ve, corrent, de la Meseta per Albacete.

És, també, la ideologia del greuge i la comparació: cap província sense aeroport, cap capital espanyola de primera classe sense *alta velocidad* a Madrid. I així es reconstruirà, ben reforçat, l'esquema ferroviari velocíssim d'una xarxa radial amb centre a Atocha-Chamartín-Puerta del Sol, que és l'objecte final del programa. No línies "perifèriques" (en diuen "perifèric" quan el centre no són ells), com ara Barcelona-València, o Barcelona-Bilbao, sinó radials, i Madrid centre de la roda, i la roda que no rode sense Madrid. A València, però, l'enganyifa és doctrina oficial i universal: les Corts Valencianes per unanimitat, o quasi, aproven que l'obra és urgent i vital. No una renovació de la línia existent, com entre València i Barcelona, que permetria velocitats altes i un trajecte de poc més de dues hores. No. Un AVE nou de trinca, per fer Madrid-València en hora i mitja. Centenars de milers de milions (que, en part, els valencians els pagarem dues vegades) per guanyar trenta o trenta-cinc minuts a Madrid i des de Madrid: ser diputat, membre de la direcció del PSOE o del PP, traficant d'influències, aznarista o zaplanista distingit, propietari d'apartament a Cullera, i altres activitats igualment vitals, serà molt més fàcil i més còmode.

I amb els diners que sobren, o amb els que falten per altres transports que sí que són generals, quotidians i necessaris, potser li faran –li farem: sempre paguem nosaltres, dues vegades o almenys una i mitja– un aeroport al president de la diputació de Castelló. No importa que siga perfectament superflu, del tot inútil, i que farà malbé el bellíssim Pla de l'Arc. Importa la província, importen les inversions sumptuàries, importa *poder dir* que tenim aeroport o que tenim AVE. Maria Puríssima. Importa anar a Madrid i vindre de madrid. Importa que els socialistes s'entretinguen amb misèries, que els ex- o paracomunistes esperen la veu profètica de Julio, i que el necessari nacionalisme polític valencià s'estiga ben frustrat, educat i callat. I així els negocis i les glòries a Espanya seran, com ha de ser, una sola i beneficiosa cosa.

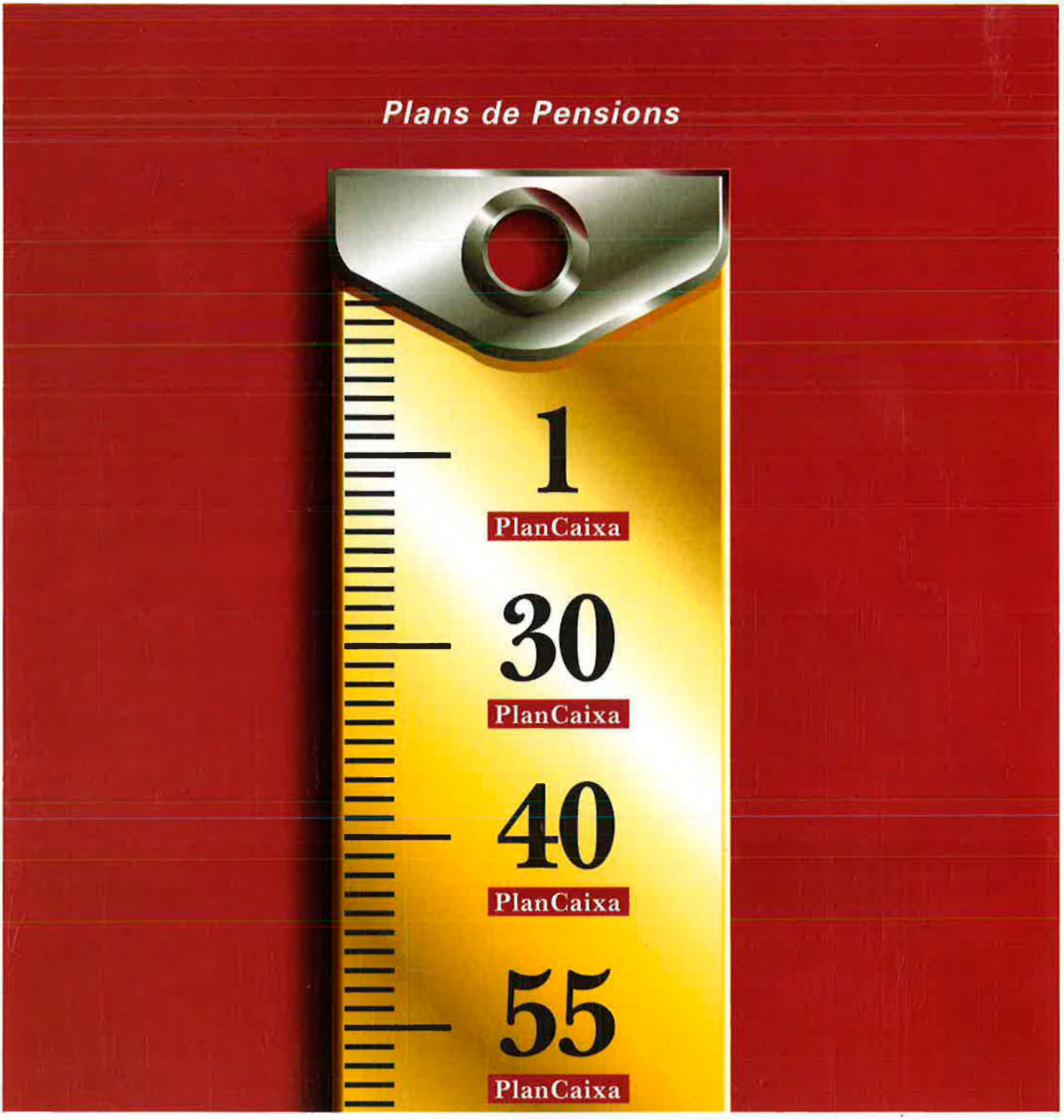
COMUNICACIÓ I QUALITAT

Barcelona, la millor botiga del món.

Ajuntament de Barcelona

Comerç i consum

Li fem un pla a mida

Cada persona és diferent, fins i tot quan es tracta de preparar-se per a la jubilació. Per això, a "la Caixa" li oferim diferents alternatives per planificar el seu futur: els plans de pensions "PlanCaixa". Triï a cada moment com vol invertir els seus diners i aconsegueixi un estalvi fiscal de fins a un 56%. Vingui a "la Caixa" i l'ajudarem a escollir un pla a mida.

"la Caixa"

"la Caixa", entitat dipositària dels plans de pensions "PlanCaixa". VidaCaixa, S.A., entitat gestora dels plans de pensions "PlanCaixa".